

Bruselj, 4. september 2025
(OR. en)

12460/25
ADD 2

Medinstitucionalna zadeva:
2025/0809 (NLE)

COLAC 137
POLCOM 221
SERVICES 53
FDI 48

PREDLOG

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	3. september 2025
Prejemnik:	Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije
Zadeva:	PRILOGA k Predlogu SKLEPA SVETA o podpisu, v imenu Evropske unije, in začasni uporabi Sporazuma o strateškem partnerstvu na področju politike, gospodarstva in sodelovanja med Evropsko unijo in njenimi državami članicami na eni strani ter Združenimi mehiškimi državami na drugi strani

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2025) 809 annex.

Priloga: COM(2025) 809 annex

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 3.9.2025
COM(2025) 809 final

ANNEX 1 – PART 2/4

PRILOGA

k

Predlogu SKLEPA SVETA

o podpisu, v imenu Evropske unije, in začasni uporabi Sporazuma o strateškem partnerstvu na področju politike, gospodarstva in sodelovanja med Evropsko unijo in njenimi državami članicami na eni strani ter Združenimi mehiškimi državami na drugi strani

DEL III¹

TRGOVINA IN NALOŽBE

POGLAVJE 1

SPLOŠNE IN INSTITUCIONALNE DOLOČBE

ODDELEK A

Splošne določbe

ČLEN 1.1

Vzpostavitev območja proste trgovine

Pogodbenici na podlagi tega dela Sporazuma vzpostavita območje proste trgovine v skladu s členom XXIV GATT 1994 in členom V GATS.

¹ Kadar se določba sklicuje na drug člen, del tega sporazuma, v katerem se nahaja navedeni člen, pa ni naveden, se šteje, da je navedeni člen v delu III Sporazuma.

ČLEN 1.2

Cilji

Cilji tega dela Sporazuma so:

- (a) razširjanje in diverzifikacija trgovine z blagom med pogodbenicama z znižanjem ali odpravo carin in netarifnih ovir za trgovino v skladu s členom XXIV GATT 1994;
- (b) olajševanje trgovine z blagom, zlasti na podlagi določb o olajševanju carine in trgovine, standardov, tehničnih predpisov in postopkov ugotavljanja skladnosti ter sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov, pri čemer se ohrani pravica obeh pogodbenic do urejanja na svojem ozemlju in doseganja ciljev javne politike;
- (c) liberalizacija trgovine s storitvami v skladu s členom V GATS;
- (d) razvoj okvira, ki spodbuja povečane tokove naložb z zagotavljanjem preglednih, trdnih in predvidljivih pravil, ki urejajo pogoje za ustanavljanje podjetij in povezan pretok kapitala, ter zagotavljanje ustreznega ravnotežja med liberalizacijo in varstvom naložb in pa pravico obeh pogodbenic do urejanja za doseganje legitimnih ciljev politike;

- (e) vzpostavitev sistema sodišč za naložbe za učinkovito, nepristransko in predvidljivo reševanje sporov med vlagateljem in državo;
- (f) učinkovito in vzajemno odpiranje trgov za javna naročila pogodbenic;
- (g) spodbujanje inovacij in ustvarjalnosti z zagotavljanjem ustreznega in učinkovitega varstva pravic intelektualne lastnine v skladu z veljavnimi mednarodnimi obveznostmi pogodbenic ter ravnotežja med tem varstvom in javnim interesom;
- (h) izvajanje trgovinskih in naložbenih odnosov med pogodbenicama v skladu z načelom svobodne in neizkrivljene konkurence;
- (i) spodbujanje trajnostnega razvoja in razvoja mednarodne trgovine na način, ki prispeva k trajnostnemu razvoju, kar zajema gospodarski razvoj, socialni razvoj in varstvo okolja;
- (j) vzpostavitev učinkovitega, pravičnega in predvidljivega mehanizma reševanja sporov za reševanje sporov med pogodbenicama v zvezi z razlago ali uporabo tega dela Sporazuma.

ČLEN 1.3

Splošna opredelitev pojmov

Če ni določeno drugače, se v tem delu Sporazuma uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (a) „upravna odločba za splošno uporabo“ pomeni upravno odločbo ali razlago, ki se uporablja za vse osebe in dejanske primere, ki na splošno spadajo na področje uporabe te upravne določbe ali razlage, pri čemer določa normo ravnanja, vendar ne vključuje:
 - (i) določitve ali odločbe, izdane v okviru upravnega ali parasodnega postopka, ki se uporablja za določeno osebo, izdelek ali storitev druge stranke v določeni zadevi, ali
 - (ii) katere koli druge odločbe, s katero se odloči o določenem ravnanju ali praksi;
- (b) „Sporazum o kmetijstvu“ pomeni Sporazum o kmetijstvu iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (c) „kmetijski proizvod“ pomeni proizvod iz Priloge 1 k Sporazumu o kmetijstvu;
- (d) „storitve popravil in vzdrževanja zrakoplovov, med katerimi je zrakoplov umaknjen iz prometa“, pomeni dejavnosti popravil in vzdrževanja, ki se opravljajo na zrakoplovu ali njegovem delu, medtem ko je umaknjen iz prometa, in ne vključujejo linijskega vzdrževanja;

- (e) „Protidampinški sporazum“ pomeni Sporazum o izvajanju člena VI Splošnega sporazuma o carinah in trgovini 1994 iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (f) „storitve računalniškega sistema rezervacij“ pomenijo storitve računalniških sistemov, ki vsebujejo podatke o voznih redih letalskih prevoznikov, razpoložljivih zmogljivostih, vozninah in pravilih o prevozu ter na podlagi katerih je mogoče rezervirati ali izdajati vozovnice;
- (g) „carina“ pomeni kakršno koli dajatev ali takso, ki se uvede na uvoz blaga ali v zvezi z njim, vključno s kakršnimi koli dodatnimi davki ali dodatnimi taksami, ki se uvedejo v zvezi s takim uvozom; ne vključuje pa:
 - (i) takse, enakovredne notranjim davkom, naloženim v skladu s členom 2.3;
 - (ii) protidampinških ali izravnalnih² dajatev, ki se uporabljajo v skladu z GATT 1994, Protidampinškim sporazumom ter Sporazumom o subvencijah in izravnalnih ukrepih, kot je ustrezno;
 - (iii) pristojbine ali druge takse, ki se naloži za uvoz blaga ali v zvezi z njim in je omejena na znesek približnih stroškov opravljenih storitev, ter

² Pojasniti je treba, da opredelitev pojma „carina“ ne vpliva na pravice in obveznosti pogodbenic iz poglavja 5 (Trgovinska pravna sredstva).

- (iv) premije, ki je ponujena ali pobrana za uvoz blaga in izhaja iz razpisnega sistema, odobrenega za upravljanje tarifnih kvot v skladu z Dodatkom 2-A-4 (Tarifne kvote Mehike);
- (h) „Sporazum o carinskem vrednotenju“ pomeni Sporazum o izvajanju člena VII Splošnega sporazuma o carinah in trgovini 1994 iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (i) „dnevi“ pomeni koledarske dneve, vključno z vikendi in prazniki;
- (j) „Dogovor o reševanju sporov“ pomeni Dogovor o pravilih in postopkih za reševanje sporov iz Priloge 2 k Sporazumu o STO;
- (k) „podjetje“ pomeni vsako pravno osebo, ki se pravilno ustanovi ali drugače organizira v skladu z veljavnimi zakoni zaradi dobička ali drugače, v zasebni ali državni lasti, vključno z družbo, trustom, partnerstvom, skupnim podjetjem, samostojnim podjetnikom ali združenjem;
- (l) „obstoječ“ pomeni veljaven na datum začetka veljavnosti tega sporazuma;
- (m) „prosto zamenljiva valuta“ pomeni valuto, ki se široko trži na mednarodnih deviznih trgih in uporablja pri mednarodnih transakcijah;

- (n) „GATS“ pomeni Splošni sporazum o trgovini s storitvami iz Priloge 1B k Sporazumu o STO;
- (o) „GATT 1994“ pomeni Splošni sporazum o carinah in trgovini iz leta 1994 iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (p) „blago“ pomeni materiale in izdelke;
- (q) „blago pogodbenice“ pomeni domače blago v skladu z GATT 1994 in vključuje blago s poreklom iz navedene pogodbenice;
- (r) „storitve zemeljske oskrbe“ pomeni opravljanje naslednjih storitev na letališču za plačilo ali po pogodbi: zastopništvo letalskega prevoznika, upravne in nadzorne storitve, oskrba potnikov, sprejem in odprema prtljage, oskrba na ploščadi, catering³, ravnanje z zračnim tovorom in pošto, oskrba zrakoplova z gorivom, vzdrževanje in čiščenje zrakoplova, površinski prevoz, letalska operacija, upravljanje posadke in storitve načrtovanja leta; ne vključuje pa samooskrbe, varovanja, linijskega vzdrževanja, popravil in vzdrževanja zrakoplovov ter upravljanja oziroma obratovanja bistvene, centralizirane letališke infrastrukture, kot so zmogljivosti za razledenitev, sistemi za distribucijo goriva, sistemi za sprejem in odpremo prtljage ter stalni prometni sistemi znotraj letališča;
- (s) „harmonizirani sistem“ ali „HS“ pomeni harmonizirani sistem poimenovanj in šifrskih oznak blaga, vključno z njegovimi splošnimi pravili razlage, opombami k oddelkom, opombami k poglavjem in opombami k podštevilkam ter njihovimi spremembami;

³ Razen priprave hrane.

- (t) „ukrep“ vključuje vsak zakon, predpis, pravilo, postopek, sklep, upravni ukrep, zahtevo ali prakso⁴;
- (u) „državljan“ pomeni fizično osebo z državljanstvom ene od držav članic Evropske unije ali Mehike v skladu z zadevno zakonodajo ali s stalnim prebivališčem v pogodbenici;
- (v) „fizična oseba“ pomeni⁵:
 - (i) v primeru Evropske unije osebo z državljanstvom ene od držav članic Evropske unije v skladu z njeno zakonodajo⁶ in
 - (ii) v primeru Mehike osebo z državljanstvom Mehike v skladu z njeno zakonodajo;

fizična oseba, ki ima državljanstvo Mehike in ene od držav članic Evropske unije, se šteje izključno za fizično osebo pogodbenice, katere prevladujoče in dejansko državljanstvo ima;

⁴ Pojasniti je treba, da „ukrep“ vključuje opustitev ukrepanja.

⁵ Ta opredelitev pojma se uporablja v poglavjih 10 do 19.

⁶ Opredelitev pojma „fizična oseba Evropske unije“ vključuje tudi fizično osebo s stalnim prebivališčem v Republiki Latviji, ki nima državljanstva Republike Latvije ali katere koli druge države, vendar je v skladu z zakoni in drugimi predpisi Republike Latvije upravičena do potnega lista za nedržavljanke.

- (w) „OECD“ pomeni Organizacijo za gospodarsko sodelovanje in razvoj;
- (x) „blago s poreklom“ pomeni blago, ki izpolnjuje pogoje glede porekla v skladu s pravili o poreklu iz poglavja 3 (Pravila o poreklu in postopki glede porekla);
- (y) „subjekt“ pomeni fizično osebo ali podjetje;
- (z) „subjekt pogodbenice“ pomeni državljana ali podjetje iz pogodbenice;
- (aa) „preferencialna tarifna obravnava“ pomeni stopnjo carine, ki se uporablja za blago s poreklom v skladu s členom 2.4 (Odprava ali znižanje carin);
- (bb) „Sporazum o zaščitnih ukrepih“ pomeni Sporazum o zaščitnih ukrepih iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (cc) „Sporazum SCM“ pomeni Sporazum o subvencijah in izravnalnih ukrepih iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (dd) „prodaja in trženje storitev zračnega prevoza“ pomeni priložnosti za zadevnega letalskega prevoznika, da prosto prodaja in trži svoje storitve zračnega prevoza, vključno z vsemi vidiki trženja, kot so tržna analiza, oglaševanje in distribucija, vendar ne vključuje oblikovanja cen storitev zračnega prevoza ali pogojev, ki se uporabljajo;
- (ee) „ponudnik storitve“ pomeni subjekt, ki opravlja ali želi opravljati storitev;

- (ff) „Sporazum SPS“ pomeni Sporazum o uporabi sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (gg) „državno podjetje“ pomeni podjetje, ki je v lasti ali pod nadzorom pogodbenice;
- (hh) „Sporazum TBT“ pomeni Sporazum o tehničnih ovirah v trgovini iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (ii) „ozemlje“ pomeni ozemlje, na katerem se uporablja ta sporazum v skladu s členom 2.2 (Ozemeljsko področje uporabe) dela IV tega sporazuma;
- (jj) „tretja država“ pomeni državo ali ozemlje zunaj ozemeljskega področja uporabe tega sporazuma;
- (kk) „Sporazum TRIPS“ pomeni Sporazum o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine iz Priloge 1C k Sporazumu o STO;
- (ll) „Dunajska konvencija o pravu mednarodnih pogodb“ pomeni Dunajsko konvencijo o pravu mednarodnih pogodb, sklenjeno 23. maja 1969 na Dunaju,
- (mm) „STO“ pomeni Svetovno trgovinsko organizacijo ter
- (nn) „Sporazum o STO“ pomeni Marakeški sporazum o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije z dne 15. aprila 1994.

ČLEN 1.4

Povezava s Sporazumom o STO

Pogodbenici potrjujeta svoje pravice in medsebojne obveznosti iz Sporazuma o STO.

ČLEN 1.5

Sklici na zakone in druge sporazume

1. Razen če je navedeno drugače, se vsak sklic v tem delu Sporazuma na zakone, bodisi na splošno bodisi na specifični statut, uredbo ali direktivo, razlaga kot sklic na zakone, kot so morda spremenjeni.
2. Razen če je navedeno drugače, se vsak sklic ali vključitev na podlagi sklica v okviru tega dela Sporazuma na druge sporazume ali pravne instrumente v celoti ali na njihov del razlaga tako, da vključuje:
 - (a) povezane priloge, protokole, sprotne opombe, pojasnjevalne in razlagalne opombe ter

- (b) sporazume, ki sta jih sklenili pogodbenici in ki nasledijo druge sporazume, ali spremembe, ki so za pogodbenici zavezujoče, razen če sklic potrjuje obstoječe pravice in obveznosti.

ČLEN 1.6

Izpolnjevanje obveznosti

1. Vsaka pogodbenica sprejme vse splošne ali posebne ukrepe za izpolnjevanje obveznosti iz tega dela Sporazuma, vključno s tistimi, ki so potrebni za zagotavljanje njihovega upoštevanja s strani centralnih, regionalnih in lokalnih upravnih organov ter nevladnih organov pri izvajanju pooblastil, ki so jim bila dodeljena.
2. Pojasniti je treba, da lahko pogodbenica začasno prekliče pravice in obveznosti iz tega dela Sporazuma, razen v primeru iz odstavka 3 člena 2.3 dela IV tega sporazuma (Izpolnjevanje obveznosti), le kadar druga pogodbenica krši ta del Sporazuma in v skladu z zahtevami, določenimi v njem, vključno s poglavjem 31 (Reševanje sporov).

ODDELEK B

Institucionalne določbe

ČLEN 1.7

Posebne naloge Skupnega sveta

1. Kadar Skupni svet opravlja katere koli naloge, ki so mu dodeljene v tem delu Sporazuma, je na ministrski ravni sestavljen iz predstavnikov pogodbenice EU, pristojnih za trgovinske in naložbene zadeve, na eni strani in predstavnikov mehiškega ministrstva za gospodarstvo na drugi strani ali njihovih pooblaščenih zastopnikov.
2. Skupni svet lahko pri doseganju ciljev tega dela Sporazuma spremeni:
 - (a) Prilogo 2-A (Seznam za odpravo tarif) in Prilogo 2-E (Ustrezni ukrepi v zvezi z vinskimi proizvodi in žganimi pijačami);
 - (b) poglavje 3 (Pravila o poreklu in postopki glede porekla), vključno s Prilogami 3-A do 3-D;
 - (c) Prilogo 10-D (Kodeks ravnanja za člane sodišča, pritožbenega sodišča in mediatorje);

- (d) ustrezne sezname in razporede Mehike v skladu z odstavkom 6 člena 10.12 (Neskladni ukrepi in izjeme) in odstavka 4 člena 11.8 (Neskladni ukrepi in izjeme);
- (e) Prilogi 21-A (Zajeta javna naročila Evropske unije) in 21-B (Zajeta javna naročila Mehike);
- (f) Prilogo 25-B (Seznam geografskih označb);
- (g) Prilogi 31-A (Poslovnik) in 31-B (Kodeks ravnanja za člane arbitražnega senata in mediatorje).

3. Skupni svet lahko pri doseganju ciljev tega dela Sporazuma tudi:

- (a) sprejme zavezujoče razlage določb iz tega dela Sporazuma;
- (b) sprejme take druge sklepe, kot so določeni v tem delu Sporazuma, ter
- (c) pri opravljanju svojih nalog po dogovoru pogodbenic sprejme kateri koli drug ukrep.

4. Vsaka pogodbenica v skladu z veljavnimi pravnimi postopki izvaja kakršne koli spremembe iz pododstavka 2, točka (a), v roku, ki ga določita pogodbenici.

ČLEN 1.8

Posebne naloge Skupnega odbora

1. Kadar Skupni odbor opravlja katere koli naloge, ki so mu dodeljene v tem delu Sporazuma, je sestavljen iz predstavnikov pogodbenice EU na višji ravni, pristojnih za trgovinske in naložbene zadeve, na eni strani in predstavnikov mehiškega ministrstva za gospodarstvo na drugi strani, v skladu z ustreznimi zahtevami posamezne pogodbenice, ali njihovih pooblaščenih zastopnikov.
2. Skupni odbor:
 - (a) pomaga Skupnemu svetu pri opravljanju njegovih nalog glede zadev, povezanih s trgovino;
 - (b) je odgovoren za ustrezno izvajanje in uporabo določb tega dela Sporazuma ter za vrednotenje rezultatov, doseženih z njegovo uporabo;
 - (c) si brez poseganja v poglavje 31 (Reševanje sporov) prizadeva preprečiti in reševati razlike ali spore, ki bi lahko nastali v zvezi z razlago ali uporabo tega dela Sporazuma;
 - (d) nadzoruje delo pododborov in drugih organov, ustanovljenih s tem delom Sporazuma, ter
 - (e) obravnava načine za nadaljnjo utrditev trgovine in naložb med pogodbenicama.

3. Skupni odbor pri opravljanju svojih dolžnosti iz odstavka 2 lahko:
- (a) poleg pododborov in drugih organov, ustanovljenih s tem delom Sporazuma, ustanovi dodatne pododbore in druge organe, sestavljene iz predstavnikov pogodbenic, jim dodeli odgovornosti v okviru svoje pristojnosti, se odloči spremeniti naloge, dodeljene pododborom in drugim organom, ki jih ustanovi, ter jih razpusti;
 - (b) Skupnemu svetu priporoči sprejetje sklepov v skladu s specifičnimi cilji tega dela Sporazuma, vključno s spremembami iz pododstavka 2, točka (a), člena 1.7, ali sprejme take sklepe v presledkih med sestanki Skupnega sveta, tudi kadar se Skupni svet ne more sestati, ter
 - (c) v okviru svojih nalog sprejme kakršne koli druge ukrepe, o katerih se lahko dogovorita pogodbenici, ali ukrepe po navodilih Skupnega sveta.

ČLEN 1.9

Koordinatorja dela III tega sporazuma

1. Vsaka pogodbenica določi koordinatorja za ta del Sporazuma in drugo pogodbenico o tem obvesti v 60 dneh od začetka veljavnosti tega sporazuma.

2. Koordinatorja:

- (a) olajšujeta komunikacijo med pogodbenicama o vsaki zadevi, ki jo zajema ta del Sporazuma, in z drugimi kontaktnimi točkami, vzpostavljenimi v skladu z njim;
- (b) skupaj pripravljata programe in izvajata vse druge potrebne priprave za sestanke Skupnega sveta in Skupnega odbora v skladu s tem členom ter
- (c) po potrebi spremljata izvajanje sklepov Skupnega sveta in Skupnega odbora.

ČLEN 1.10

Pododbori in drugi organi iz dela III tega sporazuma

1. Pogodbenici ustanavljata naslednje pododbore in druge organe, sestavljene iz predstavnikov pogodbenice EU na eni strani in predstavnikov Mehike na drugi strani:

- (a) Odbor za trgovino z blagom;
- (b) Pododbor za kmetijstvo;
- (c) Pododbor za trgovino z vinom in žganimi pijačami;
- (d) Pododbor za carino, olajševanje trgovine in pravila o poreklu;

- (e) Pododbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe;
- (f) Skupna delovna skupina za dobrobit živali in antimikrobično odpornost;
- (g) Pododbor za tehnične ovire v trgovini;
- (h) Pododbor za storitve in naložbe;
- (i) Pododbor za finančne storitve;
- (j) Pododbor za javna naročila;
- (k) Pododbor za intelektualno lastnino
- (l) Pododbor za trgovino in trajnostni razvoj.

2. Razen če ni drugače navedeno v tem delu sporazuma, se člen 1.4 dela IV tega sporazuma uporablja za pododbore in druge organe iz odstavka 1.

3. Pododbori in drugi organi iz odstavka 1 lahko v primerih iz tega dela sporazuma predložijo ustrezna priporočila.

4. Priporočila se predložijo soglasno.

ČLEN 1.11

Odnos s civilno družbo

1. Vsaka pogodbenica se vsaj enkrat na leto sestane z ustrezno notranjo svetovalno skupino iz člena 1.7 (Notranji svetovalni skupini) dela IV tega sporazuma, da bi razpravljala o zadevah v zvezi z uporabo tega dela Sporazuma.
2. Kadar Skupni svet ali Skupni odbor zaseda v svoji trgovinski sestavi, skliče sestaneke Foruma civilne družbe iz člena 1.8 (Forum civilne družbe) dela IV tega sporazuma, da bi izvedel dialog o uporabi tega dela Sporazuma.

POGLAVJE 2

TRGOVINA Z BLAGOM

ODDELEK A

Splošne določbe

ČLEN 2.1

Opredelitev pojmov

V tem poglavju:

- (a) „transakcija v okviru konzularnih in diplomatskih odnosov“ pomeni postopek pridobivanja konzularnega računa ali konzularnega vizuma za trgovske račune, potrdila o poreklu, manifesta, izvozne deklaracije odpremnika ali druge carinske dokumentacije, ki je potrebna za uvoz blaga ali je povezana z njim, od konzula pogodbenice uvoznice na ozemlju pogodbenice izvoznice ali na ozemlju tretje osebe;

- (b) „postopek izdajanja izvoznih dovoljenj“ pomeni upravni postopek, pri katerem je treba pri pristojnem upravnem organu ali organih pogodbenice izvoznice kot pogoj za izvoz z ozemlja pogodbenice izvoznice predložiti vlogo ali drugo dokumentacijo, razen tistih, ki se na splošno zahtevajo za namene carinjenja;
- (c) „Sporazum o izdajanju uvoznih dovoljenj“ pomeni Sporazum o postopkih za izdajanje uvoznih dovoljenj iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (d) „postopek izdajanja uvoznih dovoljenj“ pomeni upravni postopek, pri katerem je treba pri pristojnem upravnem organu ali organih pogodbenice uvoznice kot pogoj za uvoz na ozemlje pogodbenice uvoznice predložiti vlogo ali drugo dokumentacijo, razen tistih, ki se na splošno zahtevajo za namene carinjenja.

ČLEN 2.2

Področje uporabe

Če v tem sporazumu ni določeno drugače, se to poglavje uporablja za trgovino z blagom pogodbenice.

ČLEN 2.3

Nacionalna obravnava

1. Vsaka pogodbenica prizna nacionalno obravnavo za blago druge pogodbenice v skladu s členom III Sporazuma GATT 1994, vključno z njegovimi pojasnjevalnimi opombami in dopolnilnimi določbami. V ta namen je člen III GATT 1994, vključno z njegovimi pojasnjevalnimi opombami in dopolnilnimi določbami, smiselno vključen v ta sporazum in je njegov sestavni del.
2. Pojasniti je treba, da nacionalna obravnava v zvezi z ravno upravljanja v Mehiki, razen na zvezni ravni, ali ravno upravljanja države članice ali v državi članici Evropske unije, pomeni obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave na zadevni ravni upravljanja za podobno, neposredno konkurenčno ali zamenljivo blago iz Mehike oziroma države članice.

ČLEN 2.4

Odprava ali znižanje carine

1. Če v tem sporazumu ni določeno drugače, vsaka pogodbenica odpravi ali zniža carine za blago s poreklom v skladu s Prilogo 2-A (Seznam za odpravo tarif) in od začetka veljavnosti tega sporazuma ne uporablja nobene carine za blago s poreklom, uvrščeno v tarifne postavke iz poglavij 1 do 97 harmoniziranega sistema, razen tistih iz Dodatka 2-A-1 (Seznam za odpravo tarif Evropske unije) oziroma dodatka 2-A-2 (Seznam za odpravo tarif Mehike) k Prilogi 2-A (Seznam za odpravo tarif).

2. Če v tem sporazumu ni določeno drugače, pogodbenica ne zviša nobene obstoječe carine ali sprejme nove carine za blago s poreklom iz druge pogodbenice⁷.
3. Če pogodbenica zniža uporabljeno carinsko stopnjo po načelu največjih ugodnosti, se navedena stopnja dajatve uporablja za blago s poreklom iz druge pogodbenice, dokler je nižja od carinske stopnje, določene v skladu s Prilogo 2-A (Seznam za odpravo tarif).
4. Na zahtevo ene od pogodbenic se pogodbenici posvetujeta, da bi proučili možnost izboljšanja tarifne obravnave za dostop blaga s poreklom iz Priloge 2-A (Seznam za odpravo tarif) do trga. Skupni svet lahko sprejme sklep o spremembi Priloge 2-A (Seznam za odpravo tarif)⁸.
5. Pojasniti je treba, da pogodbenica lahko ohrani ali zviša carino za blago s poreklom v skladu z dovoljenjem organa za reševanje sporov STO.

⁷ Pojasniti je treba, da lahko pogodbenica po enostranskem znižanju carine zviša zadevno carino na raven, ki je določena za zadevno leto s seznama za odpravo tarif v skladu s Prilogo 2-A (Seznam za odpravo tarif).

⁸ Pojasniti je treba, da sprememba nadomesti vsako carinsko stopnjo ali kategorijo postopnega znižanja iz Priloge 2-A (Seznam za odpravo tarif).

ČLEN 2.5

Izvozne dajatve, davki ali druge takse

1. Pogodbenica za izvoz blaga na ozemlje druge pogodbenice ne sprejme ali ohrani nobenega davka ali takse, ki presega davek ali takso, ki bi se naložila na zadevno blago, kadar je namenjeno domači potrošnji.
2. Pogodbenica za izvoz blaga na ozemlje druge pogodbenice ali v zvezi s takim izvozom ne sprejme ali ohrani nobene dajatve ali takse, ki presega dajatev ali takso, ki bi se naložila na zadevno blago, kadar je namenjeno domači potrošnji.
3. Nobena določba tega člena pogodbenici ne preprečuje, da bi za izvoz blaga uvedla pristojbino ali takso, ki je dovoljena v skladu s členom 2.6.

ČLEN 2.6

Pristojbine in formalnosti

1. Pristojbine in druge takse, ki jih pogodbenica naloži za uvoz blaga druge pogodbenice ali izvoz blaga v drugo pogodbenico ali v zvezi z njima, so omejene na znesek približnih stroškov opravljenih storitev in ne pomenijo posredne zaščite domačega blaga ali obdavčitve uvoza ali izvoza za davčne namene.

2. Pogodbenica za blago s poreklom ne uporablja pristojbine za postopke carinjenja⁹.
3. Vsaka pogodbenica objavi vse pristojbine in takse, ki jih nalaga v zvezi z uvozom ali izvozom, tako, da vladam, trgovcem in drugim zainteresiranim stranem omogoči, da se z njimi seznanijo.
4. Pogodbenica ne zahteva transakcij v okviru konzularnih in diplomatskih odnosov, vključno s plačili povezanih pristojbin in taks, v zvezi z uvozom blaga druge pogodbenice¹⁰.

ČLEN 2.7

Blago, ponovno uvedeno po popravilu ali spremembi

1. „Popravilo ali sprememba“ pomeni vsak postopek obdelave, ki se opravi na blagu za odpravo operativnih okvar ali materialne škode in obnovitev prvotne funkcije blaga ali za zagotovitev skladnosti blaga s tehničnimi zahtevami glede njegove uporabe, brez katerega ne bi bilo več mogoče uporabljati blaga na običajen način in za predvidene namene. Popravilo blaga vključuje obnovo in vzdrževanje, ne vključuje pa operacije ali postopka, ki:
 - (a) uniči osnovne značilnosti blaga ali ustvari novo ali komercialno drugačno blago;

⁹ Kar zadeva Mehiko, se pristojbina za postopke carinjenja nanaša na „Derecho de Trámite Aduanero“.

¹⁰ Pojasniti je treba, da lahko pogodbenica uvoznica od svojega konzulata s pristojnostjo na ozemlju pogodbenice izvoznice zahteva konzularizacijo dokumentov:

- (a) za namene preiskave ali revizije ali
- (b) za uvoz gospodinjskih predmetov.

(b) nedokončano blago spremeni v dokončano blago ali

(c) se uporablja za bistveno spremembo funkcije blaga.

2. Pogodbenica ne uporablja carine za blago, ne glede na njegovo poreklo, ki ponovno vstopi na njeno ozemlje, po tem ko je z njenega ozemlja začasno izvoženo na ozemlje druge pogodbenice zaradi popravila ali spremembe, ne glede na to, ali bi se lahko tako popravilo ali sprememba izvedla na ozemlju pogodbenice, iz katere je bilo blago izvoženo za popravilo ali spremembo.

3. Odstavek 2 se ne uporablja za blago, uvoženo s carinsko garancijo na območja proste trgovine ali s podobnim statusom, ki se potem izvozi zaradi popravila in ni ponovno uvoženo s carinsko garancijo na območja proste trgovine ali s podobnim statusom.

4. Pogodbenica ne uporablja carin za blago, ne glede na njegovo poreklo, ki je začasno uvoženo z ozemlja druge pogodbenice za popravilo ali spremembo.

ČLEN 2.8

Predelano blago

1. „Predelano blago“ pomeni blago, uvrščeno v poglavja 84 do 90 ali tarifno številko 9402 harmoniziranega sistema, razen blaga iz Priloge 2-B (Seznam blaga, izključenega iz opredelitve predelanega blaga), ki:
 - (a) je v celoti ali delno proizvedeno iz predelanih materialov, pridobljenih iz predhodno uporabljenega blaga;
 - (b) ima podobne zmogljivosti in delovne pogoje ter pričakovani rok trajanja kot podobno novo blago ter
 - (c) ima enako garancijo kot podobno novo blago.
2. Če v tem sporazumu ni določeno drugače, pogodbenica ne obravnava predelanega blaga druge pogodbenice manj ugodno, kot obravnava podobno novo blago.
3. Pogodbenica lahko v skladu s svojimi obveznostmi iz tega sporazuma in Sporazuma o STO zahteva, da:
 - (a) se predelano blago opredeli kot tako za distribucijo ali prodajo na njenem ozemlju, vključno z blagom, ki je posebej označeno, da bi se preprečilo zavajanje potrošnikov, ter

- (b) predelano blago izpolnjuje vse tehnične zahteve in predpise, ki se uporabljajo za podobno novo blago.

4. Pojasniti je treba, da se člen 2.9 uporablja za predelano blago. Če pogodbenica sprejme ali ohrani uvozne ali izvozne prepovedi ali omejitve za rabljeno blago, se ti ukrepi ne uporabljajo za predelano blago.

ČLEN 2.9

Uvozne in izvozne omejitve

Če v Prilogi 2-C (Izvzetja iz uvoznih in izvoznih omejitev Mehike) ni določeno drugače, pogodbenica ne sprejme ali ohrani nobene prepovedi ali omejitve za uvoz katerega koli blaga druge pogodbenice ali za izvoz ali prodajo za izvoz katerega koli blaga, namenjenega na ozemlje druge pogodbenice, razen v skladu s členom XI GATT 1994, vključno z njegovimi pojasnjevalnimi opombami in dopolnilnimi določbami. V ta namen je člen XI Sporazuma GATT 1994, vključno z njegovimi pojasnjevalnimi opombami in dopolnilnimi določbami, smiselno vključen v ta sporazum in je njegov sestavni del.

ČLEN 2.10

Izdajanje uvoznih dovoljenj

1. Vsaka pogodbenica sprejme in upravlja vse postopke za izdajanje uvoznih dovoljenj v skladu s členi 1 do 3 Sporazuma o izdajanju uvoznih dovoljenj.
2. Vsaka pogodbenica uradno obvesti drugo pogodbenico o vseh novih postopkih za izdajanje uvoznih dovoljenj in vseh spremembah obstoječih postopkov za izdajanje uvoznih dovoljenj v 60 dneh od datuma objave in, če je mogoče, najpozneje 60 dni pred začetkom veljavnosti novega postopka ali spremembe. Uradno obvestilo vključuje informacije iz odstavka 2 člena 5 Sporazuma o izdajanju uvoznih dovoljenj in elektronske naslove uradnih spletišč iz odstavka 4 tega člena. Šteje se, da pogodbenica izpolnjuje to določbo, če Odbor za izdajanje uvoznih dovoljenj iz člena 4 Sporazuma o izdajanju uvoznih dovoljenj uradno obvesti o zadevnem novem postopku za izdajanje uvoznih dovoljenj ali o kakršni koli njegovi spremembi v skladu z odstavki 1 do 3 člena 5 Sporazuma o izdajanju uvoznih dovoljenj.
3. Na zahtevo pogodbenice druga pogodbenica nemudoma zagotovi vse ustrezne informacije, vključno z informacijami iz odstavka 2 člena 5 Sporazuma o izdajanju uvoznih dovoljenj, v zvezi s katerim koli postopkom za izdajanje uvoznih dovoljenj, ki ga namerava sprejeti, ga je sprejela ali ga ohranja, ali v zvezi s kakršno koli spremembo obstoječih postopkov izdajanja dovoljenj.

4. Vsaka pogodbenica na ustreznih uradnih spletiščih objavi informacije, ki jih mora objaviti v skladu s členom 1, pododstavek 4, točka (a), Sporazuma o izdajanju uvoznih dovoljenj, in zagotovi, da so informacije iz člena 5(2) Sporazuma o izdajanju uvoznih dovoljenj javno dostopne.

ČLEN 2.11

Izdajanje izvoznih dovoljenj

1. Vsaka pogodbenica objavi vsak novi postopek za izdajanje izvoznih dovoljenj ali kakršno koli spremembo obstoječega postopka za izdajanje izvoznih dovoljenj, po potrebi tudi na ustreznih uradnih spletiščih. Če je to izvedljivo, se taka objava opravi najpozneje 45 dni pred začetkom veljavnosti postopka ali spremembe, vsekakor pa najpozneje na datum začetka veljavnosti postopka ali spremembe.

2. Vsaka pogodbenica uradno obvesti drugo pogodbenico o svojih obstoječih postopkih za izdajanje izvoznih dovoljenj v 60 dneh od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma. Vsaka pogodbenica uradno obvesti drugo pogodbenico o vseh novih postopkih za izdajanje izvoznih dovoljenj in vseh spremembah obstoječih postopkov za izdajanje izvoznih dovoljenj v 60 dneh od datuma objave postopka ali spremembe. Ta obvestila vključujejo sklic na vir, v katerem so objavljene informacije, zahtevane v skladu z odstavkom 3, in po potrebi naslov ustreznega uradnega spletišča.

3. Objava postopkov za izdajanje izvoznih dovoljenj vključuje naslednje informacije:
- (a) besedila postopkov za izdajanje izvoznih dovoljenj in vse njihove spremembe;
 - (b) blago, za katero velja vsak postopek za izdajanje izvoznih dovoljenj;
 - (c) za vsak postopek za izdajanje izvoznih dovoljenj: opis postopka za vložitev zahtevka za izvozno dovoljenje in vsa merila, ki jih mora izpolnjevati vložnik, da lahko vloži zahtevek za izvozno dovoljenje, kot so posedovanje dovoljenja za opravljanje dejavnosti, vzpostavitev ali vzdrževanje naložbe ali delovanje prek določene pravne oblike na ozemlju pogodbenice;
 - (d) kontaktno(-e) točko(-e), na kateri(-h) lahko zainteresirane osebe dobijo dodatne informacije o pogojih za pridobitev izvoznega dovoljenja;
 - (e) upravni organ ali organe, ki se jim predloži zahtevek ali druga ustrezna dokumentacija;
 - (f) opis vseh ukrepov, ki se izvajajo v okviru postopka za izdajanje izvoznih dovoljenj;
 - (g) obdobje, v katerem bo veljal posamezni postopek za izdajanje izvoznih dovoljenj, razen če bo postopek ostal v veljavi, dokler se ne ukine ali spremeni z novo objavo;

- (h) če namerava pogodbenica uporabiti postopek za izdajanje izvoznih dovoljenj za upravljanje izvozne kvote, skupno količino, datum začetka in zaključka kvote ter, če je primerno, vrednost kvote ter
- (i) vsa izvzetja ali izjeme iz zahteve za pridobitev izvoznega dovoljenja, kako zahtevati ali uveljavljati ta izvzetja ali izjeme ter merila za njihovo odobritev.

4. Pojasniti je treba, da nobena določba tega člena od pogodbenice ne zahteva, da izda izvozno dovoljenje, ali pogodbenici preprečuje izpolnjevanje njenih obveznosti ali zavez iz resolucij Varnostnega sveta Združenih narodov ter večstranskih ureditev neširjenja orožja in dogovorov o nadzoru izvoza.

ČLEN 2.12

Carinsko vrednotenje

Pogodbenici potrjujeta svoje pravice in obveznosti iz Sporazuma o carinskem vrednotenju.

ČLEN 2.13

Začasni uvoz blaga

1. Vsaka pogodbenica odobri začasni uvoz s popolno pogojno oprostitvijo uvoznih dajatev, kot je določeno v njenih zakonih in drugih predpisih, za naslednje blago, ne glede na njegovo poreklo:

- (a) blago, namenjeno za razstavljanje ali uporabo na razstavah, sejmi, srečanjih, predstavitev ali podobnih prireditvah;
- (b) strokovno opremo, vključno z opremo za tisk ali za zvočno ali televizijsko radiodifuzijo, programsko opremo, kinematografsko opremo in vsemi pomožnimi napravami ali dodatki za tako opremo, ki so potrebni za opravljanje poslovne dejavnosti, trgovine ali poklica osebe, ki obišče ozemlje pogodbenice zaradi opravljanja določene naloge;
- (c) zabojnike, komercialne vzorce, reklamne filme in posnetke ter drugo blago, uvoženo v zvezi s komercialno dejavnostjo;
- (d) blago, uvoženo za športne namene;
- (e) blago, uvoženo za humanitarne namene, ter
- (f) živali, uvožene za posebne namene.

2. Vsaka pogodbenica lahko v zvezi z blagom, upravičenim do začasnega uvoza v skladu z odstavkom 1, zahteva, da:

- (a) je namenjeno za ponovni izvoz brez kakršnih koli sprememb, razen običajnega zmanjšanja vrednosti zaradi njegove uporabe;
- (b) ga uporablja izključno državljan druge pogodbenice ali se uporablja pod njegovim osebnim nadzorom pri opravljanju poslovne dejavnosti, trgovine, poklica ali športa navedene osebe druge pogodbenice;
- (c) se ne prodaja ali daje v zakup, dokler je na njenem ozemlju;
- (d) mu je na zahtevo pogodbenice uvoznice priložena varščina v znesku, ki ni višji od taks, ki bi se sicer dolgovale ob vstopu ali končnem uvozu, pri čemer se ta varščina lahko sprostí ob izvozu blaga;
- (e) ga je mogoče identificirati ob uvozu in izvozu;
- (f) se ponovno izvozi v določenem obdobju, ki je razumno povezano z namenom začasnega uvoza, ter
- (g) se sprejme v količini, ki ni večja od količine, ki je razumna za njegovo predvideno uporabo.

3. Vsaka pogodbenica dovoli ponovni izvoz blaga, začasno uvoženega v skladu s tem členom, prek katerega koli carinskega pristanišča ali urada, razen tistega, prek katerega je bilo uvoženo.

4. Vsaka pogodbenica zagotovi, da uvoznik ali druga oseba, odgovorna za blago, uvoženo v skladu s tem členom, nista odgovorna za neizvoz blaga v roku, določenem za začasni uvoz, vključno z vsakim zakonitim podaljšanjem, če je pogodbenici uvoznici predloženo zadovoljivo dokazilo v skladu z njeno carinsko zakonodajo, da je bilo blago popolnoma uničeno ali nepovratno izgubljeno.

ČLEN 2.14

Sodelovanje

1. Posebne določbe o upravnem sodelovanju med pogodbenicama v zvezi s preferencialno tarifno obravnavo so določene v Prilogi 2-D (Posebne določbe o upravnem sodelovanju).

2. Pogodbenici si letno izmenjujeta statistične podatke o uvozu, s čimer začneta eno leto po začetku veljavnosti tega sporazuma, dokler Odbor za trgovino z blagom ne odloči drugače. Izmenjava statističnih podatkov o uvozu zajema podatke za zadnje razpoložljivo leto, vključno z vrednostjo in obsegom, na ravni tarifne postavke za uvoz blaga druge pogodbenice, ki je upravičeno do preferencialne obravnave dajatev v skladu s tem sporazumom, in blaga, ki je deležno nepreferencialne obravnave.

ČLEN 2.15

Odbor za trgovino z blagom

Odbor za trgovino z blagom, ustanovljen s členom 1.10 (Pododbori in drugi organi iz dela III tega sporazuma), odstavek 1, točka (a):

- (a) spremlja izvajanje in upravljanje tega poglavja in njegovih prilog;
- (b) spodbuja trgovino z blagom med pogodbenicama, vključno s posvetovanji o izboljšanju tarifne obravnave dostopa do trga v okviru tega sporazuma in po potrebi drugih vprašanjih;
- (c) zagotavlja forum za razpravo in reševanje vseh vprašanj, povezanih s tem poglavjem;
- (d) nemudoma obravnava ovire za trgovino z blagom med pogodbenicama, zlasti tiste, ki so povezane z uporabo netarifnih ukrepov, in po potrebi takšne zadeve predloži v obravnavo Skupnemu odboru;
- (e) priporoči Skupnemu odboru kakršno koli spremembo ali dopolnitev tega poglavja;
- (f) usklajuje izmenjavo podatkov za uporabo preferencialov ali katero koli drugo izmenjavo informacij o trgovini z blagom med pogodbenicama, o kateri se lahko odloči;

- (g) pregleda vse prihodnje spremembe harmoniziranega sistema, da zagotovi, da se obveznosti vsake pogodbenice iz tega sporazuma ne spremenijo, in se posvetuje, da se razrešijo vsa povezana navzkrižja;
- (h) opravlja vse druge naloge, ki mu jih lahko dodeli Skupni odbor.

ODDELEK B

Trgovina s kmetijskimi proizvodi

ČLEN 2.16

Področje uporabe

Ta oddelek se uporablja za ukrepe, ki jih pogodbenica sprejme ali ohranja v zvezi s trgovino s kmetijskimi proizvodi.

ČLEN 2.17

Sodelovanje v večstranskih forumih

1. Pogodbenici sodelujeta v okviru STO pri spodbujanju univerzalnega, na pravilih temelječega, odprtega, nediskriminatornega in pravičnega večstranskega trgovinskega sistema, pospeševanju pogajanj o kmetijstvu in spodbujanju vzpostavitve kakršnih koli novih pravil, ki olajšujejo trgovino s kmetijskimi proizvodi.
2. Pogodbenici priznavata, da lahko nekateri izvozni ukrepi, kot so prepovedi izvoza, izvozne omejitve ali izvozne dajatve, škodljivo vplivajo na kritično dobavo kmetijskih proizvodov. V zvezi s tem pogodbenici podpirata vzpostavitev disciplin z dejavnim sodelovanjem v ustreznih mednarodnih forumih.

ČLEN 2.18

Izvozna konkurenca

1. V tem členu:
 - (a) „izvozne subvencije“ pomenijo subvencije v smislu odstavka (e) člena 1 Sporazuma o kmetijstvu ter

(b) „ukrepi z enakim učinkom“ pomenijo izvozne kredite, jamstva za izvozne kredite ali programe zavarovanja ter druge ukrepe z enakim učinkom kot izvozna subvencija¹¹.

2. Pogodbenici potrjujeta svoje zaveze iz sklepa o izvozni konkurenci, ki ga je 19. decembra 2015 sprejela Ministrska konferenca STO v Nairobiu, da bosta čim bolj zadržani pri uporabi vseh oblik izvoznih subvencij in vseh izvoznih ukrepov z enakim učinkom ter povečali preglednost in izboljšali spremljanje v zvezi z vsemi oblikami izvoznih subvencij in vsemi izvoznimi ukrepi z enakim učinkom.

3. Pogodbenica ne sprejme ali ohrani nobene izvozne subvencije za katero koli kmetijsko blago, ki se izvozi ali vključi v blago, izvoženo na ozemlje druge pogodbenice.

4. Pogodbenica ne ohrani, uvede ali ponovno uvede nobenega drugega ukrepa z enakim učinkom za kmetijsko blago, ki se izvozi ali vključi v blago, izvoženo na ozemlje druge pogodbenice, razen če je navedeni ukrep z enakim učinkom skladen s pogoji, določenimi v ustreznem Sporazumu, sklepu ali zavezi STO.

5. Za povečanje preglednosti in izboljšanje spremljanja v zvezi z izvoznimi subvencijami in drugimi ukrepi z enakim učinkom lahko pogodbenica, ki upravičeno dvomi o izvozni subvenciji ali drugem ukrepu z enakim učinkom, ki ga druga pogodbenica uporablja za kmetijsko blago, namenjeno izvozu v prvo pogodbenico, zahteva potrebne informacije o ukrepih, ki jih uporablja druga pogodbenica. Zahtevane informacije se zagotovijo nemudoma.

¹¹ Pri razlagi izraza „ukrepi z enakim učinkom“ lahko pogodbenici v posameznem primeru upoštevata ustrezna pravila STO in prakso članstva v STO.

ČLEN 2.19

Upravljanje tarifnih kvot

1. Pogodbenica, ki uporablja tarifne kvote v skladu s Prilogo 2-A (Seznam za odpravo tarif):
 - (a) te tarifne kvote upravlja pravočasno, pregledno, objektivno in nediskriminatorno v skladu s svojo zakonodajo ter
 - (b) pravočasno in stalno objavlja vse ustrezne informacije v zvezi z upravljanjem kvot, vključno z razpoložljivimi količinami, stopnjami izkoriščenosti in merili za upravičenost.
2. Pogodbenici se posvetujeta o vseh zadevah, povezanih z upravljanjem tarifnih kvot. V ta namen vsaka pogodbenica določi kontaktno točko za lažjo komunikacijo med pogodbenicama in drugo pogodbenico obvesti o svojih kontaktnih podatkih. Pogodbenici se nemudoma medsebojno uradno obvestita o kakršnih koli spremembah teh kontaktnih podatkov.

ČLEN 2.20

Pododbor za kmetijstvo

1. Pododbor za kmetijstvo, ustanovljen s členom 1.10(1), točka (b) (Pododbori in drugi organi iz dela III tega sporazuma):
 - (a) spremlja izvajanje in upravljanje tega oddelka ter spodbuja sodelovanje za olajšanje trgovine s kmetijskimi proizvodi med pogodbenicama;
 - (b) zagotavlja forum, v katerem pogodbenici razpravljata o razvoju svojih kmetijskih programov in trgovini s kmetijskimi proizvodi med pogodbenicama;
 - (c) obravnava ovire za trgovino s kmetijskimi proizvodi med pogodbenicama, vključno z netarifnimi ovirami;
 - (d) oceni vpliv tega poglavja na kmetijski sektor vsake pogodbenice in delovanje instrumentov iz tega poglavja ter Odboru za trgovino z blagom priporoči vse ustrezne ukrepe;
 - (e) zagotavlja forum za posvetovanje o zadevah, povezanih s tem oddelkom, v sodelovanju z drugimi ustreznimi odbori, delovnimi skupinami ali katerim koli drugim specializiranim organom na podlagi tega sporazuma;

- (f) opravlja vse druge naloge, ki mu jih lahko dodeli Odbor za trgovino z blagom, ter
 - (g) rezultate svojega dela v skladu s tem odstavkom predloži Odboru za trgovino z blagom v obravnavo.
3. Pododbor za kmetijstvo se sestane vsaj enkrat letno, razen če ni dogovorjeno drugače.
4. V posebnih okoliščinah se Pododbor za kmetijstvo na zahtevo ene od pogodbenic sestane po dogovoru pogodbenic najpozneje 30 dni od datuma take zahteve.

ODDELEK C

Trgovina z vinom in žganimi pijačami

ČLEN 2.21

Področje uporabe

Ta oddelek se uporablja za vinske proizvode¹² in žgane pijače, uvrščene pod tarifne številke 2204, 2205 in 2208 harmoniziranega sistema.

¹² Pojasniti je treba, da „vinski proizvodi“ pomenijo vino in druge vinske proizvode, uvrščene pod tarifni številki 2204 in 2205 harmoniziranega sistema.

ČLEN 2.22

Enološki postopki

1. Evropska unija na svojem ozemlju dovoli, da se za prehrano ljudi uvaža in trži vino s poreklom iz Mehike, proizvedeno v skladu z:

- (a) opredelitvami proizvodov, odobrenimi v Mehiki z zakoni in drugimi predpisi iz dela A Priloge 2-E (Ustrezni ukrepi v zvezi z vinskimi proizvodi in žganimi pijačami), ter
- (b) dovoljenimi enološkimi postopki in omejitvami, ki se uporabljajo v Mehiki v skladu z zakoni in drugimi predpisi iz dela A Priloge 2-E (Ustrezni ukrepi v zvezi z vinskimi proizvodi in žganimi pijačami) ali ki jih je pristojni organ Mehike odobril za uporabo v vinu za izvoz, če jih priporoča in objavi Mednarodna organizacija za trto in vino (v nadaljnjem besedilu: OIV).

Odobritev tega odstavka je pogojena z zahtevo, da se vinom ne dodaja alkohol ali žganje, razen alkoholnih vin, ki se jim lahko doda alkohol iz vinske trte ali žganje iz grozdja. Ta pododstavek ne posega v možnost dodajanja alkohola, ki se razlikuje od alkohola vinske trte, pri proizvodnji vina „vino generoso“, če je tak dodatek jasno naveden na označbi.

2. Mehika na svojem ozemlju dovoli, da se za prehrano ljudi uvaža in trži vino s poreklom iz Evropske unije, proizvedeno v skladu z:

- (a) opredelitvami proizvodov, odobrenimi v Evropski uniji z zakoni in drugimi predpisi iz dela B Priloge 2-E (Ustrezni ukrepi v zvezi z vinskimi proizvodi in žganimi pijačami);
- (b) dovoljenimi enološkimi postopki in omejitvami, ki se uporabljajo v Evropski uniji v skladu z zakoni in drugimi predpisi iz dela B Priloge 2-E (Ustrezni ukrepi v zvezi z vinskimi proizvodi in žganimi pijačami), ter
- (c) pravilom, da je dodajanje alkohola ali žganih pijač izključeno za vsa vina, razen likerskih vin, ki se jim lahko doda le alkohol vinske trte ali žganje iz grozdja.

3. Sorte vinske trte, ki se lahko uporabljajo v vinih, uvoženih iz pogodbenice in trženih na ozemlju druge pogodbenice, so sorte rastlin „vitis vinifera“ in njihovih hibridov, brez poseganja v strožje zakone in predpise, ki jih pogodbenica lahko ima v zvezi z vinom, proizvedenim na njenem ozemlju.

4. Skupni svet lahko spremeni dela A in B Priloge 2-E (Ustrezni ukrepi v zvezi z vinskimi proizvodi in žganimi pijačami), da se dodajo, črtajo ali posodobijo sklici na opredelitve proizvodov ter enološke postopke in omejitve.

ČLEN 2.23

Označevanje vinskih proizvodov in žganih pijač

1. Pogodbenica ne zahteva, da se na posodi, označbi ali embalaži vinskih proizvodov ali žganih pijač navede kateri koli od naslednjih datumov ali enakovrednih datumov:

- (a) datum pakiranja;
- (b) datum polnjenja;
- (c) datum pridelave ali proizvodnje;
- (d) datum izteka roka uporabnosti, datum „uporabno najmanj do“ in datum „porabiti do“;
- (e) datum minimalnega roka trajanja, datum „najbolje uporabiti do“, datum „najboljša kakovost do“ ali
- (f) datum „prodati do“.

Pogodbenica lahko zahteva navedbo datuma minimalnega roka trajanja v primeru dodajanja pokvarljivih sestavin ali v primeru trajnosti, za katero proizvajalec meni, da je 12 mesecev ali manj.

2. Pogodbenica ne zahteva, da se na posodah, označbah ali embalaži vinskih proizvodov ali žganih pijač navede prevod znamk, trgovskih imen ali geografskih označb.
3. Pogodbenica dovoli, da se na dodatni označbi, pritrjeni na posodo vinskih proizvodov ali žganih pijač, navedejo obvezne informacije, vključno s prevodi. Dodatne označbe se lahko pritrdijo na uvoženo embalažo vina ali žgane pijače po uvozu, vendar pred ponujanjem proizvoda za prodajo na ozemlju pogodbenice, če so na teh označbah v celoti in točno navedeni obvezni podatki z originalne označbe.
4. Pogodbenica dovoli uporabo identifikacijskih serijskih kod, če se te oznake zavarujejo pred izbrisom.
5. Pogodbenica ne uporablja ukrepa označevanja za vinske proizvode in žgane pijače, ki so se tržili na ozemlju te pogodbenice pred datumom začetka veljavnosti ukrepa, razen v izjemnih okoliščinah.
6. Pogodbenica dovoli uporabo shem, slik, ilustracij in trditev ali legend na steklenicah, če te ne nadomeščajo obveznih informacij na označbah in ne zavajajo potrošnika glede dejanskih značilnosti in sestave vinskih proizvodov in žganih pijač.
7. Pogodbenica ne zahteva, da so na označbah vinskih proizvodov ali žganih pijač označeni alergeni v zvezi z alergeni, ki so bili uporabljeni pri proizvodnji in pripravi vinskih proizvodov ali žganih pijač in ki niso prisotni v končnem proizvodu.

8. Za trgovino z vinom med pogodbenicama se lahko vino s poreklom iz Evropske unije označi v Mehiki, pri čemer se navede vrsta proizvoda, kot je določeno v delu C (Označevanje vin) Priloge 2-E (Ustrezni ukrepi v zvezi z vinskimi proizvodi in žganimi pijačami).

9. Vsaka pogodbenica zaščiti naslednja imena v zvezi z vinskimi proizvodi in žganimi pijačami v skladu s Pariško konvencijo za varstvo industrijske lastnine, podpisano 20. marca 1883 v Parizu (v nadaljnjem besedilu: Pariška konvencija):

(a) ime države članice ter

(b) ime Združenih mehiških držav ali Mehike in njenih držav.

10. Pogodbenica dovoli, da se na označbah vinskih proizvodov ali žganih pijač volumenski delež alkohola izrazi v naslednjih kraticah:

(a) „% Alc. Vol.“;

(b) „% Alc Vol.“;

(c) „% alc. vol.“;

(d) „% alc vol.“;

- (e) „% Alc.“;
- (f) „% Alc./Vol.“;
- (g) „Alc()%vol.“;
- (h) „% alc/vol“;
- (i) „alc()%vol“.

ČLEN 2.24

Certificiranje vinskih proizvodov in žganih pijač

1. Pogodbenica lahko za vinske proizvode, uvožene iz druge pogodbenice in dane na njen trg, zahteva le dokumentacijo in certificiranje iz dela D (Dokumentacija in certificiranje) Priloge 2-E (Ustrezni ukrepi v zvezi z vinskimi proizvodi in žganimi pijačami).
2. Pogodbenica za uvoz vinskih proizvodov, proizvedenih na ozemlju druge pogodbenice, ne zahteva strožjih zahtev za izdajanje uvoznih potrdil, kot so določene v tem sporazumu.

3. Vsaka pogodbenica lahko uporablja svoje zakone in predpise za opredelitev ponarejenih ali kontaminiranih proizvodov po njihovem končnem uvozu.
4. V primeru spora vsaka pogodbenica kot referenčne metode prizna metode analize, ki so v skladu s standardi, ki jih priporočajo mednarodne organizacije, kot je Mednarodna organizacija za standardizacijo (ISO), ali, če teh metod ni, metode OIV.
5. Vsaka pogodbenica odobri uvoz žganih pijač na svoje ozemlje v skladu s pravili, ki urejajo uvozno dokumentacijo ali poročila o certificiranju in analizi, kot je določeno v njenih zakonih in drugih predpisih.
6. Evropska unija za uvoz tequile in mezcala v Evropsko unijo zahteva, da se njenim carinskim organom predloži potrdilo o izvozni pristnosti navedenih proizvodov, ki ga izdajo organi za ugotavljanje skladnosti, akreditirani in odobreni pri mehiških organih ¹³. Mehika predloži vzorce potrdila o izvozni pristnosti tequile in mezcala ter Pododboru za trgovino z vini in žganimi pijačami sporoči vse spremembe navedenih potrdil.

¹³ Pojasniti je treba, da to ne posega v zakone in druge predpise pogodbenic za trženje in komercializacijo teh proizvodov.

7. Pogodbenica lahko uvede začasne dodatne zahteve glede izdajanja uvoznih potrdil za vinske proizvode in žgane pijače, uvožene iz druge pogodbenice, kot odziv na upravičene pomisleke javne politike, kot sta zdravje ali varstvo potrošnikov, ali za ukrepanje proti goljufijam. V takem primeru pogodbenica drugi pogodbenici zagotovi ustrezne informacije in dovolj časa za izpolnitev dodatnih zahtev.

Take zahteve ne smejo trajati dlje, kot je potrebno za odziv na poseben pomislek javne politike ali tveganje goljufije, zaradi katerega so bile uvedene.

8. Skupni svet lahko spremeni del D (Dokumentacija in certificiranje) Priloge 2-E (Ustrezni ukrepi v zvezi z vinskimi proizvodi in žganimi pijačami) v zvezi z dokumentacijo in certificiranjem iz odstavka 1.

ČLEN 2.25

Veljavna pravila

Če v tem sporazumu ni določeno drugače, se uvoz in trženje proizvodov iz tega oddelka, s katerimi se trguje med pogodbenicama, izvajata v skladu z zakoni in drugimi predpisi, ki se uporabljajo na ozemlju pogodbenice uvoznice.

ČLEN 2.26

Prehodni ukrepi

Proizvodi, ki so bili na dan začetka veljavnosti tega sporazuma proizvedeni in označeni v skladu z zakoni in drugimi predpisi pogodbenice ter obstoječimi sporazumi med pogodbenicama, vendar niso v skladu s tem oddelkom, se lahko tržijo v pogodbenici uvoznici pod naslednjimi pogoji:

- (a) tržijo jih trgovci na debelo ali proizvajalci za obdobje dveh let ali
- (b) tržijo jih trgovci na drobno, dokler zaloge niso izčrpane.

ČLEN 2.27

Uradna obvestila

Vsaka pogodbenica zagotovi pravočasno uradno obvestilo drugi pogodbenici o vseh spremembah zakonov in drugih predpisov v zvezi z zadevami, ki jih zajema ta oddelek in ki vplivajo na proizvode, s katerimi se trguje med njima.

ČLEN 2.28

Sodelovanje na področju trgovine z vini in žganimi pijačami

1. Pogodbenici sodelujeta pri zadevah, povezanih s trgovino z vini in žganimi pijačami, ter obravnavata te zadeve, zlasti:

- (a) opredelitve proizvodov, certificiranje in označevanje ter
- (b) uporabo sort vinske trte pri pridelavi vina in njihovem označevanju.

2. Za olajšanje medsebojne pomoči med izvršilnimi organi pogodbenic vsaka pogodbenica imenuje pristojne organe in telesa, odgovorne za izvajanje in uporabo zadev, zajetih v tem oddelku. Če pogodbenica imenuje več kot en pristojni organ ali telo, zagotovi usklajevanje med temi organi in telesi. V tem primeru pogodbenica imenuje tudi en sam povezovalni organ, ki bi moral delovati kot enotna kontaktna točka za organ ali telo druge pogodbenice.

3. Pogodbenici se najpozneje šest mesecev po začetku veljavnosti tega sporazuma medsebojno obvestita o imenih in naslovih pristojnih organov in teles iz odstavka 2 ter o vseh njihovih spremembah.

4. Organi in telesa iz tega člena tesno sodelujejo in iščejo načine za nadaljnje izboljšanje medsebojne pomoči pri uporabi tega oddelka, zlasti za boj proti goljufivim praksam.

ČLEN 2.29

Pododbor za trgovino z vini in žganimi pijačami

1. Pododbor za trgovino z vini in žganimi pijačami, ustanovljen s členom 1.10(1), točka (c) (Pododbori in drugi organi iz dela III tega sporazuma),:

- (a) spremlja izvajanje in upravljanje tega oddelka;
- (b) zagotavlja forum za sodelovanje pri zadevah v zvezi s tem oddelkom in izmenjavo informacij ter
- (c) zagotovi pravilno delovanje tega oddelka.

2. Pododbor za trgovino z vini in žganimi pijačami lahko oblikuje priporočila in pripravlja sklepe za Skupni svet, ki se lahko sprejmejo v skladu s tem oddelkom.

ODDELEK D

Netarifne zaveze drugih sektorjev glede dostopa do trga

ČLEN 2.30

Farmacevtski izdelki

Posebne netarifne zaveze vsake pogodbenice glede dostopa do trga v zvezi s farmacevtskimi izdelki in medicinskimi pripomočki so določene v Prilogi 2-F (Farmacevtski izdelki).

ČLEN 2.31

Motorna vozila

Posebne zaveze vsake pogodbenice, ki niso povezane z dostopom do trga, v zvezi z motornimi vozili in opremo ter njihovimi deli so določene v Prilogi 2-G (Motorna vozila in oprema ter njihovi deli).

POGLAVJE 3

PRAVILA O POREKLU IN POSTOPKI GLEDE POREKLA

ODDELEK A

Pravila o poreklu

ČLEN 3.1

Opredelitev pojmov

1. V tem poglavju:
 - (a) „poglavja“, „tarifne številke“ in „tarifne podštevilke“ pomenijo poglavja (dvomestne oznake), tarifne številke (štirimestne oznake) in tarifne podštevilke (šestmestne oznake), uporabljene v nomenklaturi harmoniziranega sistema;
 - (b) „pristojni vladni organ“ v primeru Mehike pomeni imenovani organ v okviru ministrstva za gospodarstvo (Secretaría de Economía) ali njegovega naslednika;

- (c) „pošiljka“ pomeni blago, ki ga izvoznik hkrati pošlje enemu prejemniku ali je zajeto v enotni prevoznici listini, s katero izvoznik pošilja blago prejemniku, ali, če take listine ni, v enem samem računu;
- (d) „carinski organi“ pomenijo vladni organ, ki je v skladu z zakonodajo pogodbenice odgovoren za upravljanje, uporabo in izvrševanje carinskih zakonov in drugih predpisov;
- (e) „izvoznik“ pomeni osebo na ozemlju pogodbenice, ki izvaža z ozemlja te pogodbenice in pripravi navedbo o poreklu;
- (f) „uvoznik“ pomeni osebo na ozemlju pogodbenice, ki uvaža blago in zahteva preferencialno tarifno obravnavo;
- (g) „material“ pomeni vsako sestavino, surovino, sestavni del, del ali podobno, ki se uporablja pri proizvodnji izdelka;
- (h) „materiali brez porekla“ pomenijo materiale, ki se ne štejejo za materiale s poreklom v skladu s tem poglavjem;
- (i) „materiali s poreklom“ ali „izdelki s poreklom“ pomenijo materiale ali proizvode, ki se štejejo za materiale ali izdelke s poreklom v skladu s tem poglavjem;

- (j) „izdelek“ pomeni izdelek, ki se izdeluje, tudi če je namenjen kot material za poznejšo uporabo v proizvodnji drugega izdelka, ter
- (k) „proizvodnja“ pomeni katero koli vrsto obdelave, predelave ali posebnih postopkov, vključno s sestavljanjem.

ČLEN 3.2

Splošne zahteve

1. Kadar pogodbenica za blago s poreklom iz druge pogodbenice uporabi preferencialno tarifno obravnavo v skladu s tem sporazumom, se za izdelke s poreklom iz pogodbenice, v kateri je potekala zadnja proizvodnja, štejejo naslednji izdelki:
 - (a) izdelki, v celoti pridobljeni v zadevni pogodbenici v smislu člena 3.4;
 - (b) izdelki, proizvedeni v zadevni pogodbenici izključno iz materialov s poreklom, ali
 - (c) izdelki, proizvedeni v zadevni pogodbenici, ki vključujejo materiale brez porekla, če izpolnjujejo pogoje iz Priloge 3-A (Pravila o poreklu za določen izdelek).
2. Izdelek, ki se šteje za izdelek s poreklom iz pogodbenice v skladu z odstavkom 1, mora izpolnjevati vse druge veljavne zahteve iz tega poglavja za odobritev preferencialne tarifne obravnave na podlagi zahtevka v skladu s členom 3.16.

3. Če je izdelek pridobil status blaga s poreklom, se materiali brez porekla, uporabljeni pri njegovi proizvodnji, ne štejejo za materiale brez porekla, kadar je ta izdelek vključen kot material v drug izdelek.
4. Za pridobitev statusa izdelka s poreklom je treba izdelek v pogodbenici proizvajati brez prekinitve, kot je navedeno v pododstavkih 1(a) do 1(c).

ČLEN 3.3

Kumulacija porekla

1. Izdelek s poreklom iz pogodbenice se šteje za izdelek s poreklom iz druge pogodbenice, če se uporablja kot material pri proizvodnji drugega izdelka v tej drugi pogodbenici¹⁴.
2. Odstavek 1 se ne uporablja, če:
 - (a) proizvodnja izdelka ne presega postopkov iz člena 3.6 ter
 - (b) je cilj te proizvodnje, kot je bilo dokazano na podlagi prevladujočih dokazov, izogibanje finančnemu ali davčnemu pravu pogodbenic.

¹⁴ Kadar se pravila o poreklu materiala med pogodbenicami razlikujejo, se poreklo tega materiala določi v skladu s pravili o poreklu, ki se uporabljajo za pogodbenico izvoznico.

ČLEN 3.4

Blago, v celoti pridobljeno v določeni državi

1. Za blago, v celoti pridobljeno v določeni državi, se štejejo naslednji proizvodi:
 - (a) mineralni proizvodi, pridobljeni iz njene zemlje ali njenega morskega dna;
 - (b) tam gojene ali pobrane rastline in zelenjavni proizvodi;
 - (c) tam skotene ali izvaljene in vzrejene žive živali;
 - (d) proizvodi iz živih, tam vzrejenih živali;
 - (e) proizvodi, pridobljeni iz zaklanih, tam skotenih ali izvaljenih in vzrejenih živali;
 - (f) proizvodi, pridobljeni z lovom ali ribolovom, ki se tam izvaja;
 - (g) tam pridobljeni proizvodi iz akvakulture, če so vodni organizmi, vključno z ribami, mehkužci, raki, drugimi vodnimi nevretenčarji in vodnimi rastlinami, rojeni ali vzrejeni iz semenske zaloge, kot so jajca, ikre, zarod, mladice ali ličinke, s posegom v postopke reje ali rasti za povečanje proizvodnje, kot so redno skladiščenje, hranjenje ali zaščita pred plenilci;

- (h) proizvodi morskega ribolova in drugi proizvodi, pridobljeni iz morja s plovilom pogodbenice zunaj katerega koli teritorialnega morja;
- (i) proizvodi, proizvedeni na krovu predelovalne ladje pogodbenice izključno iz proizvodov iz pododstavka (h);
- (j) tam zbrani rabljeni predmeti, primerni samo za predelavo surovin, vključno s temi surovinami;
- (k) odpadki in ostanki, nastali pri tamkajšnjih postopkih proizvodnje;
- (l) proizvodi, pridobljeni z morskega dna ali njegovega podtalja zunaj teritorialnega morja pogodbenice, če ima pravico do izkoriščanja ali obdelovanja takega morskega dna ali podtalja, ali
- (m) blago, tam proizvedeno izključno iz proizvodov iz pododstavkov (a) do (l).

2. Izraza „plovilo pogodbenice“ in „predelovalna ladja pogodbenice“ v pododstavku 1(h) in (i) pomenita plovilo ali predelovalno ladjo, ki:

- (a) je registrirana v državi članici ali Mehiki;
- (b) pluje pod zastavo države članice ali Mehike ter

(c) izpolnjuje enega od naslednjih pogojev:

(i) je v vsaj 50-odstotni lasti državljanov države članice ali Mehike ali

(ii) je v lasti podjetij, ki:

(A) imajo sedež in glavni kraj poslovanja v Evropski uniji ali Mehiki ter

(B) so v vsaj 50-odstotni lasti javnih subjektov, državljanov ali podjetij države članice ali Mehike.

ČLEN 3.5

Dovoljena odstopanja

1. Če proizvod zaradi uporabe materiala brez porekla v proizvodnji ne izpolnjuje zahtev iz Priloge 3-A (Pravila o poreklu za določen izdelek), se ta proizvod kljub temu šteje za proizvod s poreklom iz pogodbenice, če:

(a) skupna vrednost zadevnega materiala brez porekla ne presega 10 % cene franko tovarna proizvoda ter

(b) uporaba tega odstavka ne presega nobenega odstotka iz Priloge 3-A (Pravila o poreklu za določen izdelek) za največjo vrednost ali težo materialov brez porekla.

2. Odstavek 1 se ne uporablja za proizvode, uvrščene v poglavja 50 do 63, za katere se uporabljajo dovoljena odstopanja iz opomb 5 in 6 oddelka A Priloge 3-A (Pravila o poreklu za določen izdelek).

3. Odstavek 1 se ne uporablja za proizvode, v celoti pridobljene v pogodbenici v smislu člena 3.4. Če Priloga 3-A (Pravila o poreklu za določen izdelek) določa, da so materiali, uporabljeni v proizvodnji proizvoda, v celoti pridobljeni v določeni državi, se dovoljeno odstopanje iz odstavka 1 uporablja za vsoto teh materialov.

ČLEN 3.6

Nezadostni postopki obdelave ali predelave

1. Ne glede na člen 3.2.1, točka (c), se proizvod ne šteje za proizvod s poreklom iz pogodbenice, če proizvodnja proizvoda v pogodbenici obsega le naslednje postopke, opravljene na materialih brez porekla:

(a) postopke za zagotovitev ohranjanja proizvodov v dobrem stanju med prevozom in skladiščenjem, kot so prezračevanje, razprostiranje, sušenje, zamrzovanje, hlajenje, vlaganje v solne vodne raztopine, vodne raztopine z žveplovim dioksidom ali druge vodne raztopine, odstranjevanje poškodovanih delov in podobne postopke;

- (b) preprosto dodajanje vode ali redčenje, ki bistveno ne spremeni značilnosti proizvoda, ali dehidracijo ali denaturacijo¹⁵ proizvodov;
- (c) presejanje, prebiranje, sortiranje, razvrščanje v skupine, razvrščanje po stopnjah ali usklajevanje, vključno s sestavljanjem garnitur izdelkov;
- (d) ostrenje, preprosto brušenje ali preprosto rezanje;
- (e) lupljenje, razkoščičevanje ali luščenje sadja, oreškov ali zelenjave;
- (f) luščenje;
- (g) odstranjevanje zrn;
- (h) poliranje ali glaziranje žit in riža, delno ali popolno mletje riža;
- (i) postopke barvanja ali aromatiziranja sladkorja ali oblikovanja sladkornih kock; delno ali popolno mletje kristalnega sladkorja;
- (j) zamenjavo embalaže ter razstavljanje in sestavljanje paketov;
- (k) preproste postopke pakiranja;

¹⁵ Denaturacija zajema neprimernost alkohola za prehrano ljudi zaradi dodajanja strupenih ali neokusnih snovi.

- (l) pritrjevanje ali tiskanje znakov, označb, logotipov in drugih podobnih znakov za razlikovanje na proizvode ali njihovo embalažo;
- (m) pranje, čiščenje, odstranjevanje prahu, oksida, olja, barve ali drugih oblog;
- (n) preproste postopke barvanja in loščenja;
- (o) preprosto mešanje proizvodov¹⁶, ne glede na to, ali so različnih vrst ali ne¹⁷;
- (p) sestavljanje delov, razvrščenih kot kompletni ali končni proizvod v skladu s splošnim pravilom za razlago 2, točka (a), iz splošnih pravil za razlago harmoniziranega sistema, ali drugo preprosto sestavljanje delov;
- (q) razstavljanje izdelka na dele ali sestavne dele;
- (r) likanje ali likanje s paro tekstila in tekstilnih izdelkov;
- (s) zakol živali ali
- (t) kombinacijo dveh ali več postopkov iz pododstavkov (a) do (s).

¹⁶ Preprosto mešanje proizvodov zajema mešanje sladkorja.

¹⁷ Ti postopki se ne uporabljajo za mešanje in združevanje iz poglavij 27 do 30, 32 do 35 in 38.

2. Za namene odstavka 1 se postopki štejejo za preproste, če za njihovo izvajanje niso potrebni niti posebne spretnosti niti stroji, naprave ali orodja, posebej izdelani ali nameščeni za te postopke, in če postopki, ki izhajajo iz teh spretnosti, strojev, naprav ali orodij, ne zagotavljajo bistvenega značaja ali značilnosti blaga.

ČLEN 3.7

Enota kvalifikacije

1. Za uporabo tega poglavja je enota kvalifikacije določen izdelek, ki se pri uvrstitvi proizvoda v okviru harmoniziranega sistema šteje za osnovno enoto.
2. Za izdelek, ki ga sestavlja skupina predmetov ali je sestavljen iz predmetov in je po pogojih harmoniziranega sistema uvrščen pod eno tarifno številko, celota pomeni enoto kvalifikacije.
3. Pri pošiljki, ki jo sestavlja več enakih izdelkov, uvrščenih pod isto tarifno številko, se pri uporabi tega poglavja vsak izdelek obravnava posebej.

ČLEN 3.8

Ločeno knjigovodsko izkazovanje

1. Če se pri proizvodnji blaga uporabljajo zamenljivi materiali s poreklom in brez porekla, se lahko materiali upravljajo po metodi ločenega knjigovodskega izkazovanja brez hranjenja materialov v ločenih zalogah.
2. Če so zamenljivi izdelki s poreklom in brez porekla iz poglavij 10, 15, 27, 28, 29, tarifnih števil 3201 do 3207 ali tarifnih števil 3901 do 3914 fizično združeni ali mešani v zalogah v pogodbenici pred izvozom v drugo pogodbenico, se lahko ti izdelki upravljajo po metodi ločenega knjigovodskega izkazovanja brez hranjenja teh izdelkov v ločenih zalogah.
3. Za namene odstavkov 1 in 2 so zamenljivi materiali ali zamenljivi izdelki materiali ali izdelki enake vrste in tržne kakovosti z enakimi tehničnimi in fizikalnimi lastnostmi, ki jih v primeru materialov po vključitvi v končni izdelek ni mogoče razlikovati med seboj.
4. Metoda ločenega knjigovodskega izkazovanja, ki se uporablja za upravljanje zalog, se uporablja v skladu s sistemom upravljanja zalog, ki je v skladu z računovodskimi načeli, ki so splošno sprejeta v pogodbenici.

5. Sistem upravljanja zalog mora kadar koli zagotoviti, da število pridobljenih izdelkov, ki bi se lahko šteli za izdelke s poreklom iz pogodbenice, ne presega števila, ki bi ga dobili z uporabo metode fizičnega ločevanja zalog.
6. Proizvajalec, ki uporablja sistem upravljanja zalog, mora voditi evidenco o delovanju sistema, ki je potrebna, da carinski organi zadevne pogodbenice preverijo skladnost z določbami tega poglavja.
7. Pogodbenica lahko zahteva, da je za uporabo ločenega knjigovodskega izkazovanja v skladu s tem členom potrebno predhodno dovoljenje carinskih organov zadevne pogodbenice.
8. Carinski organi pogodbenice lahko za izdajo dovoljenja iz odstavka 7 določijo kakršne koli pogoje, ki se jim zdijo primerni, in lahko prekličejo dovoljenje, če ga proizvajalec nepravilno uporablja ali ne izpolnjuje katerega koli od drugih pogojev iz tega poglavja.

ČLEN 3.9

Dodatki, nadomestni deli in orodje

1. Dodatki, nadomestni deli in orodje, poslani skupaj z delom opreme, stroja, naprave ali vozila, ki so del običajne opreme in so vključeni v njeno ceno ali niso posebej zaračunani, se štejejo za en izdelek z zadevno opremo, strojem, napravo ali vozilom.

2. Dodatki, nadomestni deli in orodje iz odstavka 1 se ne upoštevajo pri določanju porekla izdelka, razen pri izračunu največje vrednosti materialov brez porekla, če za izdelek velja največja vrednost materialov brez porekla iz Priloge 3-A (Pravila o poreklu za določen izdelek).

ČLEN 3.10

Garniture

Garniture, kot so opredeljene v splošnem pravilu 3 za razlago harmoniziranega sistema, se štejejo za garniture s poreklom iz pogodbenice, če so vsi njihovi sestavni deli blago s poreklom. Če je komplet sestavljen iz blaga s poreklom in blaga brez porekla, se komplet kot celota šteje za izdelek s poreklom iz pogodbenice, če vrednost blaga brez porekla ne presega 15 % cene franko tovarna kompleta.

ČLEN 3.11

Nevtralne sestavine

Da bi določili, ali gre za izdelek s poreklom iz pogodbenice, ni treba ugotavljati porekla naslednjih sestavin, ki bi lahko bile uporabljene pri proizvodnji izdelka:

(a) goriva, energije, katalizatorjev in topil;

- (b) opreme, naprav in potrebščin za preskušanje ali pregled izdelka;
- (c) rokavic, očal, obuval, oblačil, varnostne opreme in zalog;
- (d) strojev, orodij, barvil in kalupov;
- (e) obratov, opreme, nadomestnih delov in materialov, ki se uporabljajo za vzdrževanje opreme in stavb;
- (f) maziv, maščob, polnil in drugih materialov, ki se uporabljajo pri proizvodnji ali za upravljanje opreme in stavb, ter
- (g) drugih materialov, ki niso vključeni ali namenjeni za vključitev v končno sestavo izdelka.

ČLEN 3.12

Pakirni materiali, embalažni materiali in posode

1. Embalažni materiali in posode, v katerih je izdelek pakiran za prodajo na drobno, če so uvrščeni z izdelkom v skladu s splošnim pravilom 5 za razlago harmoniziranega sistema, se ne upoštevajo pri določanju porekla izdelka, razen pri izračunu največje vrednosti materialov brez porekla, če za izdelek velja največja vrednost materialov brez porekla v skladu s Prilogo 3-A (Pravila o poreklu za določen izdelek).

2. Pakirni materiali in posode, v katerih je proizvod pakiran za odpremo, se ne upoštevajo pri določanju porekla izdelka.

ČLEN 3.13

Vrnjeno blago

Če se blago s poreklom pogodbenice, izvoženo iz te pogodbenice v tretjo državo, vrne, se šteje za blago brez porekla, razen če se carinskim organom lahko zadovoljivo dokaže, da je vrnjeno blago:

- (a) isto blago kot izvoženo blago ter
- (b) da na njem niso bili opravljeni nobeni postopki, razen tistih, ki so bili potrebni, da se je ohranilo v dobrem stanju, medtem ko se je nahajalo v tretji državi ali med izvozom.

ČLEN 3.14

Nespreminjanje

1. Blago, prijavljeno za uvoz v pogodbenico, je isto blago, ki je izvoženo iz druge pogodbenice, v kateri se šteje za blago s poreklom. Preden se blago prijavi za uvoz, ne sme biti na noben način spremenjeno ali preoblikovano, niti se na njem ne smejo opraviti nikakršni postopki, razen postopkov za ohranitev blaga v dobrem stanju ali razen dodajanja ali pritrjevanja znakov, označb, pečatov ali katerih koli drugih razpoznavnih znakov, da se zagotovi skladnost s posebnimi domačimi zahtevami pogodbenice uvoznice.
2. Blago ali pošiljke se lahko skladiščijo v tretji državi, če ostanejo pod carinskim nadzorom v tej tretji državi.
3. Brez poseganja v določbe oddelka B se lahko delitev pošiljk izvede v tretji državi, če delitev opravi izvoznik ali se izvede na izvoznikovo odgovornost in če blago ostane pod carinskim nadzorom v tej tretji državi.
4. Šteje se, da je skladnost z odstavki 1 do 3 izpolnjena, razen če imajo carinski organi razlog, da se s tem ne strinjajo. V takem primeru uvoznik v skladu z določbami prava vsake pogodbenice dokaže skladnost na podlagi ustreznih sredstev, vključno s pogodbenimi prevoznimi listinami, kot so nakladnice, dejanska ali konkretna dokazila, ki temeljijo na označevanju ali številčenju tovorkov, ali kakršnimi koli dokazili v zvezi s samim blagom.

ČLEN 3.15

Razstave

1. Za izdelke s poreklom, ki se pošljejo na razstavo v tretjo državo in se po razstavi prodajo za uvoz v pogodbenico, pri uvozu veljajo ugodnosti v skladu z določbami tega sporazuma, če se carinskim organom zadovoljivo dokaže, da:

- (a) je izvoznik te izdelke poslal iz pogodbenice v tretjo državo, v kateri je razstava, in jih tam razstavil;
- (b) je ta izvoznik izdelke prodal ali jih drugače dal na razpolago osebi v pogodbenici;
- (c) so bili izdelki poslani med razstavo ali takoj zatem v enakem stanju, v kakršnem so bili poslani na razstavo, ter
- (d) izdelki so bili od tedaj, ko so bili poslani na razstavo, uporabljeni izključno za predstavitev na razstavi.

2. Navedbo o poreklu je treba sestaviti v skladu z določbami oddelka B in jo na običajen način predložiti carinskim organom pogodbenice uvoznice. Vključevati mora ime in naslov razstave.

3. Odstavek 1 se uporablja za vse trgovinske, industrijske, kmetijske ali obrtne razstave, sejme ali podobne javne prireditve ali prikaze, ki niso organizirani za zasebne namene v trgovinah ali poslovnih prostorih z namenom prodaje teh izdelkov in med katerimi izdelki ostanejo pod carinskim nadzorom.

4. Carinski organi pogodbenice uvoznice lahko zahtevajo dokazila, da so bili izdelki v tretji državi razstave pod carinskim nadzorom, in dodatna dokumentarna dokazila o pogojih, pod katerimi so bili razstavljeni.

ODDELEK B

Postopki za pridobivanje porekla

ČLEN 3.16

Zahtevek za preferencialno tarifno obravnavo in navedbo o poreklu

1. Pogodbenica uvoznica ob uvozu odobri preferencialno tarifno obravnavo za izdelek s poreklom iz druge pogodbenice v smislu člena 3.2 na podlagi zahtevka uvoznika za preferencialno tarifno obravnavo, če so izpolnjene vse druge veljavne zahteve iz tega poglavja.

2. Zahtevek za preferencialno tarifno obravnavo temelji na navedbi o poreklu, izdani v skladu s členom 3.18, ki jo izvoznik navede na računu ali drugem trgovinskem dokumentu.
3. Zahtevek za preferencialno tarifno obravnavo in navedba o poreklu iz odstavka 2 se vključita v uvozno carinsko deklaracijo v skladu z zakoni in drugimi predpisi pogodbenice uvoznice.
4. Uvoznik, ki vloži zahtevek na podlagi navedbe o poreklu iz odstavka 2, ima to navedbo na voljo in po potrebi predloži njen izvod carinskemu organu pogodbenice uvoznice.
5. Odstavki 2 do 4 se ne uporabljajo v primerih iz člena 3.23.

ČLEN 3.17

Zahtevki za preferencialno obravnavo po uvozu

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da lahko uvoznik zahteva preferencialno tarifno obravnavo po uvozu in so mu povrnjene vse presežne dajatve, plačane za uvoženo blago, če uvoznik ob uvozu ni vložil zahtevka za preferencialno tarifno obravnavo in bi zadevno blago ob uvozu izpolnjevalo pogoje za tak zahtevek kot blago s poreklom v skladu s členom 3.2.

2. Uvoznik vloži zahtevek za preferencialno tarifno obravnavo najpozneje eno leto po datumu uvoza. Kot pogoj za odobritev preferencialne tarifne obravnave v skladu z odstavkom 1 lahko pogodbenica zahteva, da uvoznik:

- (a) predloži izvod navedbe o poreklu za zadevno blago;
- (b) predloži vse druge dokumente, potrebne za uvoz blaga, ter
- (c) izjavi, da je bilo blago ob uvozu blago s poreklom.

ČLEN 3.18

Pogoji za navedbo o poreklu

1. Navedbo o poreklu iz člena 3.16.2 lahko sestavi izvoznik, registriran:
 - (a) v Mehiki kot izvoznik, ki ga pooblasti pristojni vladni organ pod pogoji, ki se štejejo za primerne za preverjanje statusa porekla blaga in izpolnjevanja drugih zahtev iz tega poglavja, ter
 - (b) v Evropski uniji kot izvoznik v skladu z ustreznim pravom Evropske unije (sistem registriranih izvoznikov).

2. Carinski organi ali pristojni državni organi dodelijo registriranemu izvozniku številko, ki se navede na navedbi o poreklu. Carinski organi ali pristojni državni organi vodijo postopek registracije in lahko registracijo v primeru nepravilne uporabe izvoznika prekličejo.
3. Navedbo o poreklu iz člena 3.16.2 lahko sestavi kateri koli izvoznik za vsako pošiljko, ki vključuje enega ali več tovorkov, ki vsebujejo izdelke s poreklom, katerih skupna vrednost ne presega 6 000 EUR.
4. Izvoznik pripravi navedbo o poreklu na podlagi ene od jezikovnih različic Priloge 3-B (Besedilo navedbe o poreklu) na računu ali katerem koli drugem trgovinskem dokumentu, ki blago s poreklom opisuje dovolj natančno, da ga je mogoče prepoznati.
5. Navedbe o poreklu morajo vključevati izvirni lastnoročni podpis izvoznika. Od izvoznika, registriranega v skladu z odstavkom 1, se ne zahteva, da podpiše take navedbe, če sprejme polno odgovornost v razmerju do carinskih organov ali pristojnega vladnega organa pogodbenice izvoznice za vsako navedbo o poreklu, po kateri je mogoče prepoznati izvoznika, kot da jo je lastnoročno podpisal.
6. Izvoznik, ki sestavi navedbo o poreklu, je pripravljen, da na zahtevo carinskih organov ali pristojnega vladnega organa pogodbenice izvoznice kadar koli predloži vse ustrezne dokumente, ki dokazujejo status porekla zadevnih izdelkov in izpolnjevanje drugih zahtev iz tega poglavja.
7. Izvoznik lahko navedbo o poreklu sestavi ob izvozu blaga, na katero se nanaša, ali po njem.

ČLEN 3.19

Veljavnost navedbe o poreklu

1. Navedba o poreklu je veljavna eno leto od datuma, ko je bila sestavljena.
2. Navedba o poreklu se lahko uporablja za:
 - (a) eno samo pošiljko izdelka ali
 - (b) več pošiljk enakih izdelkov v katerem koli obdobju, določenem v navedbi o poreklu, ki ne presega 12 mesecev.

ČLEN 3.20

Uvoz po delih

Če se na zahtevo uvoznika in v skladu s pogoji, ki jih določijo carinski organi pogodbenice uvoznice, razstavljeno ali nesestavljeno blago v smislu splošnega pravila 2, točka (a), za razlago harmoniziranega sistema, ki spada v oddelke XV do XXI harmoniziranega sistema, uvaža po delih, se za to blago ob uvozu prvega dela predloži ena sama navedba o poreklu, kot zahtevajo carinski organi.

ČLEN 3.21

Neskladja in manjše napake

1. V primeru samih manjših neskladij med navedbo o poreklu in dokumenti, predloženimi carinskemu uradu za izvajanje uvoznih formalnosti za blago, se ne razveljavijo navedbe o poreklu, če se pravilno ugotovi, da ta dokument ustreza zadevnim izdelkom.
2. Carinski organi pogodbenice uvoznice ne zavrnejo zahtevka za preferencialno tarifno obravnavo zaradi manjših napak v navedbi o poreklu, kot so tipkarske napake.

ČLEN 3.22

Zahteve glede vodenja evidenc

1. Uvoznik, ki zahteva preferencialno tarifno obravnavo za blago, uvoženo v pogodbenico, ima in hrani navedbo o poreklu, ki jo sestavi izvoznik, tri leta od datuma uvoza izdelka ali daljše obdobje, kot lahko določi pogodbenica uvoznica.

2. Izvoznik, ki sestavi navedbo o poreklu, ima in hrani izvod navedbe o poreklu in izvod vseh drugih evidenc, ki dokazujejo, da izdelek izpolnjuje zahteve za pridobitev statusa blaga s poreklom, tri leta po sestavi te navedbe o poreklu ali daljše obdobje, kot lahko določi pogodbenica izvoznica.
3. Evidence, ki se vodijo v skladu s tem členom, se lahko hranijo v elektronski obliki.

ČLEN 3.23

Izjeme od navedbe o poreklu

1. Blago, ki ga zasebniki pošljejo zasebnikom kot pošiljke majhne vrednosti ali ki je del osebne prtljage potnikov, se prizna kot blago s poreklom, ne da bi bila potrebna navedba o poreklu, če se to blago ne uvaža v trgovinske namene in je bilo deklarirano, da izpolnjuje zahteve iz tega poglavja, ter ni dvoma o resničnosti te izjave.
2. Občasni uvoz, pri katerem gre izključno za izdelke za osebno uporabo prejemnikov ali potnikov ali njihovih družin, se ne šteje za uvoz v trgovinske namene, če je iz narave in količine blaga očitno, da nima komercialnega namena, in če uvoz ni del niza uvozov, za katere se lahko razumno šteje, da so bili opravljeni ločeno, da bi se izognili zahtevi po navedbi o poreklu.

3. Skupna vrednost blaga iz odstavka 1 ne presega 500 EUR ali enakovrednega zneska v valuti pogodbenice v primeru pošiljk nizke vrednosti ali 1 200 EUR ali enakovrednega zneska v valuti pogodbenice v primeru blaga, ki je del potnikove osebne prtljage.
4. Nobena določba tega člena se ne razlaga tako, da pogodbenici preprečuje sprejetje ustreznih carinskih kontrol za zagotovitev skladnosti z določbami iz odstavkov 1 do 3.

ČLEN 3.24

Preverjanje porekla in upravno sodelovanje

1. Pogodbenici druga drugi zagotovita naslove in kontaktne podatke carinskih organov ali pristojnega vladnega organa, odgovornega za preverjanje navedb o poreklu.
2. Za zagotovitev pravilne uporabe tega poglavja si pogodbenici prek svojih carinskih organov ali pristojnega vladnega organa medsebojno pomagata pri preverjanju, ali ima blago poreklo, ter pri preverjanju pristnosti navedb o poreklu in točnosti informacij v teh navedbah.

3. Navedbe o poreklu se preverijo naključno ali kadar carinski organi pogodbenice uvoznice upravičeno dvomijo o pristnosti navedb, statusu porekla zadevnega blaga ali izpolnjevanju drugih zahtev iz tega poglavja.
4. Za namene izvajanja določb odstavka 3 carinski organi pogodbenice uvoznice od carinskega organa ali pristojnega vladnega organa pogodbenice izvoznice pisno zahtevajo preverjanje porekla tako, da zagotovijo:
- (a) identiteto carinskega organa, ki izda zahtevo;
 - (b) ime izvoznika, ki ga je treba preveriti;
 - (c) predmet in obseg preverjanja ter
 - (d) izvod navedbe o poreklu in po potrebi katero koli drugo ustrezno dokumentacijo.
5. Carinski organ ali pristojni vladni organ pogodbenice izvoznice opravi preverjanje. V ta namen imajo pravico zahtevati kakršno koli dokazilo in opraviti kakršen koli inšpekcijski pregled izvoznikovega knjigovodstva ali kateri koli drug pregled, ki se jim zdi ustrezen.

6. Carinski organ ali pristojni vladni organ pogodbenice izvoznice čim prej obvesti carinski organ, ki je zahteval preverjanje, o rezultatih tega preverjanja. Rezultati se predstavijo v pisnem poročilu, v katerem je jasno navedeno, ali se zadevno blago lahko šteje za blago s poreklom, ali je navedba o poreklu verodostojna in ali so izpolnjene druge zahteve iz tega poglavja. To pisno poročilo vključuje:

- (a) rezultate preverjanja;
- (b) opis blaga, ki je predmet preverjanja, in tarifno uvrstitev, ki je pomembna za uporabo pravil o poreklu;
- (c) opis in obrazložitev utemeljitve v zvezi s statusom porekla blaga ter
- (d) spremne listine, če so na voljo.

7. Če v primerih upravičenega dvoma ni odgovora v 10 mesecih od datuma zahteve za preverjanje ali če odgovor ne vsebuje zadostnih informacij za določitev pristnosti zadevnega dokumenta ali porekla blaga, lahko carinski organ, ki je vložil zahtevo, odobritev preferencialne tarifne obravnave, razen v izjemnih okoliščinah, zavrne.

8. Pogodbenica uvoznica v 60 dneh od prejema pisnega poročila uradno obvesti pogodbenico izvoznico, če obstajajo nesoglasja v zvezi s postopki preverjanja iz tega člena ali v zvezi z razlago pravil o poreklu pri ugotavljanju, ali se blago šteje za blago s poreklom, in če teh nesoglasij ni mogoče rešiti s posvetovanji med carinskim organom, ki je zahteval preverjanje, in carinskim organom ali pristojnim vladnim organom, odgovornim za izvajanje preverjanja.

9. Pogodbenici na zahtevo ene od pogodbenic izvedeta posvetovanja za odpravo navedenih nesoglasij in jih končata v 90 dneh od datuma prejema uradnega obvestila iz odstavka 8. Rok za sklenitev posvetovanj se lahko za vsak primer posebej podaljša s pisnim soglasjem pogodbenic. Pogodbenici si prizadevata odpraviti navedena nesoglasja v Pododboru za carino, olajševanje trgovine in pravila o poreklu, ustanovljenem s členom 1.10 (Pododbori in drugi organi iz dela III tega sporazuma), odstavek 1, točka (d).

10. To poglavje carinskemu organu pogodbenice ne preprečuje, da do odprave nesoglasij iz odstavka 8 v skladu s tem sporazumom sprejme kakršne koli druge ukrepe, ki so po njegovem mnenju potrebni.

ČLEN 3.25

Zaupnost

1. Vsaka pogodbenica v skladu s svojim pravom ohranja zaupnost informacij, ki jih predloži druga pogodbenica v skladu s tem poglavjem, in jih varuje pred razkritjem.
2. Carinski organi ali pristojni vladni organ pogodbenice uvoznice lahko informacije, pridobljene od druge pogodbenice, uporabijo le za namene tega poglavja.
3. Carinski organi ali pristojni vladni organ pogodbenice izvoznice ne razkrijejo zaupnih poslovnih informacij, pridobljenih od izvoznika, razen če je v tem poglavju določeno drugače.
4. Pogodbenica uvoznica informacij, ki jih je njen carinski organ pridobil v skladu s tem poglavjem, ne sme uporabiti v nobenem kazenskem postopku, ki ga vodi sodišče ali sodnik, razen če pogodbenica uvoznica uradno pisno obvesti pogodbenico izvoznico o informacijah, ki jih namerava uporabiti, in o utemeljitvi uporabe ter če pogodbenica izvoznica temu ne nasprotuje.

5. Nobena določba tega sporazuma se ne razlaga tako, da pogodbenici preprečuje uporabo zaupnih informacij za namene upravljanja ali izvrševanja carinske zakonodaje, povezane s tem poglavjem, ali kot to zahteva zakonodaja pogodbenice, vključno z upravnimi, parasodnimi ali sodnimi postopki.

ČLEN 3.26

Upravni ukrepi in sankcije

Pogodbenica naloži upravne ukrepe in sankcije vsaki osebi, ki pripravi dokument ali je odgovorna za pripravo dokumenta, ki vsebuje nepravilne informacije z namenom, da bi bilo njeno blago preferencialno tarifno obravnavano.

ODDELEK C

Druge določbe

ČLEN 3.27

Uporaba poglavja za Ceuto in Melillo

1. V tem poglavju v primeru Evropske unije izraz „pogodbenica“ ne vključuje Ceute in Melille.

2. Za blago s poreklom iz Mehike se ob uvozu v Ceuto in Melillo v skladu s tem sporazumom v vseh pogledih uporablja enaka carinska obravnava, kot se uporablja za blago s poreklom iz carinskega območja Evropske unije na podlagi Protokola 2 k Aktu o pristopu Kraljevine Španije in Portugalske republike k Evropski uniji. Mehika za uvoz blaga, ki ga zajema Sporazum in ima poreklo iz Ceute in Melille, odobri enako carinsko obravnavo, kot se odobri za blago, uvoženo in s poreklom iz Evropske unije.
3. Pravila o poreklu in postopki o poreklu iz tega poglavja se smiselno uporabljajo za blago, izvoženo iz Mehike v Ceuto in Melillo, ter za blago, izvoženo iz Ceute in Melille v Mehiko.
4. Ceuta in Melilla se štejeta za enotno ozemlje.
5. Izvoznik vpiše „Mehika“ ali „Ceuta in Melilla“ v polje 3 besedila navedbe o poreklu, odvisno od porekla blaga.
6. Španski carinski organi so odgovorni za uporabo in izvajanje tega poglavja v Ceuti in Melilli.

ČLEN 3.28

Kneževina Andora in Republika San Marino

Preferencialna tarifna obravnava blaga s poreklom iz Andore in San Marina ter določitev porekla tega blaga sta določena v Prilogi 3-C (Kneževina Andora in Republika San Marino).

ČLEN 3.29

Pojasnjevalne opombe

Pojasnjevalne opombe v zvezi z razlago, uporabo in upravljanjem tega poglavja so navedene v Prilogi 3-D (Pojasnjevalne opombe).

ČLEN 3.30

Prehodne določbe

1. Za blago, za katero je bil zahtevek za preferencialno tarifno obravnavo in uvoz vložen pred začetkom veljavnosti tega sporazuma, se pravila in pogoji iz Priloge III k Sklepu št. 2/2000 Skupnega sveta ES-Mehika z dne 23. marca 2000 ter dodatkov I do V k navedeni prilogi uporabljajo za obdobje največ treh let od začetka veljavnosti tega sporazuma.

2. Dokazilo o poreklu, izdano v skladu z določbami Priloge III k Sklepu št. 2/2000 Skupnega sveta ES-Mehika z dne 23. marca 2000 ter dodatkov I do V k navedeni prilogi, za blago, za katero zahtevek za preferencialno tarifno obravnavo ni bil vložen do datuma začetka veljavnosti tega sporazuma, ni veljavno.

3. Za blago, ki je ob začetku veljavnosti tega sporazuma bodisi v tranzitu iz pogodbenice izvoznice v pogodbenico uvoznico bodisi pod carinskim nadzorom v pogodbenici uvoznici brez plačila uvoznih dajatev in davkov, se zahtevek za preferencialno tarifno obravnavo vloži v skladu s členom 3.16, če navedeno blago izpolnjuje zahteve iz tega poglavja.

ČLEN 3.31

Spremembe poglavja

Skupni svet lahko s sklepom spremeni določbe poglavja in prilog 3-A do 3-D.

ČLEN 3.32

Pododbor za carino, olajševanje trgovine in pravila o poreklu

Za namene učinkovitega izvajanja in delovanja tega poglavja so naloge Pododbora za carino, olajševanje trgovine in pravila o poreklu naloge iz člena 4.17 (Pododbor za carino, olajševanje trgovine in pravila o poreklu).

POGLAVJE 4

OLAJŠEVANJE CARINSKIH POSTOPKOV IN TRGOVINE

ČLEN 4.1

Splošni cilji

1. Pogodbenici priznavata pomen olajševanja carinskih postopkov in trgovine v razvijajočem se svetovnem trgovinskem okolju.
2. Pogodbenici priznavata, da bi morali pri svojih uvoznih, izvoznih in tranzitnih zahtevah in postopkih upoštevati carinske in mednarodne trgovinske instrumente in standarde, ki se uporabljajo na področju carine in trgovine, kot so vsebinski elementi revidirane Kjotske konvencije o poenostavitvi in uskladitvi carinskih postopkov, sprejete v Kjotu 18. maja 1973, ki jo je Svet Svetovne carinske organizacije sprejel junija 1999, Mednarodna konvencija o harmoniziranem sistemu poimenovanj in šifrskih oznak blaga, sprejeta 14. junija 1983 v Bruslju, ter okvir standardov za zaščito in olajševanje svetovne trgovine, sprejet junija 2005 (v nadaljnjem besedilu: okvir standardov SAFE), in model carinskih podatkov Svetovne carinske organizacije.

3. Pogodbenici priznavata, da so njuni zakoni in drugi predpisi nediskriminatorni in da carinski postopki temeljijo na uporabi sodobnih metod in učinkovitih kontrol, da se zaščiti in olajša zakonita trgovina.

4. Pogodbenici tudi priznavata, da njuni carinski postopki trgovine upravno ne obremenjujejo ali omejujejo bolj, kot je potrebno za doseganje legitimnih ciljev, ter da bi jih bilo treba uporabljati na predvidljiv, dosleden in pregleden način.

5. Za zagotovitev preglednosti, učinkovitosti, celovitosti in odgovornosti operacij vsaka pogodbenica:

- (a) poenostavi in pregleda zahteve in formalnosti, kadar je to mogoče, z namenom hitre sprostitve in carinjenja blaga;
- (b) si prizadeva za nadaljnjo poenostavitev in standardizacijo podatkov in dokumentacije, ki jih zahtevajo carinske in druge agencije, da bi se za trgovce ali gospodarske subjekte, vključno z malimi in srednjimi podjetji, skrajšal čas in znižali stroški v zvezi s tem, ter
- (c) zagotovi, da se ohranijo najvišji standardi integritete, in sicer z uporabo ukrepov, ki odražajo načela ustreznih mednarodnih konvencij in instrumentov na področju olajševanja carinskih postopkov in trgovine.

6. Pogodbenici se strinjata, da bosta okrepili sodelovanje za zagotovitev, da ustrezna zakonodaja in postopki ter upravna zmogljivost ustreznih uprav izpolnjujejo cilje spodbujanja olajševanja trgovine in hkrati zagotavljajo učinkovit carinski nadzor.

ČLEN 4.2

Preglednost in objava

1. Vsaka pogodbenica po potrebi zagotovi redna posvetovanja med mejnimi agencijami in trgovci ali drugimi deležniki na svojem ozemlju.
2. Vsaka pogodbenica nemudoma na nediskriminatoren in lahko dostopen način, tudi na spletu in po možnosti v angleškem jeziku, objavi svoje zakone, druge predpise ter splošne upravne postopke in smernice v zvezi z zadevami, povezanimi z olajševanjem carinskih postopkov in trgovine. Te zadeve vključujejo:
 - (a) uvozne, izvozne in tranzitne postopke, vključno s postopki v pristaniščih, na letališčih in drugih vstopnih točkah, ter zahtevane obrazce in dokumente;
 - (b) veljavne stopnje vseh vrst dajatev in davkov, ki so uvedeni za uvoz ali izvoz ali v zvezi z njima;
 - (c) pristojbine in takse, ki jih uvedejo vladne agencije ali se uvedejo zanje za uvoz, izvoz ali tranzit ali v zvezi z njimi;

- (d) pravila za uvrščanje ali vrednotenje blaga za carinske namene;
- (e) zakone, druge predpise in upravne odločbe s splošno veljavnostjo v zvezi s pravili o poreklu;
- (f) omejitve ali prepovedi za uvoz, izvoz ali tranzit;
- (g) kazenske določbe za kršitve uvoznih, izvoznih ali tranzitnih formalnosti;
- (h) pritožbene postopke;
- (i) sporazume ali dele sporazumov s katero koli državo ali državami v zvezi z uvozom, izvozom ali tranzitom;
- (j) postopke v zvezi z upravljanjem tarifnih kvot;
- (k) delovni čas in operative postopke za carinske urade v pristaniščih in na mejnih prehodih ter
- (l) informacijske točke za poizvedbe o informacijah.

3. Vsaka pogodbenica v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi trgovcem in drugim zainteresiranim stranem zagotovi priložnosti in ustrezen rok za predložitev pripomb o predlagani uvedbi ali spremembi zakonov in drugih predpisov, ki se splošno uporabljajo v zvezi z zadevami, povezanimi z olajševanjem carinskih postopkov in trgovine.

4. Vsaka pogodbenica v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi zagotovi, da so novi ali spremenjeni zakoni in drugi predpisi, ki se splošno uporabljajo in se nanašajo na olajševanje carinskih postopkov in trgovine, ali kakršne koli informacije o njih javno dostopni čim prej pred začetkom njihove veljavnosti, da se trgovcem in drugim zainteresiranim osebam omogoči seznanitev z njimi.
5. Vsaka pogodbenica lahko določi, da se odstavka 3 in 4 ne uporabljata za spremembe stopenj dajatev ali tarifnih stopenj, ukrepe, ki imajo razbremenilni učinek, ukrepe, katerih učinkovitost bi bila ogrožena zaradi skladnosti z odstavkoma 3 in 4, ukrepe, ki se uporabljajo v nujnih okoliščinah, ali manjše spremembe njenega notranjega prava in pravnega sistema.
6. Vsaka pogodbenica vzpostavi ali vzdržuje eno ali več informacijskih točk za obravnavo poizvedb trgovcev in drugih zainteresiranih oseb v zvezi s carino in drugimi zadevami o olajševanju trgovine ter zagotovi, da so informacije o postopkih za predložitev takih poizvedb javno dostopne na spletu.
7. Pogodbenica ne zahteva plačila pristojbine za odgovarjanje na poizvedbe ali zagotavljanje zahtevanih obrazcev in dokumentov.
8. Informacijske točke odgovorijo na poizvedbe ter zagotovijo obrazce in dokumente v razumnem roku, ki ga določi vsaka pogodbenica in se lahko razlikuje glede na naravo ali zapletenost poizvedbe.

ČLEN 4.3

Zahteve glede podatkov in dokumentacije

1. Za poenostavitev in zmanjšanje pogostosti in zapletenosti uvoznih, izvoznih in tranzitnih formalnosti ter zahtev glede podatkov in dokumentacije vsaka pogodbenica po potrebi glede navedenih formalnosti ter zahtev glede podatkov in dokumentacije zagotovi, da:
 - (a) se sprejmejo in uporabljajo za hitro sprostitev blaga, če so izpolnjeni pogoji za sprostitev;
 - (b) se sprejmejo in uporabljajo na način, katerega cilj je skrajšati čas in znižati stroške izpolnjevanja obveznosti za trgovce in gospodarske subjekte;
 - (c) so alternativa, ki najmanj omejuje trgovino, če sta na voljo dve ali več alternativ za izpolnjevanje zadevnega cilja ali ciljev politike, ter
 - (d) se ne ohranjajo, vključno z njihovimi deli, če niso več potrebne.
2. Vsaka pogodbenica uporablja skupne carinske postopke ter enotne zahteve glede carinskih podatkov in dokumentacije za sprostitev blaga na celotnem svojem ozemlju. Nobena določba tega odstavka pogodbenici ne preprečuje, da bi razlikovala med svojimi carinskimi postopki ter zahtevami glede podatkov in dokumentacije na podlagi elementov, kot so obvladovanje tveganja, narava in vrsta blaga ali prevozna sredstva.

ČLEN 4.4

Avtomatizacija in uporaba informacijske tehnologije

1. Vsaka pogodbenica:
 - (a) uporablja informacijske tehnologije, ki pospešujejo postopke za sprostitev blaga, da se olajša trgovina med pogodbenicama;
 - (b) omogoča carinskim uporabnikom dostop do elektronskih sistemov;
 - (c) omogoča predložitev carinske deklaracije v elektronski obliki ter
 - (d) uporablja elektronske ali avtomatizirane sisteme za obvladovanje tveganj.
2. Vsaka pogodbenica sprejme ali ohrani postopke, ki omogočajo elektronsko plačilo dajatev, davkov, pristojbin in taks, ki jih carinski organi pobirajo ob uvozu in izvozu.

ČLEN 4.5

Sprostitev blaga

1. Vsaka pogodbenica sprejme ali ohrani postopke, ki:
 - (a) zagotavljajo hitro sprostitev blaga v roku, ki ni daljši, kot je potrebno za zagotovitev skladnosti z njeno carinsko zakonodajo ter drugimi zakoni in drugimi predpisi, povezanimi s trgovino;
 - (b) zagotavljajo vnaprejšnjo elektronsko predložitev in obdelavo carinskih podatkov in dokumentacije ter katerih koli drugih informacij pred prihodom blaga, da se omogoči sprostitev blaga iz carinske kontrole ob prihodu;
 - (c) omogočajo sprostitev blaga ob prihodu brez začasnega prenosa v skladišča ali druge objekte ter
 - (d) omogočajo sprostitev blaga pred končno določitvijo carin, davkov, pristojbin in taks, če ta določitev ni opravljena pred prihodom ali takoj po njem, pri čemer morajo biti izpolnjene vse druge regulativne zahteve; pred sprostitvijo blaga lahko pogodbenica zahteva, da uvoznik zagotovi zadostno zavarovanje v obliki varščine, pologa ali drugega ustreznega instrumenta, ki ni višji od zneska, potrebnega za zagotovitev plačila carinskih dajatev, davkov, pristojbin in taks za blago, ki ga zajema zavarovanje, pri čemer se zavarovanje sprostí, ko ni več potrebno.

2. Vsaka pogodbenica lahko sprejme ali ohrani ukrepe, ki trgovcem ali gospodarskim subjektom omogočajo koristi od nadaljnje poenostavitve carinskih postopkov v skladu z njenimi zakoni in drugimi predpisi.

ČLEN 4.6

Obvladovanje tveganj

1. Vsaka pogodbenica sprejme ali ohrani sistem obvladovanja tveganja za carinsko kontrolo, ki njenim carinskim organom omogoča, da svoje inšpekcijske dejavnosti osredotočijo na pošiljke z visokim tveganjem in pospešijo sprostitev pošiljk z majhnim tveganjem.
2. Vsaka pogodbenica zasnuje in uporablja postopke obvladovanja tveganja tako, da prepreči samovoljno ali neupravičeno diskriminacijo ali prikrito omejevanje mednarodne trgovine.
3. Vsaka pogodbenica obvladuje tveganje na podlagi ocene tveganja z uporabo ustreznih meril za izbiro.
4. Poleg tega lahko vsaka pogodbenica v okviru obvladovanja tveganja naključno izbere pošiljke za carinske kontrole.
5. Za olajšanje trgovine vsaka pogodbenica redno pregleduje in po potrebi posodablja sistem obvladovanja tveganja iz odstavka 1.

ČLEN 4.7

Vnaprejšnje odločitve

1. Vnaprejšnja odločitev je pisna odločba, ki jo pogodbenica prek svojih carinskih organov zagotovi vložniku pred uvozom blaga, zajetega v zahtevku, na njeno ozemlje in ki določa obravnavo, ki jo pogodbenica zagotovi za blago ob uvozu v zvezi s:

- (a) tarifno uvrstitvijo blaga;
- (b) poreklom blaga¹⁸ ter
- (c) vsemi drugimi zadevami, o katerih se dogovorita pogodbenici.

2. Pogodbenica vložniku, ki je vložil zahtevek, v primernem roku izda razumno vnaprejšnjo odločitev, tudi v elektronski obliki, če vsebuje vse potrebne informacije v skladu z zakoni in drugimi predpisi navedene pogodbenice. Pogodbenica lahko zahteva vzorec blaga, za katerega vložnik zahteva vnaprejšnjo odločitev.

3. Vnaprejšnja odločitev velja vsaj tri leta po izdaji, razen če so se spremenili zakoni, dejstva ali okoliščine, na katerih ta odločitev temelji.

¹⁸ V skladu s Sporazumom STO o pravilih o poreklu ali poglavjem 3 (Pravila o poreklu in postopki glede porekla) tega sporazuma.

4. Pogodbenica lahko zavrne izdajo vnaprejšnje odločitve, če so dejstva in okoliščine, na katerih temelji vnaprejšnja odločitev, predmet upravnega ali sodnega pregleda ali če zahtevki ne temelji na dejanskih in konkretnih dejstvih ali se ne nanaša na nobeno nameravano uporabo vnaprejšnje odločitve. Pogodbenica, ki zavrne izdajo vnaprejšnje odločitve, o tem nemudoma pisno obvesti vložnika ter navede ustrezna dejstva in podlago za svojo odločitev.

5. Vsaka pogodbenica objavi vsaj:

- (a) zahteve glede vloge za vnaprejšnjo odločitev, vključno z informacijami, ki jih je treba zagotoviti, in obliko;
- (b) rok, v katerem bo izdala vnaprejšnjo odločitev, ter
- (c) obdobje, v katerem bo vnaprejšnja odločitev veljavna.

6. Če pogodbenica prekliče, spremeni ali razveljavi vnaprejšnjo odločitev, o tem pisno obvesti vložnika ter navede ustrezna dejstva in podlago za svojo odločitev. Pogodbenica lahko vnaprejšnjo odločitev prekliče, spremeni, ali razveljavi z učinkom za nazaj le, če je odločitev temeljila na nepopolnih, nepravilnih, netočnih, napačnih ali zavajajočih informacijah, ki jih je predložil vložnik.

7. Vnaprejšnja odločitev, ki jo izda pogodbenica, je zavezujoča za navedeno pogodbenico v zvezi z vložnikom in tudi za vložnika.

8. Pogodbenica na pisno zahtevo vložnika zagotovi pregled vnaprejšnje odločitve ali odločitve o njenem preklicu, spremembi ali razveljavitvi.
9. Pogodbenica si ob upoštevanju vseh zahtev glede zaupnosti v svojih zakonih in drugih predpisih prizadeva, da vsebinske elemente svojih vnaprejšnjih odločitev objavi, tudi na spletu.

ČLEN 4.8

Pooblaščen gospodarski subjekti

1. Vsaka pogodbenica za subjekte, ki izpolnjujejo določena merila (pooblaščen gospodarski subjekti), vzpostavi ali ohrani program partnerstva za olajševanje trgovine (v nadaljnjem besedilu: program za pooblaščene gospodarske subjekte) v skladu z okvirom standardov SAFE.
2. Določena merila¹⁹ za status pooblaščenega gospodarskega subjekta se objavijo in se nanašajo na skladnost ali tveganje neskladnosti z zahtevami, določenimi v zakonih in drugih predpisih ali postopkih vsake pogodbenice.

¹⁹ Pogodbenica lahko uporabi merila iz člena 7.7.2 Sporazuma STO o olajševanju trgovine.

3. Določena merila za status pooblaščenega gospodarskega subjekta se ne oblikujejo ali uporabljajo tako, da omogočajo ali ustvarjajo samovoljno ali neupravičeno diskriminacijo med subjekti, kadar prevladujejo enaki pogoji, ter omogočajo sodelovanje malih in srednjih podjetij.
4. Program za pooblaščene gospodarske subjekte vključuje posebne ugodnosti za pooblaščene gospodarske subjekte ob upoštevanju zavez pogodbenic v skladu s členom 7.7.3 Sporazuma STO o olajševanju trgovine, sprejetega 27. novembra 2014.
5. Pogodbenici sodelujeta pri vzpostavitvi vzajemnega priznavanja svojih programov za pooblaščene gospodarske subjekte, če je to ustrezno in primerno ter če so programi združljivi in temeljijo na enakovrednih merilih in koristih.

ČLEN 4.9

Pregled ali pritožba

1. Vsaka pogodbenica zagotovi učinkovite, hitre, nediskriminatorne in lahko dostopne postopke za zagotovitev pravice do pritožbe zoper odločbo o carinski zadevi.

2. Vsaka pogodbenica zagotovi, da ima oseba, ki ji izda odločbo o carinski zadevi, na njenem ozemlju dostop do:
- (a) upravnega pregleda, ki ga opravi upravni organ, ki je višji ali neodvisen od uradnika ali urada, ki je izdal odločbo, ali pritožbe pri takem organu ali
 - (b) sodnega pregleda ali pritožbe zoper odločbo.
3. Vsaka pogodbenica zagotovi, da ima oseba, ki je pri carinskih organih vložila zahtevek za odločbo in odločbe o tem zahtevku ni prejela v ustreznem roku, pravico do pritožbe.
4. Vsaka pogodbenica zagotovi, da oseba iz odstavka 2 prejme upravno odločbo skupaj z razlogi zanjo, da se tej osebi omogoči, da po potrebi uporabi postopke pregleda ali pritožbe.

ČLEN 4.10

Kazni

1. Vsaka pogodbenica določi kazni za neizpolnjevanje svojih zakonov in drugih predpisov ali postopkovnih zahtev v zvezi s carinsko ali drugo zakonodajo za uvoz, izvoz in tranzit blaga.

2. Vsaka pogodbenica zagotovi, da njeni carinski zakoni in drugi predpisi določajo, da so kazni, naložene za kršitve njenih carinskih zakonov in drugih predpisov ali postopkovnih zahtev, sorazmerne in nediskriminatorne.
3. Vsaka pogodbenica zagotovi, da se kazen, ki jo njeni carinski organi naložijo za kršitev njenih carinskih zakonov in drugih predpisov ali postopkovnih zahtev, naloži le osebi, ki je pravno odgovorna za kršitev.
4. Vsaka pogodbenica zagotovi, da je naložena kazen odvisna od dejstev in okoliščin primera ter sorazmerna s stopnjo in resnostjo kršitve.
5. Vsaka pogodbenica se pri ocenjevanju in pobiranju kazni in dajatev izogiba spodbudam ali navzkrižju interesov.
6. Vsaka pogodbenica se spodbuja, naj prostovoljno razkritje, preden carinski organi odkrijejo kršitev njenih carinskih zakonov in drugih predpisov ali postopkovnih zahtev, obravnava kot morebitni olajševalni dejavnik pri določanju kazni.
7. Vsaka pogodbenica zagotovi, da se v primeru naložitve kazni za kršitev njenih carinskih zakonov in drugih predpisov ali postopkovnih zahtev osebi, ki ji je naložena kazen, predloži pisno pojasnilo z navedbo narave kršitve in veljavnega zakona, predpisa ali postopka, v skladu s katerim je bil naložen znesek ali razpon kazni za kršitev.

8. Vsaka pogodbenica v svojih zakonih in drugih predpisih ali postopkih opredeli določeno obdobje, v katerem lahko njeni carinski organi začnejo postopke za naložitev kazni v zvezi s kršitvijo njenih carinskih zakonov in drugih predpisov ali postopkov.

ČLEN 4.11

Carinsko sodelovanje in medsebojna upravna pomoč

1. Pogodbenici zagotovita, da njuni ustrezni organi sodelujejo v carinskih zadevah, da se zagotovi doseganje ciljev iz člena 4.1.
2. Pogodbenici med drugim sodelujeta z:
 - (a) izmenjavo informacij o svojih carinskih zakonih in drugih predpisih, njihovem izvajanju ter carinskih postopkih, zlasti na naslednjih področjih:
 - (i) poenostavitev in posodobitev carinskih postopkov;
 - (ii) izvršilni ukrepi na meji, ki jih uporabljajo njuni carinski organi;
 - (iii) olajšanje tranzita in pretovarjanja;
 - (iv) dialog s poslovno skupnostjo ter
 - (v) varnost dobavne verige in obvladovanje tveganja;

- (b) sodelovanjem pri carinskih vidikih zagotavljanja in olajševanja mednarodne trgovinske dobavne verige v skladu z okvirom standardov SAFE, tudi v zvezi z njunimi programi za pooblašene gospodarske subjekte in njunim vzajemnim priznavanjem iz člena 4.8;
- (c) proučitvijo oblikovanja skupnih pobud v zvezi z uvozom, izvozom, drugimi carinskimi postopki in olajševanjem trgovine, vključno s tehnično pomočjo;
- (d) krepitevijo sodelovanja na področju carin v mednarodnih organizacijah, kot sta STO in Svetovna carinska organizacija (v nadaljnjem besedilu: WCO);
- (e) določitvijo minimalnih standardov, kolikor je to izvedljivo, za tehnike obvladovanja tveganja ter s tem povezane zahteve in programe; če je ustrezno in primerno, pogodbenici proučita tudi vzajemno priznavanje tehnik obvladovanja tveganja, standardov tveganja in varnostnih kontrol;
- (f) prizadevanjem za uskladitev njunih zahtev po podatkih za uvozne, izvozne in druge carinske postopke na podlagi izvajanja skupnih standardov in podatkovnih elementov v skladu s podatkovnim modelom WCO ter
- (g) vzdrževanjem dialoga med njunimi ustreznimi strokovnjaki za politiko za spodbujanje uporabnosti, učinkovitosti in uporabe vnaprejšnjih odločitev.

3. Pogodbenici si zagotavljata medsebojno upravno pomoč v carinskih zadevah v skladu z določbami Priloge o medsebojni upravni pomoči v carinskih zadevah, sprejete s Sklepom št. 5/2004 Skupnega sveta EU-Mehika z dne 15. decembra 2004, ki je vključen v ta sporazum in je njegov sestavni del. Za vsako izmenjavo informacij med pogodbenicama v skladu s tem poglavjem se smiselno uporabljajo zahteve glede zaupnosti informacij in varstva osebnih podatkov iz člena 10 navedene priloge ter vse zahteve glede zaupnosti in zasebnosti, določene v zadevnih zakonih in drugih predpisih pogodbenic.

ČLEN 4.12

Enotno okence

1. Vsaka pogodbenica si prizadeva razviti ali ohraniti sisteme enotnega okenca za olajšanje enotne elektronske predložitve vseh informacij, ki se v skladu s carinsko in drugo zakonodajo zahtevajo za uvoz, izvoz in tranzit blaga.
2. Pogodbenici si prizadevata za sodelovanje pri doseganju interoperabilnosti in racionalizacije svojih sistemov enotnega okenca, vključno z izmenjavo izkušenj z razvojem in uporabo sistemov enotnega okenca.

ČLEN 4.13

Tranzit in pretovarjanje

1. Vsaka pogodbenica zagotovi olajševanje in učinkovit nadzor tranzita in pretovarjanja prek svojega ozemlja.
2. Vsaka pogodbenica si prizadeva spodbujati in izvajati regionalne tranzitne ureditve, da se olajša trgovina med pogodbenicama.
3. Vsaka pogodbenica zagotovi, da vsi zadevni organi in agencije na njenem ozemlju sodelujejo in se usklajujejo, da bi olajšali tranzitni promet.
4. Vsaka pogodbenica dovoli, da se blago, namenjeno uvozu giblje pod carinskim nadzorom od carinskega urada vstopa do drugega carinskega urada na njenem ozemlju, od koder bi bilo blago prepuščeno ali kjer bi bilo carinjeno.

ČLEN 4.14

Revizija po carinjenju

1. Da bi se pospešila sprostitev blaga, vsaka pogodbenica uvede ali ohrani revizije po carinjenju za zagotovitev skladnosti s svojimi carinskimi zakoni in drugimi predpisi.

2. Vsaka pogodbenica izvaja revizije po carinjenju na podlagi ocene tveganja.
3. Vsaka pogodbenica izvaja revizije po carinjenju na pregleden način. Če se revizija izvede in so bili doseženi prepričljivi rezultati, pogodbenica nemudoma uradno obvesti osebo, katere evidenca se revidira, o rezultatih, razlogih za rezultate ter pravicah in obveznostih revidirane osebe.
4. Pogodbenici priznavata, da se informacije, pridobljene pri reviziji po carinjenju, lahko uporabijo v nadaljnjih upravnih ali sodnih postopkih.
5. Kadar je to izvedljivo, pogodbenici uporabita rezultate revizije po carinjenju pri obvladovanju tveganja.

ČLEN 4.15

Carinski deklaranti

1. Pogodbenica v svojih carinskih zakonih in drugih predpisih ne zahteva obvezne uporabe carinskih deklarantov.
2. Vsaka pogodbenica objavi svoje ukrepe v zvezi z uporabo carinskih deklarantov.
3. Vsaka pogodbenica uporablja pregledna in objektivna pravila, če in kadar izdaja dovoljenja carinskim deklarantom.

ČLEN 4.16

Predodpremne kontrole

Pogodbenica v zvezi s tarifno uvrstitvijo in carinskim vrednotenjem ne zahteva obvezne uporabe predodpremni kontrol, kot so opredeljene v Sporazumu STO o predodpremni kontrolah²⁰.

ČLEN 4.17

Pododbor za carino, olajševanje trgovine in pravila o poreklu

1. Pododbor za carino, olajševanje trgovine in pravila o poreklu poroča Skupnemu odboru.
2. Pododbor za carino, olajševanje trgovine in pravila o poreklu, ustanovljen v skladu s členom 1.10 (Pododbori in drugi organi iz dela III tega sporazuma), zagotovi pravilno delovanje tega poglavja, poglavja 3 (Pravila o poreklu in postopki glede porekla), Priloge o medsebojni upravni pomoči v carinskih zadevah iz člena 4.11.3 in vseh dodatnih s carino povezanih določb, dogovorjenih med pogodbenicama, ter prouči vse zadeve, ki izhajajo iz njihove uporabe.

²⁰ Pojasniti je treba, da ta člen ne izključuje predodpremni kontrol za sanitarne in fitosanitarne namene.

3. Pododbor:

- (a) po potrebi pripravi ustrezna priporočila za Skupni odbor o:
 - (i) izvajanju in upravljanju poglavja 3 (Pravila o poreklu in postopki glede porekla) ter
 - (ii) kakršnih koli spremembah poglavja 3 (Pravila o poreklu in postopki glede porekla);
- (b) sprejema pojasnjevalne opombe za lažje izvajanje poglavja 3 (Pravila o poreklu in postopki glede porekla);
- (c) spremlja izvajanje in upravljanje tega poglavja;
- (d) zagotavlja forum za posvetovanje in razpravo o vseh zadevah v zvezi s carino, vključno zlasti s carinskimi postopki, carinskim vrednotenjem, tarifnimi režimi, carinsko nomenklaturo, carinskim sodelovanjem in medsebojno upravno pomočjo v carinskih zadevah;
- (e) zagotavlja forum za posvetovanje in razpravo o zadevah v zvezi s pravili o poreklu, postopki glede porekla in upravnim sodelovanjem;

- (f) krepí sodelovanje pri razvoju, uporabi in izvrševanju carinskih postopkov, medsebojne upravne pomoči v carinskih zadevah, pravil o poreklu, postopkov glede porekla in upravnega sodelovanja ter
- (g) obravnava vse druge zadeve, povezane s tem poglavjem ali poglavjem 3 (Pravila o poreklu in postopki glede porekla), kot se lahko dogovorita pogodbenici.

4. Pododbor za carino, olajševanje trgovine in pravila o poreklu lahko prouči potrebo po sklepih ali priporočilih o vseh zadevah, ki izhajajo iz izvajanja tega poglavja, in te sklepe ali priporočila pripravi za Skupni svet. Skupni svet je po potrebi pooblaščen za sprejemanje sklepov o izvajanju tega poglavja, tudi v zvezi s programi za pooblaščen gospodarske subjekte in njihovim vzajemnim priznavanjem, skupnimi pobudami v zvezi s carinskimi postopki in olajševanjem trgovine ter tehnično pomočjo.

5. Pogodbenici se lahko dogovorita za *ad hoc* sestanke o zadevah v zvezi s carinskim sodelovanjem, pravili o poreklu ali medsebojno upravno pomočjo.

POGLAVJE 5

TRGOVINSKA SREDSTVA

ODDELEK A

Protidampinški in izravnalni ukrepi

ČLEN 5.1

Splošne določbe

1. Pogodbenici potrjujeta svoje pravice in obveznosti iz člena VI GATT 1994, Protidampinškega sporazuma ter Sporazuma o subvencijah in izravnalnih ukrepih.
2. Za namene uporabe začasnih in dokončnih ukrepov se poreklo zadevnega blaga določi v skladu z nepreferencialnimi pravili posamezne pogodbenice o poreklu.

ČLEN 5.2

Preglednost in predpisani postopek

1. Vsaka pogodbenica izvaja svoje postopke ter uporablja protidampinške in izravnalne ukrepe na pošten in pregleden način v skladu z ustreznimi določbami protidampinškega sporazuma in Sporazuma o subvencijah in izravnalnih ukrepih.
2. Vsaka pogodbenica vse zainteresirane strani v predhodni fazi postopka in vsekakor pred končno določitvijo obvesti o bistvenih obravnavanih dejstvih, na podlagi katerih se sprejme odločitev o uporabi končnih ukrepov. To ne posega v člen 6.5 Protidampinškega sporazuma ter člen 12.4 Sporazuma o subvencijah in izravnalnih ukrepih.
3. Vsaka pogodbenica vsaki zainteresirani strani v preiskavi v zvezi s protidampinško ali izravnalno dajatvijo zagotovi polno priložnost za zaščito njenih interesov, če ne odlašá neupravičeno z izvedbo preiskave.
4. Uporablja se opredelitev zainteresiranih strani iz člena 6.11 protidampinškega sporazuma ter člena 12.9 Sporazuma o subvencijah in izravnalnih ukrepih.

ČLEN 5.3

Uvedba protidampinških in izravnalnih dajatev

Sklep o tem, ali je znesek protidampinške ali izravnalne dajatve, ki se uvede, enak polni stopnji dampinga, znesku subvencije ali nižjemu znesku, sprejmejo organi pogodbenice uvoznice v skladu s pravom te pogodbenice.

ČLEN 5.4

Končna določitev

Pogodbenica pri končni določitvi upošteva informacije, ki so jih ustrezno predložile vse zainteresirane strani, ki se štejejo kot take v skladu z njeno zakonodajo.

ČLEN 5.5

Neuporaba reševanja sporov

Pogodbenica nima na voljo možnosti reševanja sporov v skladu s poglavjem 31 (Reševanje sporov) v zvezi z razlago ali uporabo določb tega oddelka.

ODDELEK B

Globalni zaščitni ukrepi

ČLEN 5.6

Splošne določbe

Vsaka pogodbenica ohrani svoje pravice in obveznosti v skladu s členom XIX GATT 1994 in členom 5 Sporazuma o kmetijstvu ter v skladu s Sporazumom o zaščitnih ukrepih.

ČLEN 5.7

Preglednost

1. Ne glede na člen 5.6 pogodbenica, ki začne globalno preiskavo v zvezi z zaščitnimi ukrepi ali namerava uvesti globalne zaščitne ukrepe, na zahtevo druge pogodbenice in če ima slednja znaten interes, nemudoma predloži *ad hoc* pisno uradno obvestilo z vsemi ustreznimi informacijami, ki so privedle do začetka globalne preiskave v zvezi z zaščitnimi ukrepi ali uvedbe globalnih zaščitnih ukrepov, vključno z začasnimi ugotovitvami, kadar je to ustrezno. To ne posega v člen 3.2 Sporazuma o zaščitnih ukrepih.

2. Pogodbenica, ki uvede globalne zaščitne ukrepe, si prizadeva, da so uvedeni na način, ki najmanj vpliva na dvostransko trgovino.
3. Za namene odstavka 2 pogodbenica, ki meni, da so pravne zahteve za uvedbo dokončnih zaščitnih ukrepov izpolnjene, in namerava uvesti take ukrepe, o tem uradno obvesti drugo pogodbenico in omogoči dvostranska posvetovanja. Če v 30 dneh od uradnega obvestila ni dosežena zadovoljiva rešitev, lahko pogodbenica uvoznica sprejme dokončni zaščitni ukrep, ki je primeren za odpravo težave.
4. Za namene tega člena se šteje, da ima pogodbenica znaten interes, če je med petimi največjimi dobavitelji uvoženega blaga v zadnjem triletnem obdobju, merjeno po absolutnem obsegu ali vrednosti.

ČLEN 5.8

Neuporaba reševanja sporov

Pogodbenica nima na voljo možnosti reševanja sporov v skladu s poglavjem 31 (Reševanje sporov) v zvezi z razlago ali uporabo določb tega oddelka, ki se nanašajo na pravice in obveznosti iz Sporazuma o STO.

ODDELEK C

Dvostranski zaščitni ukrepi

PODODDELEK C.1

Splošne določbe

ČLEN 5.9

Opredelitev pojmov

V oddelku C:

(a) „pristojni preiskovalni organ“ pomeni:

- (i) v primeru Evropske unije: Evropsko komisijo ter
- (ii) v primeru Mehike: „Unidad de Prácticas Comerciales Internacionales de la Secretaría de Economía“ (enota za mednarodne trgovinske prakse ministrstva za gospodarstvo) ali njenega naslednika;

- (b) „domača industrija“ v zvezi z uvoženim izdelkom pomeni vse proizvajalce podobnih ali neposredno konkurenčnih izdelkov, ki delujejo na ozemlju pogodbenice, ali tiste proizvajalce, katerih skupna proizvodnja podobnih ali neposredno konkurenčnih izdelkov predstavlja večji delež celotne domače proizvodnje teh izdelkov;
- (c) „podobni izdelek“ pomeni izdelek, ki je identičen, v vseh pogledih enak obravnavanemu izdelku, ali, če takega izdelka ni, drug izdelek, ki ima, čeprav ni enak v vseh pogledih, značilnosti, ki so zelo podobne značilnostim obravnavanega izdelka;
- (d) „neposredno konkurenčen izdelek“ pomeni izdelek, ki morda ni enak v vseh pogledih, vendar ima visoko stopnjo nadomestljivosti z obravnavanim izdelkom, saj opravlja enake funkcije²¹;
- (e) „resna škoda“ pomeni znatno splošno poslabšanje položaja domače industrije;
- (f) „grožnja resne škode“ pomeni resno škodo, ki je na podlagi dejstev in ne le na podlagi trditev, domnev ali oddaljenih možnosti očitno neizogibna, ter

²¹ V zvezi s tem lahko organi analizirajo vidike, kot so fizične značilnosti teh izdelkov, njihove tehnične specifikacije, končne uporabe in distribucijski kanali. Ta seznam vidikov ni izčrpen, pri čemer eden ali več teh dejavnikov niso nujno odločilni.

(g) „prehodno obdobje“ pomeni:

- (i) obdobje 10 let od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma ali
- (ii) obdobje odprave tarif za blago, določeno na seznamu za odpravo tarif pogodbenice iz Priloge 2-A (Seznam za odpravo tarif), če je obdobje odprave tarif za zadevno blago 10 let ali več, plus tri leta.

ČLEN 5.10

Uporaba dvostranskega zaščitnega ukrepa

1. Ne glede na oddelek B, če se zaradi znižanja ali odprave carine v skladu s tem sporazumom blago s poreklom iz pogodbenice uvaža na ozemlje druge pogodbenice v tako povečanih količinah, v absolutnem smislu ali glede na domačo proizvodnjo, in pod takimi pogoji, da povzroča ali bi lahko povzročilo resno škodo domači industriji, ki proizvaja podobne ali neposredno konkurenčne izdelke, lahko pogodbenica uvoznica uvede ukrepe iz odstavka 2 pod pogoji in v skladu s postopki iz tega oddelka.

2. Če so izpolnjeni pogoji iz odstavka 1, lahko pogodbenica uvoznica uvede le dvostranske zaščitne ukrepe, ki:

- (a) začasno ustavijo nadaljnje zniževanje carinske stopnje za zadevni izdelek, kot je določeno v tem sporazumu, ali
- (b) zvišajo carinsko stopnjo za zadevni izdelek na raven, ki ne presega nižje od naslednjih vrednosti:
 - (i) carinske stopnje po načelu največjih ugodnosti za izdelek, veljavne v času uvedbe ukrepa, ali
 - (ii) carinske stopnje po načelu največjih ugodnosti za izdelek, veljavne na dan neposredno pred datumom začetka veljavnosti tega sporazuma.

3. Pogodbenici soglašata, da niti tarifne kvote niti količinske omejitve ne bi bile dovoljena oblika dvostranskega zaščitnega ukrepa.

ČLEN 5.11

Pogoji in omejitve

1. Pogodbenica ne uporablja dvostranskega zaščitnega ukrepa:
 - (a) razen v obsegu in za toliko časa, kolikor je potrebno za preprečitev ali odpravo razmer, opisanih v členu 5.10 ali 5.15;
 - (b) za več kot dve leti ali
 - (c) po izteku prehodnega obdobja.

Obdobje iz pododstavka (b) se lahko podaljša za eno leto, če pristojni organi pogodbenice uvoznice v skladu s postopki iz oddelka C ugotovijo, da je ukrep še vedno potreben za preprečitev ali odpravo razmer, opisanih v členu 5.10 ali 5.15, in za olajšanje prilagoditve, če skupno obdobje uporabe zaščitnega ukrepa, vključno z obdobjem začetka uporabe in vsakim njegovim podaljšanjem, ni daljše od treh let.

2. Pogodbenica uporablja dvostranski zaščitni ukrep samo za blago s poreklom iz Priloge 2-A (Seznam za odpravo tarif), za katero velja preferencialna obravnava v skladu s tem sporazumom.

3. Da bi se olajšala kakršna koli prilagoditev v primeru, ko pričakovano trajanje dvostranskega zaščitnega ukrepa presega eno leto, pogodbenica, ki uporablja ukrep, v obdobju uporabe v rednih časovnih presledkih postopoma liberalizira ukrep.

4. Ko pogodbenica preneha uporabljati dvostranski zaščitni ukrep, je carinska stopnja tista, ki bi veljala za izdelek v skladu s členom 2.4 (Odprava ali znižanje carin).

ČLEN 5.12

Začasni ukrepi

1. V kritičnih okoliščinah, kadar bi odlašanje povzročilo težko popravljivo škodo, lahko pogodbenica začasno uporabi dvostranski zaščitni ukrep, ne da bi izpolnila zahteve iz člena 5.22.1, po predhodni ugotovitvi, da obstajajo jasni dokazi, da se je uvoz blaga s poreklom iz druge pogodbenice povečal zaradi znižanja ali odprave carine v skladu s tem sporazumom in da tak uvoz povzroča ali bi lahko povzročil razmere, opisane v členu 5.10 ali 5.15.

2. Noben začasni ukrep se ne izvaja več kot 200 dni, v tem času pa pogodbenica ravna v skladu z ustreznimi postopkovnimi pravili iz pododdelka C.2. Pogodbenica nemudoma povrne vsako povišanje tarif, če se na podlagi poznejše preiskave, opisane v pododdelku C.2, ne uvede dokončni ukrep v skladu z zahtevami iz člena 5.10 ali 5.15. Trajanje katerega koli začasnega ukrepa se šteje za del obdobja iz člena 5.11.1, točka (b). Pogodbenica uvoznica ob uvedbi takih začasnih ukrepov obvesti drugo pogodbenico in zadevo nemudoma predloži v proučitev Skupnemu odboru, če tako zahteva druga pogodbenica.

ČLEN 5.13

Nadomestilo in začasna prekinitev koncesij

1. Pogodbenica, ki uporablja dvostranski zaščitni ukrep, se posvetuje z drugo pogodbenico, da bi se skupaj dogovorili o ustreznem nadomestilu za liberalizacijo trgovine v obliki koncesij s pretežno enakovrednimi učinki na trgovino. Pogodbenica, ki uporablja dvostranski zaščitni ukrep, zagotovi priložnost za taka posvetovanja najpozneje 30 dni po uporabi dvostranskega zaščitnega ukrepa.

2. Če pri posvetovanjih iz odstavka 1 sporazum o nadomestilu za liberalizacijo trgovine ni dosežen v 30 dneh od začetka posvetovanj, lahko pogodbenica, na katero vpliva dvostranski zaščitni ukrep, začasno prekine uporabo koncesij z učinki na trgovino, ki so pretežno enakovredni dvostranskemu zaščitnemu ukrepu druge pogodbenice, najpozneje 90 dni po začetku uporabe ukrepa.
3. Pogodbenica, na katero vpliva dvostranski zaščitni ukrep, pisno uradno obvesti drugo pogodbenico vsaj 30 dni pred začasno prekinitvijo koncesij v skladu z odstavkom 2.
4. Obveznost zagotovitve nadomestila v skladu z odstavkom 1 in pravica do začasne prekinitve koncesij v skladu z odstavkom 2 prenehata veljati na dan prenehanja dvostranskega zaščitnega ukrepa.

ČLEN 5.14

Uporaba zaščitnih ukrepov in časovni zamik med ukrepi

1. Pogodbenica ne uporablja zaščitnega ukrepa iz tega oddelka za uvoz izdelka, ki je bil predhodno predmet takega ukrepa, razen po preteku obdobja, ki je enako polovici obdobja, med katerim se je zaščitni ukrep uporabljal v obdobju neposredno pred tem.

2. Pogodbenica v zvezi z istim izdelkom in v istem obdobju ne uporablja:
 - (a) dvostranskega zaščitnega ukrepa ali začasnega zaščitnega ukrepa v skladu s tem sporazumom ter
 - (b) zaščitnega ukrepa v skladu s členom XIX GATT 1994 in Sporazumom o zaščitnih ukrepih.

ČLEN 5.15

Najbolj oddaljene regije

1. Če se katero koli blago s poreklom iz Mehike uvaža neposredno na ozemlje ene ali več najbolj oddaljenih regij Evropske unije v tako povečanih količinah in pod takimi pogoji, da povzroči ali bi lahko povzročilo resno poslabšanje gospodarskega položaja zadevne najbolj oddaljene regije, lahko Evropska unija po proučitvi alternativnih rešitev izjemoma uvede zaščitne ukrepe, omejene na ozemlje zadevne najbolj oddaljene regije.
2. Brez poseganja v odstavek 1 se vse določbe oddelka C, ki se uporabljajo za dvostranske zaščitne ukrepe, uporabljajo tudi za vse zaščitne ukrepe, sprejete v zvezi z najbolj oddaljenimi regijami Evropske unije.
3. Dvostranski zaščitni ukrep, omejen na najbolj oddaljene regije Evropske unije, se uporablja samo za blago, ki je v skladu s tem sporazumom predmet preferencialne obravnave.

4. Za namene odstavka 1 „resno poslabšanje“ pomeni večje težave v gospodarskem sektorju, ki proizvaja podobne ali neposredno konkurenčne izdelke. Določitev resnega poslabšanja temelji na objektivnih dejavnikih, vključno z naslednjimi elementi:

- (a) povečanjem obsega uvoza v absolutnem smislu ali glede na domačo proizvodnjo in uvoz iz drugih virov ter
- (b) učinkom takega uvoza na položaj zadevne industrije ali zadevnega gospodarskega sektorja, tudi na ravni prodaje, proizvodnje, finančnega položaja in zaposlovanja.

PODODDELEK C.2

Postopkovna pravila, ki se uporabljajo za dvostranske zaščitne ukrepe

ČLEN 5.16

Pravo, ki se uporablja

Za uporabo dvostranskih zaščitnih ukrepov pristojni preiskovalni organ ravna v skladu z določbami tega pododdelka in v primerih, ki niso zajeti v tem pododdelku, uporablja pravila, določena v skladu s pravom zadevne pogodbenice, če so ta pravila v skladu z določbami oddelka C.

ČLEN 5.17

Začetek zaščitnega postopka

1. Pristojni preiskovalni organ lahko začne zaščitni postopek na podlagi pisnega zahtevka, ki ga vloži domača industrija ali je vložen v njenem imenu, ali v izjemnih okoliščinah na lastno pobudo. V primeru Evropske unije lahko ta zahtevek vloži ena ali več držav članic Evropske unije v imenu domače industrije. Šteje se, da je zahtevek vložila domača industrija ali da je bil vložen v njenem imenu, če ga podpirajo tisti domači proizvajalci, katerih skupna proizvodnja znaša več kot 50 % celotne proizvodnje podobnih ali neposredno konkurenčnih izdelkov, ki jih proizvaja tisti delež domače industrije, ki izraža podporo ali nasprotovanje zahtevku. Vendar se preiskava ne začne, če domači proizvajalci, ki izrecno podpirajo zahtevek, predstavljajo manj kot 25 % celotne nacionalne proizvodnje podobnih ali neposredno konkurenčnih izdelkov domače industrije.
2. Po začetku preiskave se zahtevek iz odstavka 1, razen zaupnih informacij, ki jih vsebuje, takoj da na voljo vsem, ki jih zadeva.

3. Ob začetku zaščitnega postopka pristojni preiskovalni organ objavi obvestilo o začetku postopka v uradnem listu pogodbenice. V obvestilu so navedeni subjekt, ki je vložil pisni zahtevek, če je primerno, zadevno uvoženo blago, njegova tarifna številka, tarifna podštevilka ali tarifna številka, pod katero je uvrščeno v harmonizirani sistem, vrsta in rok odločitve, obdobje, v katerem lahko zainteresirane strani pisno izrazijo svoja stališča in predložijo informacije, kraj, kjer se lahko pregledajo pisna zahteva in kateri koli drugi nezaupni dokumenti, vloženi med postopkom, ter ime, naslov in telefonska številka urada, na katerega se je treba obrniti za več informacij. Če se pristojni preiskovalni organ odloči za javno obravnavo, se lahko čas in kraj te javne obravnave vključita v obvestilo o začetku ali pa se uradno sporočita v kateri koli poznejši fazi postopka, če je tako obvestilo poslano dovolj zgodaj. Če na začetku preiskave javna obravnavo ni predvidena, obvestilo o začetku vključuje rok, v katerem lahko zainteresirane strani zaprosijo za ustno zaslišanje pri pristojnem preiskovalnem organu.

4. V zvezi z zaščitnim postopkom, ki se začne na podlagi pisnega zahtevka subjekta, ki trdi, da je reprezentativen za domačo industrijo, pristojni preiskovalni organ ne objavi obvestila o začetku v skladu z odstavkom 3, ne da bi predhodno skrbno ocenil, ali zahtevek izpolnjuje zahteve njegove zakonodaje in zahteve iz odstavka 1, ter vključuje razumne dokaze, da se je uvoz blaga s poreklom iz druge pogodbenice povečal zaradi zmanjšanja ali odprave carine v skladu s tem sporazumom in da tak uvoz povzroča ali bi lahko povzročil domnevno resno škodo ali bi domnevno resno poslabšal gospodarski položaj.

ČLEN 5.18

Preiskava

1. Pogodbenica lahko zaščitni ukrep uporabi šele po preiskavi, ki jo opravi pristojni preiskovalni organ navedene pogodbenice v skladu s postopki iz tega pododdelka. Ta preiskava vključuje ustrezno javno obvestilo vsem zainteresiranim stranem in javne obravnave ali druga ustrezna sredstva, na katerih lahko uvozniki, izvozniki in druge zainteresirane strani predstavijo dokaze in svoja stališča, vključno s priložnostjo, da se odzovejo na predstavitve drugih strani.
2. Vsaka pogodbenica zagotovi, da njen pristojni preiskovalni organ vsako tako preiskavo konča v enem letu od datuma njenega začetka.

ČLEN 5.19

Določitev resne škode ali grožnje škode in vzročna zveza

1. V preiskavi, s katero se ugotovi, ali povečan uvoz povzroča ali bi lahko povzročil resno škodo domači industriji, pristojni preiskovalni organ oceni vse ustrezne objektivne in merljive dejavnike, ki vplivajo na položaj domače industrije, zlasti stopnjo in obseg povečanja uvoza zadevnega izdelka v absolutnem smislu in glede na domačo proizvodnjo, delež domačega trga, ki ga zadeva povečan uvoz, ter spremembe ravni prodaje, proizvodnje, produktivnosti, izkoriščenosti zmogljivosti, dobička in izgub ter zaposlenosti.

2. Ugotovitev, da povečan uvoz povzroča ali bi lahko povzročil razmere, opisane v členu 5.10 ali 5.15, se ne sprejme, razen če preiskava na podlagi objektivnih dokazov dokaže obstoj jasne vzročne zveze med povečanim uvozom zadevnega izdelka in razmerami, opisanimi v členu 5.10 ali 5.15. Če dejavniki, razen povečanega uvoza, hkrati povzročajo razmere, opisane v členu 5.10 ali 5.15, se taka škoda ali grožnja škode ali resno poslabšanje gospodarskega položaja ali grožnja takega poslabšanja ne pripišejo povečanemu uvozu.

ČLEN 5.20

Obravnave

Med vsakim zaščitnim postopkom pristojni preiskovalni organ:

- (a) po predložitvi razumnega obvestila organizira javno obravnavo, s katerim se vsem zainteresiranim stranem, ki se v skladu s pravom zadevne pogodbenice štejejo za take, omogoči, da se osebno ali prek odvetnika udeležijo obravnave, da predstavijo dokaze in so zaslišane o resni škodi ali grožnji resne škode ali o resnem poslabšanju gospodarskega položaja ali grožnji takega poslabšanja ter o ustreznem pravnem sredstvu, ali

- (b) ali pa v primeru Evropske unije vsem zainteresiranim stranem zagotovi možnost zaslišanja, če so v roku, določenem v obvestilu o začetku, vložile pisni zahtevek, iz katerega je razvidno, da bo rezultat preiskave verjetno vplival nanje in da obstajajo posebni razlogi za njihovo ustno zaslišanje.

ČLEN 5.21

Zaupne informacije

Pristojni preiskovalni organ na podlagi utemeljenega razloga obravnava kot zaupne vse informacije, ki so po naravi zaupne ali so bile predložene na zaupni podlagi. Taka informacija se ne razkrije brez dovoljenja strani, ki jo je predložila. Od strani, ki predložijo zaupne informacije, se zahteva, da predložijo nezaupni povzetek teh informacij ali, če navedejo, da takih informacij ni mogoče povzeti, razloge, zakaj povzetka ni mogoče predložiti. Povzetki so dovolj podrobni, da je vsebina predloženih zaupnih informacij dovolj razumljiva. Vendar če pristojni preiskovalni organ ugotovi, da zahteva po zaupnosti ni utemeljena, in če zadevna stranka informacij ne želi objaviti ali odobriti njihovega razkritja v splošni obliki ali v obliki povzetka, lahko takšne informacije zanemari, razen če mu ustrezni viri zadovoljivo dokažejo, da so informacije pravilne.

ČLEN 5.22

Sprejetje, uradno obvestilo, posvetovanje in objava

1. Če pogodbenica meni, da obstaja eden od položajev iz člena 5.10 ali 5.15, zadevo nemudoma predloži v proučitev Skupnemu odboru. Skupni odbor lahko pripravi kakršna koli priporočila, potrebna za odpravo nastalih razmer. Če Skupni odbor v 30 dneh po tem, ko mu je bila zadeva predložena, ni dal priporočila za odpravo razmer ali če ni bila dosežena nobena druga zadovoljiva rešitev, lahko pogodbenica uvoznica sprejme dvostranski zaščitni ukrep, primeren za odpravo razmer v skladu z oddelkom C.
2. Pristojni preiskovalni organ pogodbenici izvoznici predloži vse ustrezne informacije, ki vključujejo dokaze o resni škodi ali grožnji resne škode ali o resnem poslabšanju ali grožnji resnega poslabšanja gospodarskega položaja zaradi povečanega uvoza, natančen opis zadevnega izdelka in predlagan dvostranski zaščitni ukrep, predlagan datum uvedbe in pričakovano trajanje predlaganega dvostranskega zaščitnega ukrepa.
3. Pogodbenica nemudoma pisno obvesti drugo pogodbenico, kadar:
 - (a) začne dvostranski zaščitni postopek v skladu z oddelkom C;
 - (b) se odloči uporabiti začasni dvostranski zaščitni ukrep;

- (c) v skladu s členom 5.19 ugotovi obstoj resne škode ali grožnje resne škode ali resnega poslabšanja gospodarskega položaja ali grožnje takega poslabšanja zaradi povečanega uvoza;
- (d) se odloči uporabiti ali podaljšati dvostranski zaščitni ukrep ter
- (e) se odloči spremeniti že sprejeti dvostranski zaščitni ukrep.

4. Če pogodbenica pošlje uradno obvestilo v skladu s pododstavkom 3(a), tako uradno obvestilo vključuje:

- (a) izvod javne različice vloge in njenih prilog ali, v primeru preiskav, začetih na pobudo pristojnega preiskovalnega organa, ustreznih dokazil, da so zahteve iz člena 5.17 izpolnjene, ter vprašalnik, v katerem so podrobno navedene točke, o katerih morajo zainteresirane strani zagotoviti informacije, ter
- (b) natančen opis zadevnega uvoženega blaga.

5. Če pogodbenica pošlje uradno obvestilo v skladu s pododstavkom 3, točki (b) ali (c), priloži izvod javne različice svoje ugotovitve in, če je primerno, dokumenta s tehnično utemeljitvijo, na kateri temelji ugotovitev.

6. Če pogodbenica pošlje uradno obvestilo v skladu s pododstavkom 3, točka (d), v zvezi z uporabo ali podaljšanjem dvostranskega zaščitnega ukrepa, v to uradno obvestilo vključi:

- (a) izvod javne različice svoje ugotovitve in, če je primerno, dokumenta s tehnično utemeljitvijo, na kateri temelji ugotovitev;
- (b) dokaze o resni škodi ali grožnji resne škode ali o resnem poslabšanju gospodarskega položaja ali grožnji takega poslabšanja zaradi povečanega uvoza blaga s poreklom iz druge pogodbenice, ki je posledica znižanja ali odprave carin v skladu s tem sporazumom;
- (c) natančen opis blaga s poreklom, za katerega se uporablja dvostranski zaščitni ukrep, vključno z njegovo tarifno številko, tarifno podštevilko ali tarifno postavko, pod katero je uvrščeno v harmonizirani sistem;
- (d) natančen opis uporabljenega ali podaljšanega dvostranskega zaščitnega ukrepa;
- (e) datum začetka uporabe dvostranskega zaščitnega ukrepa, njegovo predvideno trajanje in po potrebi časovni razpored postopne liberalizacije ukrepa ter
- (f) v primeru podaljšanja dvostranskega zaščitnega ukrepa dokaz, da se zadevna domača industrija prilagaja.

7. Na zahtevo pogodbenice, na katero vpliva dvostranski zaščitni postopek iz oddelka C, se druga pogodbenica posvetuje s pogodbenico, ki je predložila zahtevo, da bi pregledali uradno obvestilo, poslano v skladu s pododstavkom 3, točki (a) ali (b).
8. Pogodbenica, ki namerava uporabiti ali podaljšati dvostranski zaščitni ukrep, o tem uradno obvesti drugo pogodbenico in omogoči predhodna posvetovanja za razpravo o morebitni uporabi ali podaljšanju. Če v 30 dneh od datuma uradnega obvestila ni dosežena zadovoljiva rešitev, lahko prva pogodbenica uporabi ali podaljša tak ukrep.
9. Pristojni preiskovalni organ svoje ugotovitve in utemeljene sklepe o vseh pomembnih dejanskih in pravnih zadevah objavi tudi v uradnem listu zadevne pogodbenice, vključno z opisom uvoženega blaga in stanja, zaradi katerega so bili uvedeni ukrepi v skladu s členom 5.10 ali 5.15, vzročno zvezo med takšnim stanjem in povečanim uvozom ter obliko, ravno in trajanjem ukrepov.
10. Pristojni preiskovalni organi vse zaupne informacije obravnavajo popolnoma v skladu s členom 5.21.

POGLAVJE 6

SANITARNI IN FITOSANITARNI UKREPI

ČLEN 6.1

Opredelitev pojmov

1. V tem poglavju:
 - (a) „pristojni organi“ pomeni pristojne organe vsake pogodbenice iz Priloge 6-A (Pristojni organi);
 - (b) „nujni ukrep“ pomeni sanitarni ali fitosanitarni ukrep, ki ga pogodbenica uvoznica uporablja za blago druge pogodbenice pri reševanju perečega problema v zvezi z življenjem ljudi, živali ali rastlin ali varovanjem zdravja, ki se pojavi ali bi se lahko pojavila v pogodbenici uvoznici, ter
 - (c) „Odbor STO za sanitarne in fitosanitarne ukrepe“ pomeni Odbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe, ustanovljen v skladu s členom 12 Sporazuma o uporabi sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov.

2. Opredelitve pojmov iz Priloge A k Sporazumu o uporabi sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov ter opredelitve pojmov iz Codex Alimentarius (Codex), Svetovne organizacije za zdravje živali (v nadaljnjem besedilu: WOAH) in Mednarodne konvencije o varstvu rastlin, podpisane 6. decembra 1951 v Rimu (v nadaljnjem besedilu: IPPC), se uporabljajo za to poglavje.

ČLEN 6.2

Cilji

Cilji tega poglavja so:

- (a) varovanje življenja ali zdravja ljudi, živali ali rastlin na ozemljih pogodbenic ob hkratnem olajševanju trgovine med njima;
- (b) okrepitev in nadaljnje izvajanje Sporazuma o uporabi sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov;
- (c) krepitev komunikacije, posvetovanja in sodelovanja med pogodbenicama, zlasti med njunimi pristojnimi organi;
- (d) zagotovitev, da sanitarni in fitosanitarni ukrepi, ki jih izvajata pogodbenici, ne ustvarjajo nepotrebnih ovir za trgovino;

- (e) izboljšanje doslednosti, gotovosti in preglednosti sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov vsake pogodbenice ter njihovega izvajanja ter
- (f) spodbujanje ustreznih mednarodnih organizacij k razvoju in sprejetju mednarodnih standardov, smernic in priporočil ter izboljšanje njihovega izvajanja s strani pogodbenic.

ČLEN 6.3

Področje uporabe

To poglavje se uporablja za vse sanitarne in fitosanitarne ukrepe pogodbenic, ki lahko neposredno ali posredno vplivajo na trgovino med pogodbenicama.

ČLEN 6.4

Povezava s Sporazumom o uporabi sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov

Pogodbenici potrjujeta svoje pravice in medsebojne obveznosti v skladu s Sporazumom o uporabi sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov.

ČLEN 6.5

Viri za izvajanje

Vsaka pogodbenica uporabi potrebne vire za učinkovito izvajanje tega poglavja.

ČLEN 6.6

Enakovrednost

1. Pogodbenici priznavata, da je priznavanje enakovrednosti sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov druge pogodbenice pomembno za olajšanje trgovine.
2. Pogodbenica uvoznica prizna sanitarne in fitosanitarne ukrepe pogodbenice izvoznice kot enakovredne svojim ukrepom, če pogodbenica izvoznica pogodbenici uvoznici objektivno dokaže, da njeni ukrepi dosegajo ustrezno raven sanitarnega in fitosanitarnega varstva pogodbenice uvoznice.
3. Pogodbenica uvoznica ima pravico sprejeti končno odločitev o tem, ali sanitarni ali fitosanitarni ukrep, ki ga uporablja pogodbenica izvoznica, dosega ustrezno raven sanitarnega in fitosanitarnega varstva.

4. Pogodbenica pri ocenjevanju ali določanju enakovrednosti ukrepa druge pogodbenice med drugim in po potrebi upošteva:

- (a) sklepe Odbora STO za sanitarne in fitosanitarne ukrepe;
- (b) delo ustreznih mednarodnih organizacij;
- (c) kakršno koli znanje in pretekle izkušnje pri trgovanju z drugo pogodbenico ter
- (d) informacije, ki jih zagotovi druga pogodbenica.

5. Vsaka pogodbenica pri oceni, določitvi in ohranitvi enakovrednosti upošteva standarde, smernice in priporočila ustreznih mednarodnih organov za standardizacijo ali po potrebi oceno tveganja.

6. Pogodbenica uvoznica nemudoma začne ocenjevanje za določitev enakovrednosti, če od druge pogodbenice prejme zahtevek za oceno enakovrednosti, ki je podprt z zahtevanimi informacijami.

7. Ko pogodbenica uvoznica dokonča oceno enakovrednosti, o svoji odločitvi nemudoma obvesti drugo pogodbenico.

8. Kadar se pogodbenica uvoznica odloči, da bo ukrep pogodbenice izvoznice priznala kot enakovreden, pogodbenica uvoznica nemudoma uvede potrebne zakonodajne ali upravne ukrepe za njegovo priznanje.
9. Brez poseganja v člen 6.16, če pogodbenica namerava sprejeti, spremeniti ali razveljaviti ukrep, za katerega velja določitev enakovrednosti, ki vpliva na trgovino med pogodbenicama:
- (a) drugo pogodbenico uradno obvesti o svoji nameri v ustrezni zgodnji fazi, ko se lahko upoštevajo kakršne koli pripombe druge pogodbenice;
 - (b) na zahtevo druge pogodbenice zagotovi informacije in utemeljitev v zvezi z načrtovanimi spremembami.
10. Pogodbenica uvoznica ohrani priznanje enakovrednosti za obdobje, v katerem ukrep, ki je predmet nameravane spremembe, ostane veljaven.
11. Pogodbenici na zahtevo katere koli pogodbenice razpravljata o nameravanih spremembah, priglasi v skladu s pododstavkom 9, točka (a). Pogodbenica uvoznica brez nepotrebnega odlašanja pregleda vse informacije, predložene v skladu s pododstavkom 9, točka (b).

12. Če pogodbenica sprejme, spremeni ali razveljavi sanitarni ali fitosanitarni ukrep, za katerega druga pogodbenica odloči, da je enakovreden, pogodbenica uvoznica še naprej priznava enakovrednost, če ukrepi pogodbenice izvoznice v zvezi z izdelkom še naprej dosegajo ustrezno raven sanitarnega ali fitosanitarnega varstva pogodbenice uvoznice. Pogodbenici na zahtevo pogodbenice nemudoma razpravljata o odločitvi pogodbenice uvoznice.

ČLEN 6.7

Ocena tveganja

1. Pogodbenici priznavata pomen zagotavljanja, da njuni sanitarni in fitosanitarni ukrepi temeljijo na znanstvenih načelih in so v skladu z ustreznimi mednarodnimi standardi, smernicami in priporočili.

2. Če pogodbenica meni, da specifičen sanitarni ali fitosanitarni ukrep, ki ga je sprejela ali ohranila druga pogodbenica, omejuje ali bi lahko omejeval njen izvoz in navedeni ukrep ne temelji na ustreznem mednarodnem standardu, smernici ali priporočilu ali če ustrezni standard, smernica ali priporočilo ne obstaja, lahko ta pogodbenica zahteva informacije od druge pogodbenice.

Pogodbenica, ki prejme zahtevo, pogodbenici, ki je predložila zahtevo, predloži obrazložitev razlogov in ustrezne informacije o zadevnem ukrepu.

3. Če ustrezni znanstveni dokazi niso zadostni, lahko pogodbenica začasno sprejme sanitarni ali fitosanitarni ukrep na podlagi razpoložljivih ustreznih informacij, vključno z informacijami ustreznih mednarodnih organizacij. V takih okoliščinah si zadevna pogodbenica prizadeva pridobiti dodatne informacije, potrebne za objektivnejšo oceno tveganja, in v razumnem roku ustrezno pregledati sanitarne ali fitosanitarne ukrepe.

4. Ob priznavanju pravic in obveznosti pogodbenic v skladu z ustreznimi določbami Sporazuma o uporabi sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov se nobena določba tega poglavja ne razlaga tako, da pogodbenici preprečuje:

- (a) vzpostavitve ravni sanitarnega ali fitosanitarnega varstva, ki je po njenem mnenju ustrezna v skladu s členom 5 Sporazuma o uporabi sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov;
- (b) vzpostavitve ali ohranitve postopka odobritve, v skladu s katerim je treba oceno tveganja opraviti, preden zadevna pogodbenica odobri dostop izdelka na svoj trg, ali
- (c) sprejemanja ali ohranjanja sanitarnih ali fitosanitarnih previdnostnih ukrepov v skladu s členom 7(5) Sporazuma o uporabi sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov.

5. Vsaka pogodbenica zagotovi, da njeni sanitarni in fitosanitarni ukrepi ne diskriminirajo samovoljno ali neupravičeno med pogodbenicama, kadar prevladujejo enaki ali podobni pogoji. Pogodbenica sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov ne uporablja tako, da bi prikrito omejevali trgovino med pogodbenicama.

6. Pogodbenica, ki izvaja oceno tveganja:

- (a) upošteva ustrezne smernice Odbora STO za sanitarne in fitosanitarne ukrepe ter mednarodne standarde, smernice in priporočila;
- (b) prouči možnosti za obvladovanje tveganja, ki ne omejujejo trgovine bolj, kot je potrebno za doseganje ravni sanitarnega ali fitosanitarnega varstva, za katero je ugotovila, da je ustrezna v skladu z odstavkom 3 člena 5 Sporazuma o uporabi sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov, ob upoštevanju tehnične in gospodarske izvedljivosti, ter
- (c) pri določitvi ustrezne ravni sanitarnega ali fitosanitarnega varstva v skladu z odstavkom 4 člena 5 Sporazuma o uporabi sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov upošteva cilj zmanjšanja negativnih učinkov na trgovino ter izbere možnost obvladovanja tveganja, ki ne omejuje trgovine bolj, kot je potrebno za doseganje sanitarnega ali fitosanitarnega cilja, ob upoštevanju tehnične in ekonomske izvedljivosti.

7. Pogodbenica uvoznica pogodbenico izvoznico na njeno zahtevo obvesti o napredku, doseženem pri izvajanju specifične ocene tveganja v zvezi z zahtevo pogodbenice izvoznice za dostop do trga, in o vseh zamudah, ki se lahko pojavijo med postopkom.

8. Brez poseganja v člen 6.16 pogodbenica ne ustavi uvoza izdelka druge pogodbenice zgolj zato, ker pogodbenica izvaja pregled svojih sanitarnih ali fitosanitarnih ukrepov, če je pogodbenica uvoznica v času začetka pregleda dovolila uvoz zadevnega izdelka druge pogodbenice.

ČLEN 6.8

Prilagoditev regionalnim razmeram, vključno z območji brez škodljivcev ali bolezni in območji, kjer škodljivci ali bolezni niso močno razširjeni

Splošno

1. Pogodbenici priznavata, da je prilagoditev sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov regionalnim razmeram v zvezi s škodljivci ali boleznimi pomembna za zaščito življenja ali zdravja živali in rastlin ter za olajšanje trgovine.

2. Pogodbenici priznavata pojma območij brez škodljivcev ali bolezni in območij, kjer škodljivci ali bolezni niso močno razširjeni. Določitev takih območij temelji na dejavnikih, kot so geografija, ekosistemi, epidemiološko spremljanje in učinkovitost sanitarnega ali fitosanitarnega nadzora.

3. Pogodbenica izvoznica, ki trdi, da so območja na njenem ozemlju območja brez škodljivcev ali bolezni ali območja, kjer škodljivci ali bolezni niso močno razširjeni, o tem predloži potrebne dokaze, da pogodbenici uvoznici objektivno dokaže, da ta območja so in bodo verjetno ostala območja brez škodljivcev ali bolezni oziroma območja, kjer škodljivci ali bolezni niso močno razširjeni. V ta namen pogodbenica izvoznica na zahtevo pogodbenice uvoznice zagotovi razumen dostop za pregled, preskušanje in druge ustrezne postopke.
4. Pogodbenici pri določanju območij iz odstavka 2 s sklepi o regionalizaciji upoštevata ustrezne smernice Odbora STO za sanitarne in fitosanitarne ukrepe ter svoje ukrepe utemeljita z mednarodnimi standardi, smernicami in priporočili ali, če ti ne dosegajo ustrezne ravni sanitarnega ali fitosanitarnega varstva pogodbenice, na oceni tveganja, ki ustreza okoliščinam.
5. Pogodbenica uvoznica za določitev območij iz odstavka 2 upošteva vse ustrezne informacije o organih pogodbenice izvoznice in predhodne izkušnje z njimi.
6. Pogodbenica uvoznica lahko odloči, da se za oceno zahtevka pogodbenice izvoznice za priznanje območij brez škodljivcev ali bolezni ali območij, kjer škodljivci ali bolezni niso močno razširjeni, lahko uporabi pospešeni postopek.
7. Če se pogodbenica izvoznica ne strinja z odločitvijo pogodbenice uvoznice, pogodbenica uvoznica pogodbenici izvoznici predloži utemeljitev.

8. Pogodbenica izvoznica na zahtevo pogodbenice uvoznice zagotovi popolno razlago in podporne podatke za ugotovitve in odločitve, zajete v tem členu. Med temi postopki si pogodbenici prizadevata preprečiti nepotrebne motnje v trgovini.

Živali, živalski proizvodi in živalski stranski proizvodi

9. Pogodbenici priznavata načelo določanja območij, ki ga bosta sporazumno uporabljali v svoji trgovini. Pogodbenici priznavata tudi uradni zdravstveni status živali, kot ga je določila WOA. H.

10. Pogodbenica uvoznica pri določitvi zdravstvenega statusa živali pogodbenice izvoznice običajno upošteva dokaze, ki jih pogodbenica izvoznica predloži v skladu s Sporazumom o sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih ter Zoosanitarnim kodeksom za kopenske živali WOA. H. in Kodeksom zdravstvenega varstva vodnih živali WOA. H.

11. Pogodbenica uvoznica brez nepotrebnega odlašanja in po navadi v 90 dneh od prejema oceni vse dodatne informacije, ki jih prejme od pogodbenice izvoznice. Pogodbenica uvoznica lahko od pogodbenice izvoznice zahteva inšpekcijski pregled na kraju samem in opravi kakršen koli pregled v skladu z načeli iz člena 6.11 in v 90 dneh od prejema zahtevka za inšpekcijski pregled s strani pogodbenice izvoznice, razen če se pogodbenici dogovorita drugače.

12. Pogodbenici priznavata pojem kompartmentalizacije in sodelujeta v zvezi s tem.

Rastline in rastlinski proizvodi

13. Pogodbenici priznavata pojme neokuženih območij, neokuženih krajev proizvodnje in neokuženih proizvodnih obratov ter območij, kjer škodljivci niso močno razširjeni, kot sredstva za zaščito življenja ali zdravja rastlin in olajšanje trgovine, kot je določeno v ustreznih mednarodnih standardih IPPC za fitosanitarne ukrepe (v nadaljnjem besedilu: ISPM), za katere se strinjata, da jih bosta uporabljali za blago, s katerim trgujeta med seboj.
14. Pogodbenica uvoznica pri sprejemanju ali ohranjanju fitosanitarnih ukrepov na zahtevo pogodbenice izvoznice upošteva neokužena območja, neokužene kraje proizvodnje, neokužene proizvodne obrate ter območja, kjer škodljivci niso močno razširjeni in ki jih je določila pogodbenica izvoznica v skladu z ustreznimi mednarodnimi standardi, smernicami in priporočili.
15. Pogodbenica izvoznica opredeli neokužena območja, neokužene kraje proizvodnje, neokužene proizvodne obrate ali območja, kjer škodljivci niso močno razširjeni, in te informacije predloži drugi pogodbenici. Pogodbenica izvoznica na zahtevo predloži popolno pojasnilo in podporne podatke v skladu z ustreznim ISPM ali kako drugače, kot je ustrezno.
16. Brez poseganja v člen 6.16 pogodbenica uvoznica načeloma določi zdravstveno stanje rastlin pogodbenice izvoznice ali njenih delov na podlagi informacij, ki jih zagotovi pogodbenica izvoznica v skladu s Sporazumom o uporabi sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov in ustreznim ISPM.

17. Pogodbenica uvoznica brez nepotrebnega odlašanja in po navadi v 90 dneh od prejema oceni vse dodatne informacije, ki jih prejme od pogodbenice izvoznice. Pogodbenica uvoznica lahko zahteva inšpekcijski pregled na kraju samem v pogodbenici izvoznici in opravi kakršen koli pregled v skladu z načeli iz člena 6.11 v šestih mesecih od datuma, na katerega pogodbenica izvoznica prejme zahtevek za inšpekcijski pregled, razen če se pogodbenici dogovorita drugače. Pri dogovoru o drugem obdobju pogodbenici upoštevata biologijo škodljivega organizma in zadevnega pridelka.

ČLEN 6.9

Preglednost

1. Pogodbenici priznavata pomen stalne izmenjave informacij o njunih sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih ter omogočanja drugi pogodbenici, da predloži pripombe v zvezi s predlaganimi sanitarnimi in fitosanitarnimi ukrepi.
2. Pri izvajanju tega člena vsaka pogodbenica upošteva ustrezne smernice Odbora STO za sanitarne in fitosanitarne ukrepe ter mednarodne standarde, smernice in priporočila.

3. Razen če se ne pojavijo ali bi se lahko pojavile pereče težave v zvezi z varovanjem življenja ali zdravja ljudi, živali ali rastlin ali če ukrep spodbuja trgovino, pogodbenica uradno obvesti o predlaganem sanitarnem ali fitosanitarnem ukrepu, ki bi lahko vplival na trgovino med pogodbenicama, in po navadi da drugi pogodbenici za predložitev pisnih pripomb na voljo vsaj 60 dni od uradnega obvestila. Če je izvedljivo in primerno, bi morala zadevna pogodbenica za predložitev pripomb dati več kot 60 dni in proučiti vsak razumni zahtevek druge pogodbenice za podaljšanje roka za predložitev pripomb. Pogodbenica na zahtevo ustrezno odgovori na pisne pripombe druge pogodbenice.

4. Pogodbenici:

- (a) si prizadevata za preglednost sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov, ki se uporabljajo za trgovino;
- (b) izboljšata vzajemno razumevanje sanitarnih ali fitosanitarnih ukrepov vsake pogodbenice in njihove uporabe ter
- (c) izmenjujeta informacije o zadevah, povezanih z razvojem in uporabo sanitarnih ali fitosanitarnih ukrepov, da bi čim bolj zmanjšali njihove negativne učinke na trgovino med pogodbenicama.

5. Vsaka pogodbenica na zahtevo druge pogodbenice in običajno v 15 dneh od prejema zahtevka zagotovi informacije o:

(a) uvoznih zahtevah, ki se uporabljajo za uvoz določenih izdelkov, ter

(b) napredku v zvezi z vlogo za odobritev določenih izdelkov.

6. Šteje se, da so informacije iz pododstavka 4, točka (c), in odstavka 5 predložene, če so bile dane na voljo z uradnim obvestilom STO v skladu z ustreznimi pravili in postopki ali če so bile informacije dane na voljo brezplačno na javno dostopnem uradnem spletišču pogodbenice.

7. Pogodbenica drugi pogodbenici na zahtevo predloži ustrezne informacije, ki jih je upoštevala pri pripravi predlaganega ukrepa, kot je ustrezno in v obsegu, ki ga dovoljujejo zahteve glede zaupnosti in zasebnosti pogodbenice, ki je predložila informacije.

8. Pogodbenica lahko od druge pogodbenice zahteva, da, če je to primerno in izvedljivo, razpravljata o kakršnem koli trgovinskem vprašanju v zvezi s predlaganim sanitarnim ali fitosanitarnim ukrepom in o razpoložljivosti alternativnih pristopov, ki znatno manj omejujejo trgovino, za doseganje cilja navedenega ukrepa.

9. Vsaka pogodbenica objavi, po možnosti v elektronski obliki, obvestila o sanitarnih ali fitosanitarnih ukrepih v uradnem listu ali na spletišču.

10. Vsaka pogodbenica zagotovi, da sta v besedilu ali obvestilu o sanitarnem ali fitosanitarnem ukrepu določena datum začetka veljavnosti ukrepa in pravna podlaga za ukrep.
11. Pogodbenica izvoznica pravočasno in ustrezno obvesti pogodbenico uvoznico o:
- (a) znatnem sanitarnem ali fitosanitarnem tveganju, povezanem s sedanjo trgovino;
 - (b) nujnih primerih, ko lahko sprememba zdravstvenega statusa živali ali rastlin na ozemlju pogodbenice izvoznice vpliva na sedanjo trgovino;
 - (c) pomembnih spremembah statusa škodljivega organizma ali bolezni, kot so prisotnost in razvoj škodljivih organizmov ali bolezni, vključno z uporabo sklepov o regionalizaciji, ter
 - (d) pomembnih spremembah politik ali praks na področju varnosti hrane, obvladovanja škodljivih organizmov ali bolezni, nadzora ali izkoreninjenja, ki lahko vplivajo na sedanjo trgovino.
12. Če je izvedljivo in primerno, bi morala pogodbenica zagotoviti več kot šest mesecev med datumom objave sanitarnega ali fitosanitarnega ukrepa, ki bi lahko vplival na trgovino med pogodbenicama, in datumom začetka veljavnosti ukrepa, razen če je ukrep namenjen reševanju nujne težave v zvezi z varovanjem življenja ali zdravja ljudi, živali ali rastlin ali če ukrep spodbuja trgovino.
13. Pogodbenica drugi pogodbenici na zahtevo zagotovi vse informacije o sanitarnih ali fitosanitarnih ukrepih, povezane z uvozom izdelka na njeno ozemlje.

ČLEN 6.10

Olajševanje trgovine

Postopki odobritve

1. Pogodbenici priznavata, da ima vsaka pogodbenica pravico razviti in uporabljati postopke odobritve, da bi zagotovila izpolnjevanje ustrezne ravni sanitarnega in fitosanitarnega varstva pogodbenice uvoznice, hkrati pa čim bolj zmanjšala negativne učinke na trgovino.
2. Vsaka pogodbenica zagotovi, da vsi sanitarni in fitosanitarni postopki odobritve, ki vplivajo na trgovino med pogodbenicama:
 - (a) se izvedejo in končajo brez nepotrebnega odlašanja ter
 - (b) se ne izvajajo na način, ki bi pomenil samovoljno ali neupravičeno diskriminacijo druge pogodbenice.
3. Vsaka pogodbenica si prizadeva zagotoviti, da izdelki, izvoženi v drugo pogodbenico, dosegaajo ustrezno raven sanitarnega ali fitosanitarnega varstva pogodbenice uvoznice. V ta namen pogodbenica izvoznica sprejme in izvaja ustrezne nadzorne ukrepe, po potrebi vključno z inšpekcijskimi pregledi na kraju samem, ki temeljijo na tveganju. Pogodbenica uvoznica lahko zahteva, da ustrezeni pristojni organ pogodbenice izvoznice pogodbenici uvoznici objektivno zadovoljivo dokaže, da so njene uvozne zahteve izpolnjene.

4. Če pogodbenica uvoznica zahtevaodobritev izdelka pred uvozom, ta pogodbenica na zahtevo pogodbenice izvoznice nemudoma da na voljo informacije o sanitarnih in fitosanitarnih uvoznih postopkih. Pogodbenica uvoznica zlasti zagotovi, da:

- (a) je običajno trajanje vsakega postopka objavljeno ali je pogodbenica izvoznica na zahtevo obveščena o predvidenem trajanju postopka;
- (b) pristojni organ pogodbenice uvoznice ob prejemu zahtevka nemudoma preveri popolnost dokumentacije ter pogodbenico izvoznico natančno in v celoti obvesti o vseh manjkajočih elementih;
- (c) pristojni organ pogodbenice uvoznice čim prej posreduje natančne in popolne rezultate postopka pogodbenici izvoznici, tako da se po potrebi lahko sprejmejo korektivni ukrepi,
- (d) pristojni organ pogodbenice uvoznice, tudi če manjkajo elementi zahtevka, nadaljuje postopek, kolikor je to izvedljivo, če tako zahteva pogodbenica izvoznica, ter
- (e) pristojne organe pogodbenice izvoznice na zahtevo obvesti o fazi postopka, vključno z obrazložitvijo morebitne zamude.

5. Če pogodbenica za postopek odobritve zahteva oceno tveganja, ta pogodbenica v običajnih okoliščinah nemudoma in navadno v enem letu od datuma prejema zahtevanih informacij za izvoz izdelka da na voljo navedeno oceno tveganja.
6. Vsaka pogodbenica si prizadeva uporabljati razumne roke za vse korake svojih postopkov odobritve in te postopke začne takoj po prejemu zahtevka druge pogodbenice.
7. Vsaka pogodbenica se izogiba nepotrebnemu podvajanju in upravnim bremenom v zvezi z:
- (a) vso dokumentacijo, informacijami ali ukrepi, ki jih zahteva od vložnika v okviru svojih postopkov odobritve, ter
 - (b) vsemi informacijami, ki jih pogodbenica oceni v okviru postopkov odobritve.
8. Vsaka pogodbenica nemudoma da na voljo vse spremembe svojih zahtevanih postopkov odobritve ali s tem povezanih zahtev. Razen v ustrezno utemeljenih okoliščinah, povezanih z njeno ravno varstva, vsaka pogodbenica zagotovi prehodno obdobje med objavo kakršnih koli sprememb svojih postopkov odobritve ali povezanih zahtev in začetkom njihove veljavnosti, da se drugi pogodbenici omogoči seznanitev s takimi spremembami in prilagoditev takim spremembam. Vsaka pogodbenica si prizadeva upoštevati in preprečiti podaljšanje postopka odobritve zahtevkov, predloženih pred objavo sprememb. Če se s spremembo postopkov odobritve zmanjša breme, se začetek veljavnosti ne odloži po nepotrebnem.

9. Pogodbenica drugi pogodbenici na zahtevo pravočasno zagotovi informacije o fazi postopka odobritve.

Posebni pogoji v zvezi z zdravstvenim varstvom rastlin

10. V skladu z veljavnimi standardi, dogovorjenimi v okviru IPPC, vsaka pogodbenica hrani ustrezne informacije o svojem statusu škodljivih organizmov, ki lahko vključujejo programe za nadzor, izkoreninjenje in preprečevanje širjenja ter njihove rezultate, da bi podprla kategorizacijo škodljivih organizmov in upravičila fitosanitarne uvozne ukrepe.

11. Vsaka pogodbenica si prizadeva pripraviti in posodablja seznam nadzorovanih škodljivih organizmov za izdelke, v zvezi s katerimi obstajajo fitosanitarni pomisleki. Seznam vsebuje:

- (a) karantenske škodljive organizme, ki niso navzoči na nobenem delu ozemlja pogodbenice;
- (b) karantenske škodljive organizme, ki so prisotni, vendar niso splošno razširjeni in pod uradnim nadzorom, ter
- (c) nadzorovane nekarantenske škodljive organizme.

12. Vsaka pogodbenica omeji svoje uvozne zahteve za rastline ali rastlinske proizvode, v zvezi s katerimi obstajajo fitosanitarni pomisleki, na ukrepe, ki zagotavljajo odsotnost nadzorovanih škodljivih organizmov. Take uvozne zahteve se uporabljajo za celotno ozemlje pogodbenice izvoznice ob upoštevanju regionalnih pogojev.

13. Pošiljke izdelkov, za katere obstajajo fitosanitarni ukrepi, se sprejmejo na podlagi ustreznih jamstev, ki jih zagotovi pogodbenica izvoznica brez programov predhodnega carinjenja. Pogodbenica uvoznica lahko na podlagi sistemskega pristopa prenese povezane dejavnosti za trgovino z izdelki na pristojni organ pogodbenice izvoznice.

14. Pogodbenici sprejmeta le fitosanitarne ukrepe, ki so tehnično utemeljeni, skladni s tveganjem zaradi škodljivih organizmov in predstavljajo najmanj omejevalne ukrepe, ki so na voljo.

15. Za namene izvajanja odstavkov 10 do 14 pogodbenici upoštevata ustrezen ISPM.

Posebne sanitarne in fitosanitarne zahteve za uvoz

16. Če je za doseganje ustrezne ravni varstva pogodbenice uvoznice na voljo več sanitarnih ali fitosanitarnih ukrepov, pogodbenici na zahtevo pogodbenice izvoznice vzpostavita tehnični dialog, da bi se izognili nepotrebnim motnjam v trgovini in izbrali najbolj izvedljivo rešitev.

ČLEN 6.11

Revizije

1. Za določitev zmožnosti pogodbenice izvoznice, da zagotovi potrebna zagotovila in upošteva sanitarne in fitosanitarne ukrepe pogodbenice uvoznice, ima pogodbenica uvoznica pravico do revizije pristojnih organov in povezanih ali imenovanih inšpekcijskih sistemov pogodbenice izvoznice, pri čemer upošteva določbe tega člena.
2. Pogodbenica uvoznica lahko določi, da je treba opraviti revizijo kot eno od orodij za oceno uradnih sistemov pogodbenice izvoznice za inšpekcijske preglede in certificiranje. Pri taki reviziji se uporabi sistemski pristop, ki temelji na pregledu vzorca sistemskih postopkov, dokumentov ali evidenc in po potrebi na inšpekcijskih pregledih objektov na kraju samem v okviru področja uporabe revizije.
3. Revizije se osredotočajo predvsem na ocenjevanje učinkovitosti uradnih sistemov za inšpekcijske preglede in certificiranje ter zmogljivosti pogodbenice izvoznice za izpolnjevanje sanitarnih in fitosanitarnih uvoznih zahtev in s tem povezanih nadzornih ukrepov, ne pa na ocenjevanje posebnih obratov ali objektov, da se ugotovi sposobnost pristojnih organov pogodbenice izvoznice, da imajo in ohranjajo nadzor ter državi uvoznici predložijo zahtevana zagotovila.

4. Pogodbenica uvoznica pri izvajanju revizije upošteva ustrezne smernice Odbora STO za sanitarne in fitosanitarne ukrepe ter ravna v skladu z ustreznimi mednarodnimi standardi, smernicami in priporočili.
5. Pogodbenica uvoznica določi naravo in pogostost revizij, pri čemer upošteva tveganja, povezana z izdelkom, evidenco preteklih pregledov uvoza in druge razpoložljive informacije, kot so revizije in inšpekcijski pregledi, ki jih izvaja pristojni organ pogodbenice izvoznice.
6. Vsaka pogodbenica si prizadeva zmanjšati pogostost in število revizij. Če pogodbenica uvoznica meni, da je treba opraviti revizijo kot eno od orodij za oceno uradnih sistemov za inšpekcijske preglede in certificiranje pogodbenice izvoznice ter zmogljivosti pogodbenice izvoznice za izpolnjevanje sanitarnih in fitosanitarnih uvoznih zahtev in s tem povezanih nadzornih ukrepov, velja naslednje:
 - (a) pogodbenica uvoznica za prvi zahtevek za izvoz določenega izdelka opravi revizijo reprezentativnega vzorca druge pogodbenice ter
 - (b) pogodbenica uvoznica za vsak naknadni zahtevek za izvoz istega izdelka, katerega cilj je skrajšati čas postopka odobritve, izvede revizijo v pogodbenici izvoznici le v ustrezno utemeljenih okoliščinah. Če pogodbenica uvoznica izvede revizijo, pogodbenici izvoznici zagotovi pojasnilo.

7. Pred revizijo pristojni organi pogodbenice uvoznice in pogodbenice izvoznice v revizijskem načrtu obravnavajo in določijo:

- (a) utemeljitev ter cilje in obseg revizije;
- (b) merila ali zahteve, na podlagi katerih bo ocenjena pogodbenica izvoznica, ter
- (c) načrt in postopke za izvedbo revizije.

Če se pogodbenici ne dogovorita drugače, pogodbenica uvoznica predloži revizijski načrt pogodbenici izvoznici vsaj 30 dni pred revizijo.

8. Pogodbenica uvoznica pogodbenici izvoznici pisno sporoči informacije o rezultatih revizije v obliki revizijskega poročila, v katerem so navedeni ugotovitve, sklepi in priporočila.

9. Pogodbenica uvoznica predloži osnutek revizijskega poročila pogodbenici izvoznici, navadno v 30 dneh od konca revizije.

10. Pogodbenica uvoznica pogodbenici izvoznici omogoči, da predloži pripombe o ugotovitvah revizije. Pogodbenica uvoznica lahko take pripombe upošteva, preden oblikuje sklepe in sprejme kakršne koli ukrepe. Pogodbenica uvoznica pogodbenici izvoznici navadno predloži končno poročilo v pisni obliki v dveh mesecih od datuma prejema teh pripomb.

11. Pogodbenica izvoznica obvesti pogodbenico uvoznico o vseh korektivnih ukrepih, sprejetih na podlagi ugotovitev in sklepov pogodbenice uvoznice.
12. Vsaka pogodbenica zagotovi, da so vzpostavljeni postopki za preprečitev razkritja zaupnih informacij, pridobljenih med revizijo pristojnih organov pogodbenice izvoznice, vključno s postopki za odstranitev vseh zaupnih informacij iz končnega revizijskega poročila, preden je to poročilo javno dostopno.
13. Vsi ukrepi, sprejeti na podlagi revizij, so sorazmerni z ugotovljenimi tveganji in ne smejo omejevati trgovine bolj, kot je potrebno za doseganje ustrezne ravni sanitarnega ali fitosanitarnega varstva pogodbenice uvoznice. Na zahtevo se opravijo posvetovanja o razmerah v skladu s členom 6.19. Pogodbenici proučita vse informacije, predložene v okviru takih posvetovanj.
14. Vsaka pogodbenica krije svoje stroške, povezane z revizijo.

ČLEN 6.12

Pregledi ob uvozu

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da njeni pregledi ob uvozu temeljijo na tveganju, se izvajajo brez nepotrebnega odlašanja ter se uporabljajo sorazmerno in nediskriminatorno.

2. Vsaka pogodbenica zagotovi, da izdelki, izvoženi v drugo pogodbenico, izpolnjujejo sanitarne in fitosanitarne zahteve pogodbenice uvoznice.
3. Vsaka pogodbenica da drugi pogodbenici na zahtevo na voljo informacije o svojih uvoznih postopkih, vključno s pogostostjo pregledov ob uvozu v zvezi s sanitarnimi in fitosanitarnimi ukrepi ter dejavniki, za katere meni, da določajo tveganja, povezana z uvozom.
4. Če je pri pregledu ob uvozu ugotovljeno, da izdelek ne izpolnjuje ustreznih uvoznih zahtev, pogodbenica uvoznica:
 - (a) sprejme ukrepe na podlagi ocene nastalega tveganja in zagotovi, da ukrep ne omejuje trgovine bolj, kot je potrebno za doseganje ustrezne ravni sanitarnega ali fitosanitarnega varstva;
 - (b) obvesti uvoznika ali njegovega zastopnika o razlogih za neizpolnjevanje zahtev, pravni podlagi za ukrep in po potrebi o kraju odstranitve zadevne pošiljke ter
 - (c) uvozniku ali njegovemu zastopniku omogoči, da predloži dodatne informacije, ki bi tej pogodbenici pomagale pri sprejemanju odločitve.

5. Če pogodbenica prepove ali omeji uvoz blaga druge pogodbenice na podlagi negativnega rezultata pregleda ob uvozu, pogodbenica uvoznica v skladu s svojim pravom na zahtevo pristojnega organa pogodbenice izvoznice ali gospodarskega subjekta, odgovornega za pošiljko, po običajnih poteh pisno navede razlog za prepoved ali omejitev, ali zagotovi pravno podlago ali dovoljenje za ukrep in po potrebi informacije o kraju odstranitve zadevne pošiljke²².

6. Če je zavrneni pošiljki priloženo sanitarno ali fitosanitarno spričevalo, pogodbenica uvoznica obvesti pristojni organ pogodbenice izvoznice in predloži vse ustrezne informacije, vključno s pravno podlago za ukrep, podrobnimi laboratorijskimi rezultati in metodami. Pogodbenica uvoznica hrani fizično in elektronsko dokumentacijo v zvezi z identifikacijo, zbiranjem, vzorčenjem, prevozom in shranjevanjem preskusnega vzorca ter analitskimi metodami, uporabljenimi na preskusnem vzorcu. Pogodbenica uvoznica obvesti uvoznika ali njegovega zastopnika tudi o odstranitvi zadevne pošiljke. V primeru zadržanja škodljivih organizmov se v uradnem obvestilu navede škodljivi organizem na ravni vrst, kadar je to izvedljivo.

7. Če pogodbenica uvoznica ugotovi, da obstaja znaten, trajen ali ponavljajoč se vzorec neskladnosti s sanitarnim ali fitosanitarnim ukrepom, pogodbenica uvoznica o neskladnosti uradno obvesti pogodbenico izvoznico.

²² Pojasniti je treba, da nobena določba tega člena pogodbenici uvoznici ne preprečuje odstranitve pošiljke, za katero se ugotovi, da vsebuje nalezljivi patogen ali škodljivi organizem, ki se lahko, če se ne sprejmejo nujni ukrepi, razširi in škoduje življenju ali zdravju ljudi, živali ali rastlin na ozemlju zadevne pogodbenice.

8. Ne glede na odstavek 6 pogodbenica uvoznica pogodbenici izvoznici na zahtevo predloži razpoložljive informacije o blagu pogodbenice izvoznice, za katero je bilo ugotovljeno, da ni v skladu s sanitarnim ali fitosanitarnim ukrepom pogodbenice uvoznice.

9. Kakršne koli pristojbine, naložene v zvezi s katerim koli postopkom za preverjanje in zagotavljanje izpolnjevanja sanitarnih ali fitosanitarnih ukrepov, ne smejo biti višje od dejanskih stroškov storitve.

ČLEN 6.13

Certificiranje

1. Če pogodbenica za uvoz blaga zahteva sanitarno ali fitosanitarno spričevalo, tako spričevalo temelji na mednarodnih standardih Codexa, IPPC in WOAH.

2. Vsaka pogodbenica zagotovi, da so njena spričevala, vključno z vsemi potrdili, pripravljena na način, ki ne obremenjuje po nepotrebnem trgovine med pogodbenicama.

3. Pogodbenica uvoznica drugi pogodbenici na zahtevo nemudoma predloži informacije o spričevalih, ki se zahtevajo za določen izdelek.

4. Pogodbenici okrepita sodelovanje pri razvoju vzorcev spričeval, da bi zmanjšali upravno breme in olajšali dostop do svojih trgov.

5. Pogodbenici spodbujata izvajanje elektronskega certificiranja in drugih tehnologij, da se olajša trgovina med njima.

6. Vsaka pogodbenica sprejme izmenjavo izvirnih spričeval bodisi prek sistema bodisi v papirni obliki bodisi prek varnega elektronskega prenosa podatkov, ki zagotavlja enakovredna jamstva za certificiranje. Pogodbenica izvoznica lahko zagotovi elektronsko uradno certificiranje, če pogodbenica uvoznica ugotovi, da so zagotovljena enakovredna varnostna jamstva, vključno z uporabo digitalnega podpisa in jamstvom pristnosti dokumenta.

ČLEN 6.14

Uporaba sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov

1. Brez poseganja v člen 6.8 vsaka pogodbenica uporablja svoje sanitarne ali fitosanitarne ukrepe na ozemlju druge pogodbenice.

2. Da bi se izognili samovoljni ali neupravičeni diskriminaciji, se enake uvozne zahteve uporabljajo za ozemlje pogodbenice izvoznice z enakimi ali podobnimi sanitarnimi ali fitosanitarnimi razmerami.

3. Za prvi zahtevek za izvoz določenega izdelka pogodbenica uvoznica nemudoma začne postopek odobritve za zahtevek druge pogodbenice oziroma ene države članice ali skupine držav članic Evropske unije, odvisno od primera. Postopek odobritve se izvede v skladu s postopkom iz člena 6.10 in ta v primeru zahtevka skupine držav članic z enakimi ali podobnimi sanitarnimi ali fitosanitarnimi pogoji ne traja dlje kot za zahtevek ene države članice.

4. Za naknadni zahtevek za izvoz v zvezi z istim izdelkom pogodbenica uvoznica odobri zahtevek najpozneje šest mesecev po prejemu zahtevka, razen v ustrezno utemeljenih primerih. Zahteve po informacijah so omejene na to, kar je potrebno, in upoštevajo informacije, ki so pogodbenici uvoznici že na voljo, kot so informacije o zakonodajnem okviru in prejšnja revizijska poročila.

ČLEN 6.15

Odprava odvečnih kontrolnih ukrepov

1. Pogodbenici priznavata, da je pogodbenica izvoznica odgovorna za zagotavljanje, da obrati, objekti in izdelki, ki izpolnjujejo pogoje za izvoz, izpolnjujejo veljavne sanitarne zahteve pogodbenice uvoznice.

2. Če pogodbenica uvoznica vodi seznam odobrenih obratov ali objektov za uvoz določenega blaga, na zahtevo pogodbenice izvoznice, ki so ji priložena ustrezna jamstva, odobri obrat ali objekt na ozemlju pogodbenice izvoznice brez predhodnega inšpekcijskega pregleda obrata ali objekta, ob upoštevanju naslednjih pogojev in postopkov:

- (a) pogodbenica uvoznica je odobrila uvoz blaga na podlagi ocene nadzornega sistema za zdravje živali in pogoje za varnost hrane, ki jih uporabljajo pristojni organi pogodbenice izvoznice;
- (b) zadevni obrat ali objekt je odobril pristojni organ države izvoznice;
- (c) pristojni organ pogodbenice izvoznice je pooblaščen, da začasno ali trajno odvzame odobritev zadevnega obrata ali objekta, ter
- (d) pogodbenica izvoznica je predložila ustrezne informacije, ki jih je zahtevala pogodbenica uvoznica.

3. Pogodbenica uvoznica navadno vključi obrate ali objekte na seznam odobrenih obratov ali objektov v 45 dneh od datuma prejema zahtevka pogodbenice izvoznice. Seznam se objavi.

4. Pogodbenica uvoznica ima pravico do revizije nadzornega sistema pogodbenice izvoznice po odobritvi izvoza. Te revizije lahko vključujejo inšpekcijski pregled na kraju samem reprezentativnega števila obratov ali objektov, vključenih na seznam odobrenih obratov ali objektov, ali tistih, za katere pogodbenica izvoznica zahteva odobritev. Če pogodbenica uvoznica na podlagi revizije ugotovi resne ponavljajoče se primere neskladnosti, lahko začasno prekliče priznanje nadzornega sistema pristojnega organa pogodbenice izvoznice.
5. V ustrezno utemeljenih okoliščinah lahko pogodbenica uvoznica zavrne odobritev obratov ali objektov, za katere se šteje, da ne izpolnjujejo njenih zahtev. V takem primeru pogodbenica uvoznica obvesti pogodbenico izvoznico o zavrnitvi odobritve obratov ali objektov in predloži utemeljitev za zavrnitev.
6. Pogodbenica uvoznica lahko izvaja revizije v skladu s členom 6.11 kot del postopka odobritve. Take revizije so omejene na strukturo, organizacijo in odgovornosti pristojnega organa, odgovornega za odobritev obrata ali objekta, ter na sanitarna jamstva glede skladnosti z zahtevami pogodbenice uvoznice. Te revizije lahko vključujejo inšpekcijski pregled na kraju samem reprezentativnega števila obratov ali objektov, ki so navedeni kot odobreni obrati ali objekti ali za katere je pogodbenica izvoznica vložila zahtevek za odobritev.
7. Na podlagi rezultatov takih revizij lahko pogodbenica uvoznica spremeni seznam obratov ali objektov.
8. Ta člen se ne uporablja za ukrepe v zvezi z rastlinami in rastlinskimi proizvodi.

ČLEN 6.16

Nujni ukrepi

1. Pogodbenica uvoznica lahko iz utemeljenih razlogov začasno sprejme nujne ukrepe, potrebne za varovanje življenja ali zdravja ljudi, živali ali rastlin.
2. Pogodbenica, ki sprejme nujni ukrep, o tem ukrepu nemudoma pisno obvesti drugo pogodbenico. Pogodbenica, ki je sprejela nujni ukrep, upošteva vse informacije, ki jih predloži druga pogodbenica.
3. Pogodbenica po sprejetju nujnega ukrepa navadno v šestih mesecih pregleda utemeljitev ukrepa, če so na voljo ustrezne informacije, in na zahtevo drugo pogodbenico obvesti o rezultatih pregleda. Pogodbenica ne ohrani nujnega ukrepa, razen če se pereča težava ali grožnja nadaljujeta. Če pogodbenica ohrani nujni ukrep, bi bilo treba ta ukrep redno pregledovati.
4. Pogodbenica, ki sprejme nujni ukrep, zaradi preprečevanja nepotrebnih motenj v trgovini zagotovi najustreznejšo in najbolj sorazmerno rešitev za pošiljke v prevozu med pogodbenicama, pri čemer upošteva ugotovljeno tveganje.

ČLEN 6.17

Sodelovanje

1. Pogodbenici v skladu s tem poglavjem proučita možnosti za nadaljnje sodelovanje in izmenjavo informacij med pogodbenicama o sanitarnih in fitosanitarnih zadevah skupnega interesa. Te možnosti lahko vključujejo pobude za olajševanje trgovine.
2. Pogodbenici sodelujeta, da bi olajšali izvajanje tega poglavja, in lahko skupaj opredelita pobude v zvezi s sanitarnimi in fitosanitarnimi zadevami z namenom odprave nepotrebnih ovir za trgovino med pogodbenicama.
3. Pogodbenici lahko spodbujata sodelovanje v vseh večstranskih forumih, zlasti z ustreznimi mednarodnimi organi za standardizacijo.

ČLEN 6.18

Izmenjava informacij

Brez poseganja v druge določbe tega poglavja lahko pogodbenica od druge pogodbenice zahteva informacije o zadevah, ki izhajajo iz tega poglavja. Pogodbenica, ki prejme zahtevek, si v skladu s svojimi zahtevami glede zaupnosti in zasebnosti prizadeva, da pogodbenici, ki predloži zahtevek, v razumnem roku in po možnosti z elektronskimi sredstvi zagotovi razpoložljive informacije.

ČLEN 6.19

Posvetovanja

1. Vsaka pogodbenica lahko zahteva posvetovanja o specifičnih pomislekih glede trgovine v zvezi s sanitarnimi in fitosanitarnimi ukrepi.
2. Pogodbenici se posvetujeta v 30 dneh od prejema zahtevka, razen če se pogodbenici dogovorita drugače.
3. Pogodbenici si prizadevata zagotoviti vse ustrezne informacije, potrebne za dosego sporazumne rešitve, ki preprečuje nepotrebne motnje v trgovini.

ČLEN 6.20

Kontaktne točke

1. Vsaka pogodbenica določi kontaktno točko za izvajanje tega poglavja in drugo pogodbenico obvesti o kontaktnih podatkih, vključno z navedbo pristojnega uradnika.
2. Pogodbenici se medsebojno nemudoma obvestita o kakršni koli spremembi navedenih kontaktnih podatkov.

ČLEN 6.21

Pododbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe

1. Pododbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe, ustanovljen v skladu s členom 1.10(1), točka (e) (Pododbori in drugi organi iz dela III tega sporazuma),:
 - (a) zagotovi forum za izboljšanje razumevanja pogodbenic o sanitarnih in fitosanitarnih zadevah, povezanih z izvajanjem tega poglavja, vključno z regulativnimi postopki v zvezi s sanitarnimi in fitosanitarnimi ukrepi;
 - (b) spremlja izvajanje tega poglavja in obravnava vsako zadevo v zvezi s tem poglavjem, vključno z vsemi zadevami, ki se lahko pojavijo v zvezi z njegovim izvajanjem;
 - (c) zagotovi forum za razpravo o pomislekih v zvezi z uporabo sanitarnih ali fitosanitarnih ukrepov, da bi se dosegle vzajemno sprejemljive rešitve in hitro obravnavale vse zadeve, ki bi lahko nepotrebno ovirale trgovino med pogodbenicama;
 - (d) izmenjuje informacije, strokovno znanje in izkušnje o sanitarnih in fitosanitarnih zadevah.
2. Pododbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe lahko:
 - (a) opredeli področja za sodelovanje pri sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih, ki lahko vključujejo tehnično pomoč;

- (b) spodbuja sodelovanje pri sanitarnih in fitosanitarnih zadevah, o katerih se razpravlja v večstranskih forumih, tudi z Odborom STO za sanitarne in fitosanitarne ukrepe ter mednarodnimi organi za standardizacijo, ter
- (c) ustanovi delovne skupine, ki jih sestavljajo predstavniki pogodbenic na strokovni ravni, za obravnavanje posebnih sanitarnih ali fitosanitarnih zadev, ki lahko k sodelovanju povabijo druge strokovnjake, tudi iz nevladnih organizacij, pri čemer se podrobnosti še določijo naknadno.

POGLAVJE 7

SODELOVANJE NA PODROČJU DOBROBITI ŽIVALI IN ANTIMIKROBIČNE ODPORNOSTI

ČLEN 7.1

Cilji

Cilja tega poglavja sta zagotoviti okvir za dialog in sodelovanje z namenom izboljšanja varstva in dobrobiti živali ter doseganja skupnega dogovora glede standardov dobrobiti živali in okrepiti boj proti razvoju antimikrobične odpornosti.

ČLEN 7.2

Dobrobit živali

1. Pogodbenici priznavata, da so živali čuteča bitja.

2. Pogodbenici priznavata pomen standardov za dobrobit živali Svetovne organizacije za zdravje živali (WOAH) in si prizadevata izboljšati njihovo izvajanje, pri čemer spoštujeta svojo pravico, da na podlagi standardov WOAH za dobrobit živali določita raven svojih znanstveno utemeljenih ukrepov.

3. Pogodbenici si prizadevata sodelovati v mednarodnih forumih, da bi spodbudili nadaljnji razvoj dobrih praks na področju dobrobiti živali in njihovo izvajanje. Pogodbenici priznavata pomen okrepljenega sodelovanja pri raziskavah na področju dobrobiti živali.

ČLEN 7.3

Antimikrobična odpornost

1. Pogodbenici priznavata, da antimikrobična odpornost resno ogroža zdravje ljudi in živali. Zloraba antimikrobičnih sredstev v živinoreji, vključno z neterapevtsko uporabo, lahko prispeva k antimikrobični odpornosti, ki lahko predstavlja tveganje za zdravje ljudi in živali. Pogodbenici priznavata, da sta zaradi narave grožnje potrebna nadnacionalni pristop in pristop „eno zdravje“²³.

2. Pogodbenici sodelujeta, da bi zmanjšali uporabo antimikrobičnih sredstev v živinoreji in prepovedali njihovo uporabo kot spodbujevalcev rasti ter se tako borili proti antimikrobični odpornosti v skladu s pristopom „eno zdravje“.

²³ „Eno zdravje“, kot ga je opredelila Svetovna zdravstvena organizacija (SZO), je pristop, ki združuje politike v več sektorjih za doseganje boljših rezultatov na področju javnega zdravja.

3. Pogodbenici sodelujeta pri obstoječih in prihodnjih smernicah, standardih, priporočilih in ukrepih, oblikovanih v ustreznih mednarodnih organizacijah, pobudah in nacionalnih načrtih za spodbujanje preudarne in odgovorne uporabe antimikrobičnih sredstev v živinoreji in veterinarskih praksah, ter jih upoštevata.
4. Pogodbenici spodbujata sodelovanje v vseh večstranskih forumih, zlasti v mednarodnih organih za določanje standardov.

ČLEN 7.4

Delovna skupina za dobrobit živali in antimikrobično odpornost

1. Pogodbenici si prizadevata za izmenjavo informacij, strokovnega znanja in izkušenj na področju dobrobiti živali in boja proti antimikrobični odpornosti z namenom izvajanja členov 7.2 in 7.3.
2. V ta namen pogodbenici ustanovita delovno skupino za dobrobit živali in antimikrobično odpornost, ki si po potrebi izmenjuje informacije s Pododborom za sanitarne in fitosanitarne ukrepe. Predstavniki pogodbenic v delovni skupini se lahko skupaj odločijo, da bodo k posebnim dejavnostim povabili strokovnjake.

ČLEN 7.5

Neuporaba reševanja sporov

Pogodbenica nima na voljo možnosti reševanja sporov v skladu s poglavjem 31 (Reševanje sporov) v zvezi z razlago ali uporabo določb tega poglavja.

POGLAVJE 8

PRIZNAVANJE PRAVICE POGODBENIC DO UREJANJA ENERGETSKEGA SEKTORJA

ČLEN 8.1

Priznavanje pravice pogodbenic do urejanja energetskega sektorja

1. Pogodbenici potrujeta, da v celoti spoštujeta njuni suverenosti, ki vključuje lastništvo in upravljanje vseh ogljikovodikov v podtalju njunih ozemelj s strani države ali ustreznih javnih organov, ter njuno suvereno pravico do zakonskega urejanja v zvezi z zadevami, obravnavanimi v tem poglavju, v skladu z njunim pravom, pri polnem izvajanju svojih demokratičnih procesov.
2. V primeru Mehike Evropska unija brez poseganja v njene pravice in pravna sredstva, ki so na voljo na podlagi tega sporazuma²⁴, priznava, da:
 - (a) Mehika si pridržuje suvereno pravico, da reformira svojo ustavo (Constitución Política de los Estados Unidos Mexicanos) in nacionalno zakonodajo v zvezi z energetskega sektorjem, vključno z ogljikovodiki in električno energijo;

²⁴ Pojasniti je treba, da te pravice in pravna sredstva vključujejo pravice in pravna sredstva, ki izhajajo iz obveznosti Mehike na podlagi določb poglavja 10 (Naložbe) in povezanih prilog.

- (b) Mehika ima na podlagi svoje ustave neposredno, neodtujljivo in neodvzemljivo lastništvo nad vsemi ogljikovodiki, ki se nahajajo v njenem podtalju, vključno z epikontinentalnim pasom in izključno ekonomsko cono zunaj teritorialnega morja in ob njem, v plasteh in ležiščih, ne glede na njihovo fizično stanje, in
- (c) Mehika si pridržuje suvereno pravico, da sprejme ali ohrani ukrepe v zvezi z energetske sektorjem, vključno z ogljikovodiki in električno energijo.

POGLAVJE 9

TEHNIČNE OVIRE V TRGOVINI

ČLEN 9.1

Cilj

Cilj tega poglavja je olajšati trgovino z blagom med pogodbenicama s preprečevanjem, prepoznavanjem in odpravljanjem nepotrebnih tehničnih ovir v trgovini, povečanjem preglednosti in spodbujanjem tesnejšega regulativnega sodelovanja.

ČLEN 9.2

Področje uporabe

1. To poglavje se uporablja za pripravo, sprejetje in uporabo standardov, tehničnih predpisov in postopkov ugotavljanja skladnosti, kot so opredeljeni v Prilogi 1 k Sporazumu o tehničnih ovirah v trgovini in ki lahko vplivajo na blagovno menjavo med pogodbenicama.

2. Ne glede na odstavek 1 se to poglavje ne uporablja za:
- (a) tehnične specifikacije, ki jih pripravijo naročniki za potrebe svoje proizvodnje ali porabe, ali
 - (b) sanitarne in fitosanitarne ukrepe iz poglavja 6 (Sanitarni in fitosanitarni ukrepi).
3. Vsi sklici v tem poglavju na standarde, tehnične predpise in postopke ugotavljanja skladnosti vključujejo njihove spremembe in dodatke k pravilom ali obsegu izdelka, razen zanemarljivih sprememb in dodatkov.

ČLEN 9.3

Povezava s Sporazumom o tehničnih ovirah v trgovini

Členi 2 do 9 ter Prilogi 1 in 3 k Sporazumu o tehničnih ovirah v trgovini se smiselno vključijo v ta sporazum in so njegov sestavni del.

ČLEN 9.4

Mednarodni standardi

1. Pogodbenici priznavata pomembno vlogo, ki jo lahko imajo mednarodni standardi, smernice in priporočila pri podpiranju večje regulativne usklajenosti, dobre regulativne prakse in zmanjševanju nepotrebnih tehničnih ovir v trgovini. V ta namen pogodbenici uporabljata ustrezne mednarodne standarde kot podlago za svoje tehnične predpise, razen kadar pogodbenica, ki pripravlja tehnične predpise, lahko dokaže, da bi bili taki mednarodni standardi neučinkoviti ali neprimerni za izpolnitev legitimnih ciljev.
2. Poleg obveznosti iz členov 2 in 5 ter Priloge 3 k Sporazumu o tehničnih ovirah v trgovini vsaka pogodbenica med drugim upošteva sklepe in priporočila, ki jih je Odbor STO za tehnične ovire v trgovini sprejel od 1. januarja 1995²⁵.
3. Standardi, ki so jih razvile mednarodne organizacije, vključno s tistimi iz Priloge 9-A (Standardi, ki so jih razvile mednarodne organizacije), se štejejo za ustrezne mednarodne standarde, če so te organizacije pri njihovem razvoju upoštevale načela in postopke iz Sklepa Odbora STO za tehnične ovire v trgovini o načelih za razvoj mednarodnih standardov, smernic in priporočil²⁶.

²⁵ Dokument STO G/TBT/1/Rev. 13 z dne 8. marca 2017, kakor se lahko spremeni.

²⁶ V dokumentu STO G/TBT/1/Rev. 13 z dne 8. marca 2017, kakor se lahko spremeni.

4. Skupni odbor lahko na zahtevo katere koli pogodbenice s sklepom posodobi seznam iz Priloge 9-A (Standardi, ki so jih razvile mednarodne organizacije).
5. Za čim širšo uskladitev standardov vsaka pogodbenica spodbuja organe za standardizacijo na svojem ozemlju in regionalne organe za standardizacijo, katerih člani so pogodbenica ali organi za standardizacijo na njenem ozemlju, da:
- (a) v okviru svojih virov sodelujejo pri pripravi mednarodnih standardov z zadevnimi mednarodnimi organi za standardizacijo;
 - (b) uporabljajo ustrezne mednarodne standarde kot podlago za standarde, ki jih razvijajo, razen kadar bi bili taki mednarodni standardi neučinkoviti ali neprimerni, na primer zaradi nezadostne ravni varstva ali temeljnih podnebnih ali geografskih dejavnikov ali temeljnih tehnoloških težav;
 - (c) preprečujejo podvajanje dela mednarodnih organov za standardizacijo ali prekrivanje z njim;
 - (d) redno pregledujejo nacionalne in regionalne standarde, ki ne temeljijo na ustreznih mednarodnih standardih, da bi povečali njihovo približevanje ustreznim mednarodnim standardom;

- (e) sodelujejo z ustreznimi organi za standardizacijo druge pogodbenice pri dejavnostih mednarodne standardizacije za zagotovitev, da mednarodni standardi, smernice in priporočila, ki bodo verjetno postali podlaga za tehnične predpise in postopke ugotavljanja skladnosti, ne ustvarjajo nepotrebnih ovir za mednarodno trgovino; to sodelovanje lahko poteka v mednarodnih organih za standardizacijo ali na regionalni ravni;
- (f) spodbujajo dvostransko sodelovanje z organi za standardizacijo na ozemlju druge pogodbenice in regionalnimi organi za standardizacijo, katerih člani so druga pogodbenica ali organi za standardizacijo na njenem ozemlju;
- (g) na spletišču javno objavijo svoje delovne programe, ki vsebujejo seznam standardov, ki jih zdaj pripravljajo, in standardov, ki so jih sprejeli.

6. Člen 9.6 tega poglavja in člen 2 ali 5 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini se uporabljata za osnutek tehničnega predpisa ali osnutek postopka ugotavljanja skladnosti, v skladu s katerim je standard obvezen na podlagi vključitve ali sklica.

ČLEN 9.5

Postopki ugotavljanja skladnosti

1. Pogodbenici priznavata, da obstajajo različni mehanizmi za lažje sprejemanje rezultatov ugotavljanja skladnosti, vključno s:
 - (a) prostovoljnimi sporazumi med organi za ugotavljanje skladnosti na ozemljih pogodbenic;
 - (b) sporazumi o vzajemnem sprejemanju rezultatov postopkov ugotavljanja skladnosti v zvezi s posebnimi tehničnimi predpisi, ki jih izvajajo organi s sedežem na ozemlju druge pogodbenice;
 - (c) uporabo postopkov akreditiranja pri izbiri organov za ugotavljanje skladnosti;
 - (d) vladnim imenovanjem ali, če je primerno, odobritvijo organov za ugotavljanje skladnosti;
 - (e) priznavanjem rezultatov organov za ugotavljanje skladnosti na ozemlju druge pogodbenice s strani pogodbenice ter
 - (f) sprejetjem dobaviteljeve izjave o skladnosti s strani pogodbenice uvoznice.

2. Ob priznavanju razlik v postopkih ugotavljanja skladnosti na njihovih ozemljih:
- (a) Evropska unija, kot je določeno v njenih zakonih in drugih predpisih, uporablja režim dobaviteljeve izjave o skladnosti ter
 - (b) Mehika, kot je določeno v njenih zakonih in drugih predpisih, kot zagotovilo, da je izdelek skladen z zahtevami mehiških tehničnih predpisov, vključno s tehničnimi predpisi, sprejetimi po začetku veljavnosti tega sporazuma, in brez dodatnih zahtev sprejme potrdila, ki jih izdajo organi za ugotavljanje skladnosti na ozemlju Evropske unije in jih je akreditiral mehiški akreditacijski subjekt ter odobril pristojni organ.

V zvezi s tem Mehika organom za ugotavljanje skladnosti na ozemlju Evropske unije zagotovi obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo zagotavlja organom za ugotavljanje skladnosti na svojem ozemlju.

Nobena določba tega pododstavka Mehiki ne preprečuje preverjanja rezultatov posameznih postopkov ugotavljanja skladnosti, če ne zahteva, da se za izdelek na ozemlju Mehike izvedejo postopki ugotavljanja skladnosti, s katerimi se podvajajo postopki ugotavljanja skladnosti, ki se že izvajajo na ozemlju Evropske unije, razen naključno ali redko za namene nadzora, revizije ali kot odziv na informacije, ki kažejo na neskladnost.

3. Ne glede na odstavek 2 lahko pogodbenica uvede zahteve, v skladu s katerimi morajo tretje osebe obvezno preskusiti ali certificirati izdelke, če prepričljivi razlogi, povezani z varovanjem zdravja in varnosti ljudi, upravičujejo uvedbo takih zahtev ali certificiranja.
4. Nobena določba tega člena pogodbenici ne preprečuje, da zahteva, da skladnost določenih izdelkov ugotavljajo opredeljeni vladni organi pogodbenice. V takih primerih pogodbenica:
- (a) omeji pristojbine za ugotavljanje skladnosti na približne stroške opravljenih storitev in na zahtevo vložnika za ugotavljanje skladnosti pojasni, kako je znesek naloženih pristojbin omejen na približne stroške opravljenih storitev;
 - (b) objavi pristojbine za ugotavljanje skladnosti ter
 - (c) na zahtevo druge pogodbenice in poleg obveznosti iz členov 5.2.3, 5.2.4 in 5.2.8 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini pojasni:
 - (i) kako so zahtevane informacije potrebne za ugotavljanje skladnosti in določanje pristojbin;
 - (ii) kako pogodbenica zagotavlja spoštovanje zaupnosti zahtevanih informacij na način, ki ščiti legitimne poslovne interese, ter

(iii) postopek za pregled pritožb v zvezi z delovanjem postopka ugotavljanja skladnosti.

5. Vsaka pogodbenica na spletu, po možnosti na enem spletišču, objavi:

- (a) vse postopke, merila in druge pogoje, ki jih lahko uporabi kot podlago za ugotavljanje, ali so organi za ugotavljanje skladnosti pristojni za pridobitev akreditacije, odobritve, imenovanja ali drugega priznanja, če je ustrezno, vključno s priznavanjem, podeljenim v skladu s sporazumom o vzajemnem priznavanju, ter
- (b) seznam organov, ki jih je odobrila, imenovala ali kako drugače priznala za izvajanje takšnega ugotavljanja skladnosti, in ustrezne informacije o obsegu odobritve, imenovanja ali drugega priznanja vsakega organa.

6. Pogodbenica lahko drugi pogodbenici predloži utemeljeno zahtevo za začetek pogajanj za sklenitev sporazuma o vzajemnem priznavanju o vzajemnem priznavanju rezultatov postopkov ugotavljanja skladnosti za določen sektor. Če druga pogodbenica zavrne začetek takih pogajanj, pojasni razloge za svojo odločitev.

7. Člen 9.7 se smiselno uporablja za postopke ugotavljanja skladnosti.

8. Če pogodbenica zahteva postopek ugotavljanja skladnosti:

- (a) izbere postopke ugotavljanja skladnosti, sorazmerne z zadevnimi tveganji, kot je določeno na podlagi ocene tveganja, ter
- (b) drugi pogodbenici na zahtevo predloži informacije o merilih, ki se uporabljajo za postopke ugotavljanja skladnosti za določene izdelke.

9. Če pogodbenica zahteva postopek ugotavljanja skladnosti tretje osebe in te naloge ni zaupala določenemu vladnemu organu iz odstavka 4:

- (a) po možnosti uporabi akreditacijo pri izbiri organov za ugotavljanje skladnosti;
- (b) čim bolj izkoristi mednarodne standarde za akreditacijo in ugotavljanje skladnosti ter mednarodne sporazume, ki vključujejo akreditacijske organe pogodbenic, na primer prek mehanizmov Mednarodnega združenja za akreditacijo laboratorijev (ILAC) in Mednarodnega akreditacijskega foruma (IAF);
- (c) se pridruži ali po potrebi spodbuja svoje organe za ugotavljanje skladnosti k pridružitvi katerim koli delujočim mednarodnim sporazumom ali dogovorom za uskladitev ali olajšanje sprejemanja rezultatov ugotavljanja skladnosti;

- (d) kadar je za določen izdelek ali nabor izdelkov imenovan več kot en organ za ugotavljanje skladnosti, zagotovi gospodarskim subjektom možnost, da izberejo, kateri bo izvedel postopek ugotavljanja skladnosti;
- (e) zagotovi, da med akreditacijskimi organi in organi za ugotavljanje skladnosti ni navzkrižja interesov, ter
- (f) organom za ugotavljanje skladnosti omogoči, da se v zvezi z ugotavljanjem skladnosti oprejo na preskušanje ali inšpekcijske preglede, ki jih izvajajo organi za ugotavljanje skladnosti na ozemlju druge pogodbenice. Nobena določba tega pododstavka se ne razlaga kot prepoved pogodbenici, da od navedenih organov za ugotavljanje skladnosti na ozemlju druge pogodbenice zahteva, da izpolnjujejo enake zahteve, ki jih mora izpolnjevati njen organ za ugotavljanje skladnosti.

ČLEN 9.6

Preglednost

1. Vsaka pogodbenica v skladu s svojimi pravili in postopki ter brez poseganja v poglavje 28 (Dobre regulativne prakse) pri razvoju tehničnih predpisov in postopkov za ugotavljanje skladnosti, ki bi lahko pomembno vplivali na trgovino, razen kadar se pojavijo ali bi se lahko pojavile pereče težave v zvezi z varnostjo, zdravjem, varstvom okolja ali nacionalno varnostjo:

- (a) osebam druge pogodbenice omogoči sodelovanje v postopku javnega posvetovanja pod pogoji, ki niso manj ugodni od pogojev, ki jih priznava svojim osebam, ter

(b) objavi rezultate postopka posvetovanja na uradnem spletišču.

2. Vsaka pogodbenica si prizadeva proučiti metode za zagotovitev dodatne preglednosti pri razvoju tehničnih predpisov in postopkov ugotavljanja skladnosti, vključno z uporabo elektronskih orodij in ozaveščanjem javnosti ali javnimi posvetovanji.

3. Če je primerno, vsaka pogodbenica spodbuja nevladne organe, vključno z organi za standardizacijo na njenem ozemlju, da ravnajo v skladu z odstavkoma 1 in 2.

4. Vsaka pogodbenica zagotovi, da vsak dokument, ki določa tehnični predpis ali postopek ugotavljanja skladnosti, vsebuje dovolj podrobnosti za ustrezno obveščanje zainteresiranih oseb in druge pogodbenice o tem, ali in kako bi to lahko vplivalo na njihove trgovinske interese.

5. Vsaka pogodbenica na spletu, po možnosti na enotnem spletišču ali v uradnem listu, objavi vse predloge za nove ali spremenjene tehnične predpise in postopke ugotavljanja skladnosti na centralni in podcentralni ravni upravljanja ter njihove končne različice, ki jih mora pogodbenica prigrasiti ali objaviti v skladu s Sporazumom o tehničnih ovirah v trgovini²⁷.

6. Vsaka pogodbenica zagotovi, da se njeni sprejeti tehnični predpisi in postopki ugotavljanja skladnosti brezplačno objavijo na spletišču.

²⁷ Pojasniti je treba, da lahko pogodbenica izpolni to obveznost tako, da zagotovi, da so predlagani ukrepi in njihove končne različice objavljeni na uradnem spletišču STO ali kako drugače dostopni prek njega.

7. Vsaka pogodbenica objavi predloge novih tehničnih predpisov in postopkov ugotavljanja skladnosti, ki so v skladu s tehnično vsebino ustreznih mednarodnih standardov, smernic ali priporočil, če obstajajo, in ki bi lahko pomembno vplivali na trgovino, razen v primerih iz členov 2.10 in 5.7 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini.

8. Vsaka pogodbenica si prizadeva objaviti predloge za nove tehnične predpise in postopke ugotavljanja skladnosti, ki se izvajajo na podcentralni ali lokalni ravni upravljanja, odvisno od primera, ki so v skladu s tehnično vsebino ustreznih mednarodnih standardov, smernic in priporočil, če obstajajo, in ki bi lahko pomembno vplivali na trgovino, v skladu s postopki iz člena 2.9 ali 5.6 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini.

9. Za namene ugotavljanja, ali lahko predlagani tehnični predpis ali postopek ugotavljanja skladnosti pomembno vpliva na trgovino in ga je zato treba priglasiti v skladu z ustreznimi določbami Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini, ki so vključene v ta sporazum v skladu s členom 9.3, pogodbenica med drugim upošteva ustrezne sklepe in priporočila, ki jih je Odbor STO za tehnične ovire v trgovini sprejel od 1. januarja 1995, kakor je navedeno v členu 9.4.2.

10. Vsaka pogodbenica na zahtevo druge pogodbenice zagotovi informacije o ciljih, pravni podlagi in utemeljitvi tehničnega predpisa ali postopka ugotavljanja skladnosti, ki ga je pogodbenica sprejela ali katerega sprejetje predlaga.

11. Vsaka pogodbenica po tem, ko je predlagane tehnične predpise in postopke ugotavljanja skladnosti poslala centralnemu registru obvestil STO, omogoči drugi pogodbenici vsaj 60 dni za predložitev pisnih pripomb, razen če se pojavijo ali bi se lahko pojavile pereče težave v zvezi z varnostjo, zdravjem, varstvom okolja ali nacionalno varnostjo. Pogodbenica prouči vsako razumno zahtevo druge pogodbenice za podaljšanje obdobja za predložitev pripomb. Pogodbenica, ki lahko rok za predložitev pripomb podaljša na več kot 60 dni, na primer na 90 dni, se k temu spodbuja.
12. Vsaka pogodbenica si prizadeva zagotoviti dovolj časa med koncem obdobja za predložitev pripomb in sprejetjem priglašene tehnčnega predpisa ali postopka ugotavljanja skladnosti, da bi obravnavala prejete pripombe in pripravila odgovore nanje.
13. Če pogodbenica od druge pogodbenice prejme pisne pripombe o predlaganem tehničnem predpisu ali postopku ugotavljanja skladnosti:
- (a) na zahtevo druge pogodbenice razpravlja o pisnih pripombah s svojim pristojnim regulativnim organom v času, ko se te pripombe lahko upoštevajo, ter
 - (b) pisno odgovori na pripombe najpozneje na datum objave tehnčnega predpisa ali postopka za ugotavljanje skladnosti.
14. Vsaka pogodbenica objavi na spletišču svoje odgovore na prejete pripombe, po možnosti najpozneje do datuma objave sprejetega tehnčnega predpisa ali postopka ugotavljanja skladnosti.

15. Vsaka pogodbenica ob sprejetju ali objavi besedila tehničnega predpisa ali postopka ugotavljanja skladnosti priglasi končno besedilo kot dodatek k prvotnemu obvestilu o predlaganem ukrepu, priglašenem v skladu s členi 2.9, 3.2, 5.6 ali 7.2 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini.
16. Vsaka pogodbenica najpozneje na datum objave končnega tehničnega predpisa ali postopka ugotavljanja skladnosti, ki bi lahko pomembno vplival na trgovino, objavi na spletu:
- (a) obrazložitev ciljev in kako se ti cilji dosegajo s končnim tehničnim predpisom ali postopkom ugotavljanja skladnosti ter
 - (b) rezultate ocene učinka iz člena 9.7, če je bila izvedena, v skladu z njenimi pravili in postopki.
17. V členih 2.12 in 5.9 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini „primeren časovni razmik“ navadno pomeni obdobje, ki ni krajše od šestih mesecev, razen če to ne bi bilo učinkovito za doseganje zastavljenih legitimnih ciljev.
18. Vsaka pogodbenica si prizadeva zagotoviti časovni razmik več kot šest mesecev med objavo končnih tehničnih predpisov in postopkov ugotavljanja skladnosti ter njihovim začetkom veljavnosti, razen če to ne bi bilo učinkovito za doseganje zastavljenih legitimnih ciljev.

ČLEN 9.7

Tehnični predpisi

1. Vsaka pogodbenica v skladu s svojimi pravili in postopki izvede oceno regulativnega učinka načrtovanih tehničnih predpisov.
2. Vsaka pogodbenica oceni razpoložljive regulativne in neregulativne alternative predlaganemu tehničnemu predpisu, ki lahko izpolnijo zakonite cilje pogodbenice, v skladu s členom 2.2 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini.
3. Če pogodbenica ni uporabila mednarodnih standardov kot podlago za svoje tehnične predpise, pogodbenica na zahtevo druge pogodbenice opredeli vsako znatno odstopanje od ustreznih mednarodnih standardov in pojasni razloge, zakaj so bili ti standardi ocenjeni kot neprimerni ali neučinkoviti za zastavljeni cilj, ter predloži znanstvene ali tehnične dokaze, na katerih temelji ta ocena.
4. Poleg člena 2.3 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini vsaka pogodbenica pregleda tehnične predpise, da bi povečala njihovo zbliževanje z ustreznimi mednarodnimi standardi. Vsaka pogodbenica med drugim upošteva vsak nov razvoj ustreznih mednarodnih standardov in dejstvo, ali še vedno obstajajo okoliščine, ki so povzročile odstopanja od katerega koli ustreznega mednarodnega standarda.

ČLEN 9.8

Reglativno sodelovanje

1. Pogodbenici priznavata, da obstaja širok nabor mehanizmov regulativnega sodelovanja, ki lahko pomagajo odpraviti ali preprečiti nastanek tehničnih ovir v trgovini.
2. Pogodbenica lahko drugi pogodbenici predlaga sektorske dejavnosti regulativnega sodelovanja na področjih, ki jih zajema to poglavje. Ti predlogi se pošljejo kontaktni točki, določeni v skladu s členom 9.11, in vključujejo:
 - (a) izmenjavo informacij o regulativnih pristopih in praksah;
 - (b) pobude za nadaljnjo uskladitev tehničnih predpisov in postopkov ugotavljanja skladnosti z ustreznimi mednarodnimi standardi ali
 - (c) tehnično svetovanje in pomoč pri medsebojno dogovorjenih pogojih za izboljšanje praks, povezanih z razvojem, izvajanjem in pregledom tehničnih predpisov, standardov, postopkov ugotavljanja skladnosti in meroslovja.

Druga pogodbenica ustrezno upošteva predlog in odgovori v razumnem roku.

3. Pogodbenici spodbujata sodelovanje med svojimi organizacijami, odgovornimi za standardizacijo, ugotavljanje skladnosti, akreditacijo in meroslovje, ne glede na to, ali so javne ali zasebne, pri vprašanjih, ki jih zajema to poglavje.

4. Nobena določba tega člena se ne razlaga tako, da od pogodbenice zahteva, da:

- (a) odstopa od nacionalnih postopkov za pripravo in sprejetje regulativnih ukrepov;
- (b) sprejme ukrepe, ki bi ogrozili ali ovirali pravočasno sprejetje regulativnih ukrepov za doseganje ciljev njene javne politike, ali
- (c) doseže kakršen koli specifičen regulativen rezultat.

ČLEN 9.9

Označevanje in etiketiranje

1. V tem členu in v skladu z odstavkom 1 Priloge 1 k Sporazumu o tehničnih ovirah v trgovini lahko tehnični predpis vključuje ali obravnava izključno zahteve glede označevanja in etiketiranja, ki se uporabljajo za izdelek, postopek ali metodo proizvodnje.

2. Pogodbenici potrjujeta, da so njuni tehnični predpisi, ki vključujejo ali obravnavajo izključno označevanje ali etiketiranje, skladni s členom 2 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini.
3. Če pogodbenica zahteva obvezno označevanje ali etiketiranje izdelkov:
- (a) si prizadeva zahtevati le informacije, ki so pomembne za potrošnike ali uporabnike izdelka ali za navedbo o skladnosti izdelka z obveznimi tehničnimi zahtevami;
 - (b) ne zahteva predhodne odobritve, registracije ali certificiranja etiket ali oznak izdelkov ali plačila kakršne koli pristojbine kot predpogoja za dajanje na njen trg izdelkov, ki so sicer skladni z njenimi obveznimi tehničnimi zahtevami, razen če je to potrebno zaradi tveganja, ki ga izdelki predstavljajo za življenje ali zdravje ljudi, živali ali rastlin, okolje ali nacionalno varnost;
 - (c) in od gospodarskih subjektov zahteva uporabo edinstvene identifikacijske številke, to številko brez nepotrebnega odlašanja in na nediskriminatorni podlagi izda gospodarskim subjektom druge pogodbenice;
 - (d) če navedbe niso zavajajoče, protislovne ali dvoumne v zvezi z informacijami, ki jih zahteva pogodbenica uvoznica blaga, dovoli:
 - (i) informacije v drugih jezikih poleg informacij v jeziku, ki ga zahteva pogodbenica uvoznica blaga;

- (ii) mednarodno sprejete nomenklature, piktograme, simbole ali grafične prikaze ter
- (iii) dodatne informacije poleg tistih, ki jih zahteva pogodbenica uvoznica blaga;
- (e) sprejme, da je etiketiranje, vključno z dodatnim etiketiranjem in popravki etiketiranja, izvedeno po uvozu, vendar pred ponujanjem izdelka za prodajo, kot alternativa etiketiranju v kraju porekla, razen če je treba tako etiketiranje izvesti v kraju porekla zaradi javnega zdravja, varnosti ali zahteve, povezane z geografsko označbo pogodbenice izvoznice, ter
- (f) si prizadeva sprejeti nestalne ali odstranljive etikete ali vključitev ustreznih informacij za označevanje ali etiketiranje v spremno dokumentacijo in ne na etikete, ki so fizično pritrjene na izdelek, razen če je tako etiketiranje potrebno zaradi javnega zdravja ali varnosti.

ČLEN 9.10

Izmenjava informacij in razprave

1. Pogodbenica lahko od druge pogodbenice zahteva, da zagotovi informacije o kateri koli zadevi, zajeti v tem poglavju. Druga pogodbenica navedene informacije zagotovi v razumnem roku.

2. Pogodbenica lahko od druge pogodbenice zahteva, da razpravlja o kakršnih koli pomislekih, ki se pojavijo na podlagi tega poglavja, vključno s katerim koli osnutkom ali predlaganim tehničnim predpisom ali postopkom ugotavljanja skladnosti druge pogodbenice, če meni, da bi lahko tehnični predpis ali postopek ugotavljanja skladnosti znatno negativno vplival na trgovino med pogodbenicama. Zahtevek je v pisni obliki, v njem pa so navedeni:

- (a) pomislek;
- (b) določbe tega poglavja, na katere se nanaša pomislek, ter
- (c) razlogi za zahtevek, vključno z opisom pomisleka pogodbenice, ki predloži zahtevek.

3. Pojasniti je treba, da lahko pogodbenica od druge pogodbenice tudi zahteva, da razpravlja o vseh pomislekih, ki se na podlagi tega poglavja pojavijo v zvezi s tehničnimi predpisi ali postopki ugotavljanja skladnosti regionalnih ali lokalnih ravni upravljanja, odvisno od primera, na ravni, ki je neposredno nižja od centralne ravni upravljanja, in ki bi lahko pomembno vplivali na trgovino.

4. Pogodbenici razpravljata o izraženem pomisleku v 60 dneh od datuma zahtevka osebno ali prek videokonference ali telekonference in si prizadevata čim prej odpraviti pomislek. Če pogodbenica, ki predloži zahtevek, meni, da je pomislek nujen, lahko zahteva, da se razprave izvedejo prej. Pogodbenica, na katero je zahtevek naslovljen, ta zahtevek obravnava pozitivno. Pogodbenici si prizadevata za rešitev zadeve, ki je zadovoljiva za obe strani.

5. Razen če se pogodbenici ne dogovorita drugače, razprave in kakršne koli informacije, izmenjane med razpravami, ne posegajo v pravice in obveznosti pogodbenic iz tega sporazuma, Sporazuma o STO ali katerega koli drugega sporazuma, katerega podpisnici sta obe pogodbenici.
6. Zahtevki za informacije ali razprave se predložijo prek ustrezne kontaktne točke, določene v skladu s členom 9.11.

ČLEN 9.11

Kontaktne točke

1. Vsaka pogodbenica določi kontaktno točko za olajšanje sodelovanja in usklajevanja v skladu s tem poglavjem ter drugo pogodbenico obvesti o njenih kontaktnih podatkih. Pogodbenici se nemudoma medsebojno uradno obvestita o kakršnih koli spremembah teh kontaktnih podatkov.
2. Kontaktne točke si skupaj prizadevata za lažje izvajanje tega poglavja in sodelovanje med pogodbenicama pri vseh zadevah v zvezi s tehničnimi ovirami v trgovini. Kontaktne točke sta zlasti odgovorni za:
 - (a) organizacijo izmenjave informacij in razprav iz člena 9.10.6;

- (b) takojšnjo obravnavo vsakega vprašanja druge pogodbenice v zvezi s pripravo, sprejetjem, uporabo ali izvrševanjem standardov, tehničnih predpisov ali postopkov ugotavljanja skladnosti;
- (c) organizacijo razprav, na zahtevo pogodbenice, o vseh zadevah, ki izhajajo iz tega poglavja;
- (d) izmenjavo informacij o razvoju dogodkov v nevladnih, regionalnih in večstranskih forumih v zvezi s standardi, tehničnimi predpisi in postopki ugotavljanja skladnosti ter
- (e) lažje ugotavljanje morebitnih potreb po tehnični pomoči.

ČLEN 9.12

Pododbor za tehnične ovire v trgovini

Pododbor za tehnične ovire v trgovini, ustanovljen v skladu s členom 1.10 (Pododbori in drugi organi iz dela III tega sporazuma):

- (a) spremlja izvajanje in upravljanje tega poglavja;
- (b) krepi sodelovanje pri pripravi in izboljšanju standardov, tehničnih predpisov in postopkov ugotavljanja skladnosti;

- (c) določi prednostna področja skupnega interesa za prihodnje delo v okviru tega poglavja in prouči predloge za nove pobude;
- (d) spremlja razvoj dogodkov v okviru Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini in razpravlja o njem ter
- (e) sprejme vse druge ukrepe, ki jima bodo po mnenju pogodbenic v pomoč pri izvajanju tega poglavja in Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini.

POGLAVJE 10

NALOŽBE

ODDELEK A

Splošne določbe

ČLEN 10.1

Opredelitev pojmov

1. V tem poglavju:

- (a) „zajeta naložba“ pomeni naložbo, ki je v lasti ali pod neposrednim ali posrednim nadzorom vlagatelja pogodbenice na ozemlju druge pogodbenice, je izvedena v skladu z veljavnim pravom in obstaja na datum začetka veljavnosti tega sporazuma ali je izvedena po tem datumu;
- (b) „gospodarska dejavnost“ pomeni industrijsko, poslovno ali strokovno dejavnost in dejavnost obrtnikov, vključno z opravljanjem storitev, razen dejavnosti, ki se opravlja pri izvajanju vladnih pooblastil;

- (c) „podjetje“ pomeni podjetje, kot je opredeljeno v členu 1.3 (Opredelitev pojmov splošne uporabe), ali podružnico ali predstavništvo podjetja²⁸;
- (d) „podjetje Evropske unije“ ali „mehiško podjetje“ pomeni podjetje, ki je bilo ustanovljeno v skladu z zakonodajo Evropske unije ali njenih držav članic ali Mehike ter opravlja glavne poslovne dejavnosti²⁹ na ozemlju Evropske unije oziroma Mehike³⁰;

določbe tega poglavja se uporabljajo tudi za ladijske družbe s sedežem zunaj Evropske unije ali Mehike, ki so pod nadzorom državljanov države članice Evropske unije oziroma Mehike, razen oddelkov C (Zaščita naložb) in D (Reševanje naložbenih sporov), če so njihova plovila registrirana v skladu z zakonodajo države članice Evropske unije oziroma Mehike, kot je ustrezno, in plujejo pod zastavo te države članice Evropske unije ali Mehike;

²⁸ Za Mehiko se predstavništvo ne šteje za podjetje, razen če je ustanovljeno kot podružnica.

²⁹ V skladu s svojim uradnim obvestilom glede Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Svetovni trgovinski organizaciji (WT/REG39/1) se Evropska unija zaveda, da je koncept „dejanske in trajne povezave“ z gospodarstvom države članice Evropske unije iz člena 54 PDEU enak konceptu „bistvenih poslovnih dejavnosti“.

³⁰ Pojasniti je treba, da se podružnica ali predstavništvo podjetja iz tretje države ne šteje za podjetje Evropske unije ali mehiško podjetje.

- (e) „ustanovitev“ pomeni ustanovitev podjetja v Evropski uniji ali Mehiki, vključno s pridobitvijo³¹;
- (f) „vlagatelj pogodbenice“ pomeni pogodbenico ali fizično osebo ali podjetje pogodbenice, ki ni podružnica ali predstavništvo in ki želi izvesti, izvaja ali je že izvedlo naložbo na ozemlju druge pogodbenice;
- (g) „vlagatelj tretje države“ pomeni vlagatelja, ki želi izvesti, izvaja ali je izvedel naložbo na ozemlju pogodbenice in ki ni vlagatelj pogodbenice;
- (h) „poslovanje“ pomeni vodenje, upravljanje, vzdrževanje, uporabo, uživanje, prodajo ali drugo razpolaganje z naložbo;
- (i) „donosi“ pomeni zneske iz naložbe, ki vključujejo zlasti, vendar ne izključno, dobičke, obresti, dividende, kapitalske dobičke, licenčnine, plačila v zvezi s pravicami intelektualne lastnine, plačila v naravi, provizije za upravljanje in druge provizije, ki izhajajo iz te naložbe³².

³¹ Izraz „pridobitev“ vključuje kapitalsko udeležbo v podjetju z namenom vzpostavitve ali ohranjanja trajnih gospodarskih povezav.

³² Pojasniti je treba, da se donosi, ki se ponovno vložijo, obravnavajo kot naložbe, če ustrezajo opredelitvi naložbe iz tega člena.

2. V tem poglavju „naložba“ pomeni vsako vrsto sredstev, ki so v lasti ali pod neposrednim ali posrednim nadzorom vlagatelja in so pridobljena v pričakovanju gospodarske koristi ali se uporabljajo za namene gospodarske koristi ali drugih poslovnih namenov ter imajo značilnosti naložbe, vključno z določenim trajanjem, obvezo v zvezi s kapitalom ali drugimi viri, pričakovanjem zaslužka ali dobička ali prevzemom tveganja. Naložba lahko ima obliko:

- (a) podjetja;
- (b) deležev, delnic in druge oblike kapitalske udeležbe v podjetju;
- (c) obveznic, zadolžnic, posojil in drugih dolžniških instrumentov podjetja³³;
- (d) obresti, ki izhajajo iz:
 - (i) koncesij, licenc, pooblastil, dovoljenj in podobnih pravic, podeljenih v skladu z notranjim pravom;

³³ Za nekatere oblike dolga, kot so obveznice, posojila, zadolžnice in dolgoročne zadolžnice, je verjetneje, da bodo imele značilnosti naložbe, medtem ko je za druge oblike dolga to manj verjetno.

- (ii) pogodb na ključ, pogodb o gradnji, upravljanju, proizvodnji, koncesiji ali delitvi prihodkov ter drugih podobnih pogodb;
- (e) pravic intelektualne lastnine;
- (f) opredmetenega ali neopredmetenega premoženja, premičnin ali nepremičnin in sorodnih lastninskih pravic, kot so zakupi ter pravice do zasega in zastave³⁴, ali
- (g) denarnih zahtevkov, ki vključujejo vrsto obresti iz pododstavkov (a) do (f), razen denarnih zahtevkov, ki izhajajo izključno iz:
 - (i) trgovinskih pogodb, na podlagi katerih fizična oseba ali podjetje na ozemlju pogodbenice proda blago ali storitve fizični osebi ali podjetju na ozemlju druge pogodbenice, ali

³⁴ Pojasniti je treba, da tržni delež, dostop do trga, pričakovane koristi in priložnosti za ustvarjanje dobička sami po sebi niso naložbe.

- (ii) podaljšanja kredita v zvezi s trgovinskim poslom, kot je financiranje trgovine, razen posojila iz pododstavka (c).

„Naložba“ ne vključuje odredbe ali sodbe, izdane v okviru sodnega ali upravnega ukrepa.

Kakršna koli sprememba oblike, v kateri se sredstva vložijo ali ponovno vložijo, ne vpliva na njihovo naravo naložb, če oblika katere koli naložbe ali ponovne naložbe ohrani skladnost z opredelitvijo naložbe.

ČLEN 10.2

Področje uporabe

1. To poglavje se uporablja za ukrepe, ki jih sprejmejo ali ohranijo³⁵:
 - (a) centralne, regionalne ali lokalne ravni upravljanja ali organi zadevne pogodbenice ter
 - (b) katera koli oseba, vključno z državnim podjetjem ali katerim koli drugim nevladnim organom, pri izvajanju pooblastil, ki jih nanjo prenesejo centralne, regionalne ali lokalne ravni upravljanja ali organi.

³⁵ Pojasniti je treba, da to poglavje zajema ukrepe subjektov iz pododstavkov (a) in (b), ki se neposredno ali posredno sprejmejo ali ohranijo z dajanjem navodil drugim subjektom v zvezi s temi ukrepi, vodenjem ali nadzorom teh subjektov.

2. To poglavje se ne uporablja za ukrepe pogodbenice, če so zajeti v poglavju 18 (Finančne storitve).

ČLEN 10.3

Pravica do zakonskega urejanja

Pogodbenici potrujeta pravico do zakonskega urejanja na svojem ozemlju za doseganje legitimnih ciljev politike, kot so javno zdravje, socialne storitve, javno izobraževanje, varnost, okolje, javna morala, socialno varstvo ali varstvo potrošnikov, zasebnost in varstvo podatkov, spodbujanje in varstvo kulturne raznolikosti ali konkurenca.

ČLEN 10.4

Razmerje do drugih poglavij

1. V primeru neskladnosti med tem poglavjem in poglavjem 18 (Finančne storitve), v obsegu neskladnosti prevlada slednje.

2. Zahteva pogodbenice, da ponudnik storitev druge pogodbenice izda obveznico ali drugo obliko finančnega jamstva kot pogoj za čezmejno opravljanje storitve, sama po sebi ne pomeni, da se to poglavje uporablja za ukrepe, ki jih pogodbenica sprejme ali ohranja v zvezi z navedenim opravljanjem storitve. To poglavje se uporablja za ukrepe, ki jih pogodbenica sprejme ali ohranja v zvezi z izdano obveznico ali finančnim jamstvom, če je taka obveznica ali finančno jamstvo zajeta naložba.

ODDELEK B

Liberalizacija naložb

ČLEN 10.5

Področje uporabe

1. Ta oddelek se uporablja za ukrepe, ki jih sprejme ali ohranja pogodbenica in ki vplivajo na ustanovitev podjetja ali delovanje naložbe vlagatelja druge pogodbenice na njenem ozemlju.
2. Ta oddelek se ne uporablja za:
 - (a) dejavnosti, ki se opravljajo pri izvajanju vladnih pooblastil na ozemlju zadevne pogodbenice;

- (b) javno naročilo blaga ali storitev, kupljenih za vladne namene in ne za nadaljnjo komercialno prodajo ali uporabo pri proizvodnji blaga ali opravljanju storitve za komercialno prodajo, ne glede na to, ali to naročilo pomeni zajeto javno naročilo v smislu člena 21.1 (Opredelitev pojmov);
- (c) avdiovizualne storitve,
- (d) nacionalno pomorsko kabotažo³⁶;
- (e) zračni prevoz ali povezane storitve v podporo zračnemu prevozu³⁷, razen:
 - (i) storitev popravil in vzdrževanja zrakoplovov, med katerimi je zrakoplov umaknjen iz prometa;

³⁶ Za Evropsko unijo nacionalna pomorska kabotaža iz tega poglavja brez poseganja v področje uporabe dejavnosti, ki se lahko štejejo za kabotažo v skladu z ustrezno nacionalno zakonodajo, zajema prevoz potnikov ali blaga med pristaniščem ali točko v državi članici Evropske unije in drugim pristaniščem ali točko v isti državi članici Evropske unije, vključno z njenim epikontinentalnim pasom, kot je določeno v Konvenciji Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu, ter promet, ki se začne in konča v istem pristanišču ali točki v državi članici Evropske unije.

Za Mehiko nacionalna pomorska kabotaža v skladu s tem poglavjem zajema plovbo katerega koli plovila po morju, med pristanišči ali kraji znotraj mehiških morskih območij in mehiških obal.

³⁷ Pojasniti je treba, da „zračni prevoz ali sorodne storitve v podporo zračnemu prevozu“ vključujejo tudi naslednje storitve: dajanje v najem zrakoplovov s posadko, storitve upravljanja letališč in storitve, ki se zagotavljajo z uporabo zrakoplova, katerega glavni namen ni prevoz blaga ali potnikov, kot so usposabljanje za letenje za gašenje požarov iz zraka, ogled znamenitosti, škropljenje, geodetske meritve, kartiranje, fotografiranje, skoki s padalom, vleka jadralnih letal, helikoptersko spravilo lesa in helikopterske gradbene storitve ter druge letalske kmetijske, industrijske in inšpekcijske storitve.

(ii) prodaje in trženja storitev zračnega prevoza;

(iii) storitev računalniškega sistema rezervacij ter

(iv) storitev zemeljske oskrbe.

3. Členi 10.6 do 10.8 se ne uporabljajo za subvencije³⁸ ali nepovratna sredstva, ki jih zagotovi pogodbenica, vključno z vladnimi posojili, jamstvi in zavarovanjem.

4. Členi 10.6 do 10.10 se ne uporabljajo za nove storitve, kot so določene v Prilogi VII (Dogovor o novih storitvah, ki niso razvrščene v začasni osrednji klasifikaciji proizvodov Združenih narodov iz leta 1991).

5. Brez poseganja v člen 10.54 to poglavje pogodbenice ne zavezuje v zvezi z nobenim dejanjem ali dejstvom ali kakršnim koli položajem, ki je nastopil ali prenehal pred datumom začetka veljavnosti tega sporazuma.

³⁸ Pojasniti je treba, da so subvencije zajete v poglavju 24 (Subvencije).

ČLEN 10.6

Dostop do trga

V sektorjih ali podsektorjih, v katerih se sprejmejo obveze glede dostopa do trga, pogodbenica v zvezi z dostopom do trga prek ustanavljanja ali delovanja vlagateljev druge pogodbenice ali podjetij, ki predstavljajo zajete naložbe, bodisi na podlagi svojega celotnega ozemlja bodisi na podlagi ozemeljske razdelitve, ne sprejme ali ohrani ukrepa,³⁹ ki:

- (a) omejuje število podjetij, ki lahko opravljajo določeno gospodarsko dejavnost, bodisi v obliki številčnih kvot, monopolov, izključnih pravic ali zahteve po oceni gospodarskih potreb;
- (b) omejuje skupno vrednost transakcij ali premoženja v obliki številčnih kvot ali zahteve po oceni gospodarskih potreb;
- (c) omejuje skupno število operacij ali skupno količino proizvodnje, izraženo v določenih številčnih enotah v obliki kvot ali zahteve po oceni gospodarskih potreb;

³⁹ Pododstavek 2, točke (a) do (c), ne zajema ukrepov, sprejetih ali ohranjenih za omejitev proizvodnje kmetijskega ali ribiškega proizvoda.

- (d) omejuje ali zahteva posebne vrste pravnih oseb ali skupnih podjetij, prek katerih lahko vlagatelj druge pogodbenice opravlja gospodarsko dejavnost, ali
- (e) omejuje skupno število fizičnih oseb, ki so lahko zaposlene v določenem sektorju ali ki jih podjetje lahko zaposli in ki so potrebne za opravljanje gospodarske dejavnosti in so z njo neposredno povezane, v obliki številčnih kvot ali zahteve po oceni gospodarskih potreb.

ČLEN 10.7

Nacionalna obravnava

1. Vsaka pogodbenica vlagateljem druge pogodbenice in njihovim podjetjem, ki predstavljajo zajete naložbe, zagotovi obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo v podobnih okoliščinah zagotavlja svojim vlagateljem oziroma njihovim podjetjem v zvezi z njihovo ustanovitvijo na svojem ozemlju.
2. Vsaka pogodbenica vlagateljem druge pogodbenice in njihovim zajetim naložbam zagotovi obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo v podobnih okoliščinah zagotavlja svojim vlagateljem oziroma njihovim naložbam v zvezi z njihovim poslovanjem na svojem ozemlju.

3. Obravnava, ki jo pogodbenica zagotovi v skladu z odstavkoma 1 in 2, v zvezi z regionalno ravno upravljanja v Mehiki pomeni obravnavo, ki ni manj ugodna od najugodnejše obravnave, ki jo v podobnih okoliščinah navedena regionalna raven upravljanja zagotavlja vlagateljem iz Mehike in njihovim naložbam na ozemlju navedene regionalne ravni upravljanja.

4. Obravnava, ki jo pogodbenica zagotovi v skladu z odstavkoma 1 in 2, v zvezi z vlado države članice Evropske unije ali v njej pomeni obravnavo, ki ni manj ugodna od najugodnejše obravnave, ki jo ta vlada v podobnih okoliščinah zagotavlja svojim vlagateljem in njihovim naložbam na njenem ozemlju.

ČLEN 10.8

Obravnava po načelu največjih ugodnosti

1. Vsaka pogodbenica vlagateljem druge pogodbenice in njihovim podjetjem, ki predstavljajo zajete naložbe, zagotovi obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo v podobnih okoliščinah zagotavlja vlagateljem oziroma podjetjem katere koli tretje države v zvezi z njihovo ustanovitvijo na njenem ozemlju.

2. Vsaka pogodbenica vlagateljem druge pogodbenice in njihovim zajetim naložbam zagotovi obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo v podobnih okoliščinah zagotavlja vlagateljem oziroma naložbam katere koli tretje države v zvezi z delovanjem naložb na njenem ozemlju.

3. Odstavka 1 in 2 se ne razlagata tako, da pogodbenico zavezujeta, da na vlagatelje druge pogodbenice razširi kakršno koli obravnavo, ki izhaja iz ukrepov za priznavanje, vključno s standardi ali merili za izdajo dovoljenja, izdajo licence ali certificiranje fizične osebe ali podjetja za opravljanje gospodarske dejavnosti, ali bonitetnimi ukrepi.

4. Pojasniti je treba, da obravnavo iz tega člena ne vključuje obravnave vlagateljev iz tretje države in njihovih naložb z določbami o reševanju naložbenih sporov iz tega sporazuma ali drugih mednarodnih sporazumov, sklenjenih med pogodbenico in tretjo državo. Vsebinske določbe v drugih mednarodnih sporazumih same po sebi ne pomenijo obravnave iz odstavkov 1 in 2, zato ne morejo povzročiti kršitve tega člena. Ukrepi, ki se uporabljajo v skladu s temi določbami, lahko pomenijo obravnavo v skladu s tem členom.

ČLEN 10.9

Zahteve glede delovanja

1. Pogodbenica v zvezi z ustanovitvijo podjetja ali izvajanjem naložbe vlagatelja pogodbenice ali tretje države na ozemlju te pogodbenice ne naloži ali izvršuje nobene zahteve ali izvršuje nobene zaveze ali obveze glede⁴⁰:

(a) izvoza določene stopnje ali deleža blaga ali storitev;

⁴⁰ Pojasniti je treba, da pogoj za pridobitev ali nadaljnje prejemanje ugodnosti iz odstavka 2 ne pomeni „zaveze ali obveze“ za namene odstavka 1.

- (b) doseganja določene stopnje ali deleža domače vsebine;
- (c) nakupa, uporabe ali dajanja prednosti blagu, ki se proizvaja na njenem ozemlju, ali storitvam, ki se tam opravljajo, ali glede nakupa blaga ali storitev pri fizičnih osebah ali podjetjih na njenem ozemlju;
- (d) vzpostavitve kakršne koli povezave med obsegom ali vrednostjo uvoza in obsegom ali vrednostjo izvoza ali zneskom prilivov deviznih tečajev, povezanih s takimi naložbami;
- (e) omejitve prodaje blaga ali storitev na svojem ozemlju, ki jih taka naložba ustvari ali dobavi, tako da se ta prodaja kakor koli poveže z obsegom ali vrednostjo njenega izvoza ali deviznih prihodkov;
- (f) zagotovitve dostopa fizični osebi ali podjetju na svojem ozemlju do določene tehnologije, proizvodnega procesa ali drugega lastniškega znanja ali glede njihovega prenosa na fizično osebo ali podjetje na svojem ozemlju;
- (g) dobave blaga ali storitev, ki jih taka naložba ustvarja, izključno z ozemlja pogodbenice na določen regionalni ali svetovni trg;
- (h) določitve sedeža tega vlagatelja za določen regionalni ali svetovni trg na svojem ozemlju ali
- (k) omejitve izvoza ali prodaje za izvoz.

2. Pogodbenica prejetja ali nadaljnjega prejemanja ugodnosti v zvezi z ustanovitvijo podjetja ali izvajanjem naložbe vlagatelja pogodbenice ali tretje države na svojem ozemlju ne pogojuje z izpolnjevanjem katere koli zahteve glede:

- (a) doseganja določene stopnje ali deleža domače vsebine;
- (b) nakupa, uporabe ali dajanja prednosti blagu, proizvedenemu na njenem ozemlju, ali storitvam, ki se zagotavljajo na njenem ozemlju, ali glede nakupa blaga pri fizičnih osebah ali podjetjih na njenem ozemlju;
- (c) vzpostavitve kakršne koli povezave med obsegom ali vrednostjo uvoza in obsegom ali vrednostjo izvoza ali zneskom prilivov deviznih tečajev, povezanih s takimi naložbami;
- (d) omejitve prodaje blaga ali storitev na svojem ozemlju, ki se v okviru take naložbe proizvedejo ali dobavijo, tako da se ta prodaja kakor koli poveže z obsegom ali vrednostjo njenega izvoza ali deviznih prihodkov, ali
- (e) omejitve izvoza ali prodaje za izvoz.

3. Nobena določba odstavka 2 se ne razlaga tako, da pogodbenici preprečuje, da bi prejem ali nadaljnje prejemanje ugodnosti v zvezi z naložbo vlagatelja pogodbenice ali tretje države pogojevala z izpolnjevanjem zahteve glede izvajanja proizvodnje, opravljanja storitve, usposabljanja ali zaposlovanja delavcev, gradnje ali razširitve določenih objektov ali izvajanja raziskav in razvoja na njenem ozemlju.

4. Pododstavek 1(f) se ne uporablja, če:

- (a) sodišče, upravno sodišče ali organ, pristojen za konkurenco, uvede zahtevo ali izvrši zavezo ali obvezo za odpravo prakse, za katero je bilo po sodnem ali upravnem postopku ugotovljeno, da krši konkurenčno pravo pogodbenice, ali
- (b) pogodbenica odobri uporabo pravice intelektualne lastnine v skladu s členoma 31 in 31a Sporazuma TRIPS ali ukrepi, ki zahtevajo razkritje zaščitenih informacij, ki spadajo na področje uporabe člena 39 Sporazuma TRIPS in so v skladu z njim.

5. Pododstavek 1, točke (a) do (c), in pododstavek 2, točki (a) in (b), se ne uporabljata za zahteve glede kvalifikacij za blago ali storitve v zvezi s sodelovanjem v programih spodbujanja izvoza in tujih pomoči.

6. Pododstavek 2, točki (a) in (b), se ne uporablja za zahteve pogodbenice uvoznice v zvezi z vsebino blaga, ki je potrebna za upravičenost do preferencialnih tarif ali preferencialnih kvot.

7. Pojasniti je treba, da se odstavka 1 in 2 ne uporabljata za nobeno zavezo, obvezo ali zahtevo, razen za tiste iz navedenih odstavkov.

8. Ta člen ne izključuje izvrševanja zavez, obvez ali zahtev med zasebnimi strankami, razen pogodbenic, če pogodbenica ni naložila ali zahtevala zaveze, obveze ali zahteve.

9. Ta člen ne posega v zaveze pogodbenice, sprejete na podlagi Sporazuma o STO.

ČLEN 10.10

Višje vodstvo in upravni odbor

1. Pogodbenica ne zahteva, da podjetje te pogodbenice, ki je zajeta naložba, na višje vodstvene položaje imenuje fizične osebe z določenim državljanstvom.

2. Pogodbenica ne zahteva, da je upravni odbor podjetja druge pogodbenice, ki je zajeta naložba, sestavljen iz državljanov ali rezidentov na ozemlju pogodbenice ali njihove kombinacije.

ČLEN 10.11

Formalne zahteve

Ne glede na člena 10.7 in 10.8 lahko pogodbenica od vlagatelja druge pogodbenice ali njegove zajete naložbe zahteva, da zagotovi rutinske informacije v zvezi z navedeno naložbo izključno za informativne ali statistične namene. Pogodbenica te informacije, ki so zaupne, zavaruje pred kakršnim koli razkritjem, ki bi škodovalo konkurenčnemu položaju vlagatelja ali zajete naložbe. Nobena določba tega člena se ne razlaga tako, da pogodbenici preprečuje, da bi drugače pridobila ali razkrila informacije v zvezi s pravično in dobroverno uporabo njenega prava.

ČLEN 10.12

Neskladni ukrepi in izjeme

1. Členi 10.7 do 10.10 se ne uporabljajo za:
 - (a) obstoječ neskladen ukrep, ki ga pogodbenica ohranja na ravni:
 - (i) Evropska unija, kot je določeno na njenem seznamu v Prilogi I (Pridržki za obstoječe ukrepe);

- (ii) centralne ravni upravljanja, kot navedena pogodbenica določi na svojem seznamu v Prilogi I (Pridrški za obstoječe ukrepe);
 - (iii) regionalne ravni upravljanja, kot navedena pogodbenica določi na svojem seznamu v Prilogi I (Pridrški za obstoječe ukrepe), ali
 - (iv) lokalne ravni upravljanja;
- (b) nadaljevanje ali takojšnje podaljšanje neskladnega ukrepa iz pododstavka (a) ali
- (c) kakršno koli spremembo neskladnega ukrepa iz pododstavka (a), če sprememba ne zmanjša skladnosti ukrepa, kakršen je bil tik pred spremembo, s členi 10.7 do 10.10.
2. Členi 10.7 do 10.10 se ne uporabljajo za ukrep, ki ga pogodbenica sprejme ali ohrani v zvezi s sektorji, podsektorji ali dejavnostmi s svojega seznama v Prilogi II (Pridrški za prihodnje ukrepe).
3. Pogodbenica od vlagatelja druge pogodbenice na podlagi ukrepa, sprejetega po datumu začetka veljavnosti tega sporazuma in zajetega v njenem seznamu iz Priloge II (Pridrški za prihodnje ukrepe), neposredno ali posredno ne zahteva, da zaradi svojega državljanstva proda ali kako drugače odsvoji naložbo, ki obstaja ob začetku veljavnosti ukrepa.

4. Člen 10.6 se ne uporablja za ukrep, ki ga pogodbenica sprejme ali ohrani v zvezi z zavezanimi sektorji ali podsektorji, kot so določeni na njenem seznamu iz Priloge III (Zaveze glede dostopa do trga).
5. Člena 10.7 in 10.8 se ne uporabljata za noben ukrep, ki pomeni izjemo, izvzetje ali opustitev uporabe členov 3 ali 4 Sporazuma TRIPS, kot je določeno v členih 3 do 5 navedenega sporazuma.
6. Brez poseganja v odstavke 1 do 5 lahko Mehika v petih letih od začetka veljavnosti tega sporazuma Evropsko unijo uradno obvesti o osnutku sklepa Skupnega sveta o spremembi prilog I (Pridržki za obstoječe ukrepe), II (Pridržki za prihodnje ukrepe) in III (Posebne zaveze in omejitve glede dostopa do trga):
- (a) v Dodatku I-B-2 (Seznam Mehike. Pridržki, ki se uporabljajo na podcentralni ravni) k Prilogi I (Pridržki za obstoječe ukrepe) in Dodatku III-B-2 (Seznam Mehike. Omejitve, ki se uporabljajo na podcentralni ravni) k Prilogi III (Posebne obveze in omejitve glede dostopa do trga) v zvezi z vsemi obstoječimi neskladnimi ukrepi, ohranjenimi na podzvezni ravni upravljanja, ter

- (b) v Dodatku I-B-1 (Seznam Mehike. Pridržki, ki se uporabljajo na centralni ravni) k Prilogi I (Pridržki za obstoječe ukrepe) in Dodatku II-B (Seznam Mehike. Pridržki, ki se uporabljajo na centralni ravni) k Prilogi II (Pridržki za prihodnje ukrepe) v zvezi z zahtevami glede delovanja.

Evropska unija v treh mesecih pregleda ta osnutek in se z Mehiko posvetuje o vseh povezanih vprašanjih. Skupni svet po posvetovanju sprejme spremembe prilog iz tega odstavka. Spremenjene priloge se uporabljajo od datuma sprejetja sprememb.

ODDELEK C

Zaščita naložb

ČLEN 10.13

Področje uporabe

Ta oddelek se uporablja za vse ukrepe, ki jih sprejme ali ohranja pogodbenica in ki vplivajo na:

- (a) zajete naložbe ali

(b) vlagatelj pogodbence v zvezi z zajeto naložbo.

ČLEN 10.14

Naložbeni ter regulativni cilji in ukrepi

1. Določbe tega oddelka se ne razlagajo kot zaveza pogodbenice, da ne bo spremenila pravnega in regulativnega okvira, ki se uporablja na njenem ozemlju, tudi na način, ki bi lahko negativno vplival na delovanje zajetih naložb ali pričakovanja vlagatelja glede dobička.
2. Pojasniti je treba, da se nobena določba tega oddelka ne razlaga tako, da pogodbenici preprečuje, da prekine dodeljevanje subvencije⁴¹ ali zahteva njeno povračilo, če je tak ukrep odredilo pristojno sodišče, upravno sodišče ali drug pristojni organ, ali da od te pogodbenice zahteva, da vlagatelju za to izplača odškodnino.

⁴¹ Za Evropsko unijo „subvencija“ vključuje vsako pomoč, ki jo dodeli država članica Evropske unije, ali pomoč iz državnih sredstev te države članice, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga in vpliva na trgovino med državami članicami Evropske unije.

3. Pojasniti je treba, da odločitev pogodbenice, da ne bo izdala, podaljšala ali ohranila subvencije ali nepovratnih sredstev, ne pomeni kršitve tega oddelka, če se ta odločitev sprejme:

- (a) brez kakršne koli posebne zaveze v skladu z zakonom ali pogodbo, da bo izdala, podaljšala ali ohranila to subvencijo ali nepovratna sredstva;
- (b) v skladu s katerimi koli pogoji, povezanimi z izdajo, podaljšanjem ali ohranitvijo subvencije ali nepovratnih sredstev, ali
- (c) v skladu z odstavkom 2.

ČLEN 10.15

Obravnava vlagateljev in zajetih naložb

1. Vsaka pogodbenica zajetim naložbam druge pogodbenice in vlagateljem v zvezi z njihovimi zajetimi naložbami na svojem ozemlju zagotovi pošteno in pravično obravnavo ter popolno zaščito in varnost v skladu z naslednjimi odstavki.

2. Pogodbenica krši obveznost poštene in pravične obravnave iz odstavka 1, če ukrep ali nabor ukrepov pomeni⁴²:

- (a) odrekanje sodnega varstva v kazenskih, civilnih ali upravnih postopkih;
- (b) hudo kršitev dolžnega pravnega postopanja;
- (c) očitno samovoljno ravnanje, vključno s ciljno usmerjeno diskriminacijo na podlagi očitno krivdnih razlogov, kot so spol, rasa ali versko prepričanje;

⁴² Pojasniti je treba, da sodišče pri ugotavljanju, ali ukrep ali nabor ukrepov pomeni kršitev poštene in pravične obravnave, med drugim upošteva naslednje:

- (a) v zvezi s pododstavkom 2, točki (a) in (b), ali ukrep ali nabor ukrepov vključuje hudo kršitev, ki je v nasprotju s sodno prakso; zgolj dejstvo, da je bil ugovor vlagatelja zoper sporni ukrep v nacionalnem postopku zavrnjen ali zavržen ali kako drugače neuspešen, samo po sebi ne pomeni odrekanja sodnega varstva v smislu pododstavka 2, točka (a);
- (b) v zvezi s pododstavkom 2, točka (c), ali ukrep ali nabor ukrepov očitno ni temeljil na razlogu ali dejstvu ali pa je temeljil na nelegitimnih razlogih, kot je predsodek ali pristranskost; zgolj nezakonitost ali zgolj nedosledna ali vprašljiva uporaba politike ali postopka sama po sebi ne pomeni očitnega samovoljnega ravnanja v smislu odstavka 2, točka (c), medtem ko popolna in neupravičena zavrnitev zakona ali drugega predpisa ali ukrepa brez razloga ali ravnanje, ki je posebej usmerjeno v vlagatelja ali njegovo zajeto naložbo z namenom povzročitve škode, lahko pomeni očitno samovoljno ravnanje v smislu pododstavka 2, točka (c), ter
- (c) v zvezi s pododstavkom 2, točka (d), ali je pogodbenica ravnala *ultra vires* in ali so bili primeri domnevnega nadlegovanja ali prisile ponovljeni in trajni.

- (d) nadlegovanje, prisilo ali zlorabo pooblastil ali
 - (e) kršitev kakršnih koli dodatnih elementov obveznosti poštene in pravične obravnave, ki sta jih pogodbenici sprejeli v skladu z odstavkom 7.
3. Šteje se, da pogodbenica krši obveznost popolne zaščite in varnosti iz odstavka 1, če ukrep ali nabor ukrepov pomeni nezagotavljanje fizične varnosti vlagateljem in njihovim zajetim naložbam.
4. Sodišče lahko pri ocenjevanju domnevne kršitve v skladu s tem členom upošteva, ali je pogodbenica vlagatelja spodbudila k zajeti naložbi s posebnim ravnanjem, s katerim je povzročila legitimno pričakovanje in na katerega se je vlagatelj zanesel pri odločitvi, da bo izvedel ali ohranil zajeto naložbo, ki pa jo je pogodbenica naknadno onemogočila. Samo dejstvo, da je pogodbenica sprejela ukrep, ki bi lahko bil neskladen z upravičenimi pričakovanji vlagatelja pogodbenice, ali da ga ni sprejela, ne pomeni kršitve tega člena, tudi če to povzroči izgubo ali škodo v zvezi z zajeto naložbo.
5. Ugotovitev, da je bila kršena druga določba tega sporazuma ali ločenega mednarodnega sporazuma, sama po sebi ne dokazuje kršitve tega člena.

6. Dejstvo, da ukrep krši pravo pogodbenice, samo po sebi ne pomeni kršitve tega člena. Da bi sodišče ugotovilo, ali ukrep krši ta člen, prouči, ali pogodbenica ni ravnala v skladu z odstavki 1 do 4.

7. Pogodbenici na zahtevo pogodbenice pregledata vsebino obveznosti zagotavljanja poštene in pravične obravnave. Pododbor za storitve in naložbe, ustanovljen v skladu s členom 1.10 (Pododbori in drugi organi iz dela III tega sporazuma), lahko v zvezi s tem pripravi analize in jih predloži Skupnemu odboru. Skupni odbor prouči, ali naj priporoči spremembo Sporazuma v skladu s členom 2.4 (Sprememba) dela IV tega sporazuma.

ČLEN 10.16

Prenosi

1. Vsaka pogodbenica dovoli, da se vsi prenosi v zvezi z zajeto naložbo na njeno ozemlje in z njega izvedejo prosto in brez omejitev ali zamud. Ti prenosi vključujejo:

- (a) prispevke v kapital, kot so glavnica in dodatni zneski za ohranitev, razvoj ali povečanje zajete naložbe;

- (b) dobičke, dividende, kapitalske dobičke, obresti, licenčnine, provizije za upravljanje in druge donose;
- (c) prihodke od prodaje celotne zajete naložbe ali njenega dela ali od delne ali popolne likvidacije zajete naložbe;
- (d) plačila na podlagi pogodbe, ki jo sklene vlagatelj pogodbenice, ali zajete naložbe, vključno s plačili, izvedenimi v skladu s posojilno pogodbo;
- (e) zaslužke in druge osebne prejemke osebja, ki je zaposleno iz tujine in opravlja delo v zvezi z zajeto naložbo;
- (f) plačila v skladu s členoma 10.17 in 10.18 ter
- (g) plačila odškodnin na podlagi odločbe, ki jo je izdalo sodišče v skladu z oddelkom D.

2. Vsaka pogodbenica dovoli donose v naravi, povezane z zajeto naložbo, kot je dovoljeno ali določeno v pisnem sporazumu med pogodbenico in zajeto naložbo ali vlagateljem druge pogodbenice.

3. Vsaka pogodbenica dovoli, da se prenosi v zvezi z zajeto naložbo izvedejo v prosto zamenljivi valuti po tržnem menjalnem tečaju, ki na dan prenosa velja za to valuto.

4. Ne glede na odstavek 2 lahko pogodbenica omeji prenose donosov v naravi, povezane z zajeto naložbo, v okoliščinah, v katerih bi take prenose sicer lahko omejila v skladu s tem sporazumom.

ČLEN 10.17

Nadomestilo za izgube

1. Vsaka pogodbenica vlagateljem druge pogodbenice, katerih zajete naložbe utrpijo izgube zaradi vojne ali drugih oboroženih spopadov, revolucije, izrednih nacionalnih razmer, vstaje, nemirov ali katerega koli drugega podobnega dogodka, v zvezi z vračilom, odškodnino, nadomestilom ali drugimi oblikami poravnave zagotovi obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo zagotavlja svojim vlagateljem ali vlagateljem katere koli tretje države, kar je najugodnejše.

2. Brez poseganja v odstavek 1 se vlagateljem pogodbenice odobri ustrezno in učinkovito povračilo ali nadomestilo, če v katerem koli od položajev iz navedenega odstavka utrpijo izgube na ozemlju druge pogodbenice, ker:

- (a) njene sile ali organi zahtevajo njihovo zajeto naložbo ali njen del ali
- (b) njene sile ali organi uničijo njihovo zajeto naložbo ali njen del, kar pa ni bilo potrebno zaradi nujnosti razmer.

3. Plačila, ki izhajajo iz nadomestila v skladu z odstavkom 2, so prosto zamenljiva in prenosljiva.

ČLEN 10.18

Razlastitev in nadomestilo

1. Pogodbenica niti neposredno niti posredno ne razlasti ali nacionalizira zajete naložbe z ukrepi z enakim učinkom kot razlastitev ali nacionalizacija (v nadaljnjem besedilu: razlastitev), razen:

- (a) za namen v javnem interesu;

- (b) na nediskriminatoren način;
- (c) ob plačilu takojšnjega, ustreznega in učinkovitega nadomestila v skladu z odstavki 2 do 4 ter
- (d) v skladu z dolžnim pravnim postopanjem.

2. Odstavek 1 se razlaga v skladu s Prilogo 10-A (Razlastitev).

3. Nadomestilo iz odstavka 1:

- (a) se izplača brez odlašanja;
- (b) je enakovredno pošteni tržni vrednosti razlaščene naložbe v času tik pred razlastitvijo;
- (c) ne izraža nobene spremembe vrednosti, ki je nastala, ker je predvidena razlastitev postala znana prej;
- (d) se lahko nemudoma v celoti uresniči in prosto prenese v državo, ki jo določi vlagatelj, ter

(e) vključuje obresti po komercialno primerni obrestni meri od datuma razlastitve do datuma plačila.

4. Merila za vrednotenje zajemajo vrednost delujočega podjetja, vrednost premoženja, vključno z deklarirano davčno vrednostjo opredmetenega premoženja, in po potrebi druga merila za določitev poštene tržne vrednosti.

5. Nadomestilo se izplača v valuti države, katere državljan je vlagatelj, ali v prosto zamenljivi valuti.

6. Ta člen se ne uporablja za izdajo prisilnih licenc, podeljenih v zvezi s pravicami intelektualne lastnine v skladu s Sporazumom TRIPS, ali za preklic, omejitve ali ustvarjanje pravic intelektualne lastnine, če je taka izdaja, preklic, omejitve ali ustvarjanje v skladu s poglavjem 25 (Intelektualna lastnina) in Sporazumom TRIPS⁴³.

⁴³ Pojasniti je treba, da izraz „preklic“ v zvezi s pravicami intelektualne lastnine vključuje preklic ali razveljavitev teh pravic, izraz „omejitve“ v zvezi s pravicami intelektualne lastnine pa vključuje izjeme od teh pravic.

ČLEN 10.19

Subrogacija

1. Če pogodbenica ali njena imenovana agencija izvede plačilo na podlagi jamstva, zavarovalne pogodbe ali druge oblike odškodnine, ki jo je sklenila v zvezi z zajeto naložbo, druga pogodbenica prizna subrogacijo ali prenos katere koli pravice ali terjatve vlagatelja v skladu s tem poglavjem v zvezi s to zajeto naložbo. Pogodbenica ali njena imenovana agencija je na podlagi subrogacije upravičena do uveljavljanja pravic in izvršitve terjatev tega vlagatelja. Subrogirana ali prenesena pravica ali terjatev ne presega prvotne pravice ali terjatve zadevnega vlagatelja.
2. Če pogodbenica ali agencija, ki jo imenuje pogodbenica, izvede plačilo svojemu vlagatelju ter prevzame pravice in terjatve vlagatelja, ta vlagatelj ne more uveljavljati teh pravic in terjatev do druge pogodbenice, razen če je pooblaščen, da deluje v imenu pogodbenice ali agencije, ki jo imenuje pogodbenica, ki izvaja plačilo.

ODDELEK D

Reševanje naložbenih sporov

ČLEN 10.20

Opredelitev pojmov

V tem oddelku:

1. „tožeča stranka“ pomeni fizično osebo ali podjetje pogodbenice, ki ni podružnica ali predstavništvo ter ki je izvedlo zajeto naložbo in želi vložiti ali je vložilo zahtevek v skladu s tem oddelkom, pri čemer deluje:
 - (a) v svojem imenu ali
 - (b) v imenu lokalno ustanovljenega podjetja, ki je v njegovi lasti ali pod njegovim nadzorom⁴⁴.
2. „stranki v sporu“ pomeni tožečo stranko in toženo stranko;

⁴⁴ Pojasniti je treba, da se za zahtevek, predložen v skladu s pododstavkom (b), šteje, da se nanaša na spor med državo pogodbenico in državljanom druge države pogodbenice za namene člena 25(1) konvencije ICSID.

3. „stranka v sporu“ pomeni tožečo stranko ali toženo stranko;
4. „ICSID“ pomeni Mednarodni center za reševanje investicijskih sporov, ustanovljen s konvencijo ICSID;
5. „pravila o dodatnem instrumentu ICSID“ pomenijo pravila, ki urejajo dodatni instrument za upravljanje postopkov sekretariata Mednarodnega centra za reševanje investicijskih sporov;
6. „konvencija ICSID“ pomeni konvencijo o reševanju naložbenih sporov med državami in državljani drugih držav, podpisano v Washingtonu 18. marca 1965;
7. „lokalno ustanovljeno podjetje“ pomeni pravno osebo s sedežem na ozemlju pogodbenice, ki je v lasti ali pod nadzorom vlagatelja druge pogodbenice;
8. „Newyorška konvencija“ pomeni Konvencijo Združenih narodov o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb, podpisano v New Yorku 10. junija 1958;
9. „pogodbenica, ki ni stranka v sporu“ pomeni Mehiko, če je tožena stranka Evropska unija ali država članica Evropske unije, ali Evropsko unijo, če je tožena stranka Mehika;

10. „tožena stranka“ pomeni Mehiko, v primeru Evropske unije pa Evropsko unijo ali zadevno državo članico Evropske unije, kot je določeno v skladu s členom 10.24;

11. „financiranje s strani tretje osebe“ pomeni vsako financiranje, ki ga zagotovi fizična ali pravna oseba, ki ni stranka v sporu, vendar sklene sporazum s stranko v sporu za financiranje dela ali vseh stroškov postopka v zameno za plačilo, odvisno od izida spora, ali v obliki donacije ali nepovratnih sredstev;

12. „arbitražna pravila UNCITRAL“ pomenijo arbitražna pravila Komisije Združenih narodov za mednarodno trgovinsko pravo, ki jih je Generalna skupščina Združenih narodov odobrila 15. decembra 1976 in so bila revidirana leta 2010.

ČLEN 10.21

Področje uporabe

1. Ta oddelek se uporablja za spore med pogodbenico in tožečo stranko druge pogodbenice, ki izhajajo iz domnevne kršitve členov 10.7.2 in 10.8.2⁴⁵ ali oddelka C, ki domnevno povzroča izgubo ali škodo tožeči stranki ali njenemu lokalno ustanovljenemu podjetju.
2. Priloga 10-B (Javni dolg) se uporablja za zahteve v zvezi s prestrukturiranjem dolga pogodbenice.
3. Sodišče in pritožbeno sodišče, ustanovljeni na podlagi tega oddelka, ne odločata o zahtevkih, ki ne spadajo na področje uporabe tega oddelka.

⁴⁵ Pojasniti je treba, da za namene tega oddelka pogodbenici razumeta, da člena 10.7.2 in 10.8.2 ne zajemata pridobitve podjetja v Evropski uniji ali Mehiki z namenom vzpostavitve ali ohranjanja trajnih gospodarskih povezav, tudi kadar se taka pridobitev izvede s kapitalsko udeležbo ali povečanjem take kapitalske udeležbe v podjetju.

ČLEN 10.22

Posvetovanja

1. Spor je treba rešiti po mirni poti, kolikor je to mogoče. Takšna rešitev se lahko doseže kadar koli, tudi po vložitvi zahtevka v skladu s členom 10.26.
2. Če se stranki v sporu ne dogovorita o daljšem obdobju, se posvetovanja izvedejo v 60 dneh od predložitve zahtevka za posvetovanja v skladu z odstavkom 5.
3. Če se stranki v sporu ne dogovorita drugače, je kraj posvetovanj:
 - (a) Mexico City, če so izpodbijani ukrepi ukrepi Mehike;
 - (b) Bruselj, če izpodbijani ukrepi vključujejo ukrep Evropske unije, ali
 - (c) glavno mesto države članice Evropske unije, če so izpodbijani ukrepi izključno ukrepi zadevne države članice.
4. Če se stranki v sporu strinjata, lahko posvetovanja po potrebi potekajo prek videokonference ali na drug način.

5. Tožeča stranka drugi pogodbenici predloži zahtevek za posvetovanja, v katerem navede:

- (a) ime in naslov tožeče stranke in, če je tak zahtevek vložen v imenu lokalno ustanovljenega podjetja, ime, naslov in kraj sedeža ali ustanovitve lokalno ustanovljenega podjetja, če je primerno;
- (b) določbe iz člena 10.21.1, ki naj bi bile kršene;
- (c) pravno in dejansko podlago za vsak zahtevek, vključno z ukrepom ali ukrepi, ki domnevno kršijo določbe iz člena 10.21.1;
- (d) zahtevani ukrep in ocenjeni znesek zahtevane odškodnine ter
- (e) dokaze o tem, da je tožeča stranka vlagatelj druge pogodbenice in da ima v lasti ali nadzoruje zajeto naložbo ter, če deluje v imenu lokalno ustanovljenega podjetja, da ima v lasti ali nadzoruje lokalno ustanovljeno podjetje.

Če zahtevek za posvetovanja predloži več kot ena tožeča stranka ali je predložen v imenu več kot enega lokalno ustanovljenega podjetja, se informacije iz pododstavkov (a) in (e) predložijo za vsako tožečo stranko ali vsako lokalno ustanovljeno podjetje, odvisno od primera.

6. Zahteve glede zahtevka za posvetovanja iz odstavka 5 se izpolnijo z ustrezno natančnostjo, da se lahko tožena stranka učinkovito vključi v posvetovanja in pripravi svojo obrambo.

7. Zahtevek za posvetovanja se vloži v treh letih od datuma, ko je tožeča stranka ali lokalno ustanovljeno podjetje, kot je ustrezno, prvič izvedelo ali bi moralo prvič izvesti za domnevno kršitev in ko je tožeča stranka ali lokalno ustanovljeno podjetje, kot je ustrezno, izvedelo, da je zaradi tega utrpelo izgubo ali škodo.

8. Ne glede na odstavek 7 se v primeru, da se zahtevek za posvetovanja nanaša na ukrep ali ukrepe Evropske unije ali države članice Evropske unije in je časovno obdobje iz odstavka 7 poteklo, ko je tožeča stranka ali lokalno ustanovljeno podjetje, kot je ustrezno, začelo postopek v zvezi z istim ukrepom ali ukrepi pred sodiščem v skladu s pravom pogodbenice, se zahtevek za posvetovanja predloži:

- (a) v dveh letih od datuma, ko tožeča stranka ali lokalno ustanovljeno podjetje, kot je ustrezno, konča tak postopek pred sodiščem ali sodiščem v skladu s pravom pogodbenice, ter
- (b) v vsakem primeru najpozneje 10 let od datuma, ko je tožeča stranka ali njeno lokalno ustanovljeno podjetje, kot je ustrezno, prvič izvedelo ali bi moralo prvič izvesti za ukrep ali ukrepe, ki domnevno kršijo določbe iz člena 10.21.1, in za izgubo ali škodo, ki naj bi zaradi tega domnevno nastala.

9. Zahtevek za posvetovanja, ki se nanaša na domnevno kršitev s strani Evropske unije ali države članice Evropske unije, se pošlje Evropski uniji. Če tožeča stranka v svojem zahtevku za posvetovanje opredeli ukrep ali ukrepe države članice Evropske unije, se pošlje tudi zadevni državi članici.

10. Če vlagatelj zahtevka v skladu s členom 10.26 ne vloži v 18 mesecih od predložitve zahtevka za posvetovanja, se šteje, da je vlagatelj umaknil svoj zahtevek za posvetovanja in, če je ustrezno, obvestilo, s katerim zahteva določitev tožene stranke v skladu s členom 10.24, ter ne vloži zahtevka v skladu s tem oddelkom v zvezi z istim ukrepom ali ukrepi. To obdobje se lahko podaljša s soglasjem strank, vključenih v posvetovanja.

ČLEN 10.23

Mediacija

1. Stranki v sporu se lahko kadar koli dogovorita o uporabi mediacije.
2. Uporaba mediacije ne posega v pravni položaj ali pravice katere koli stranke v sporu na podlagi tega poglavja in jo urejajo pravila, o katerih sta se dogovorili stranki v sporu, vključno s pravili o mediaciji, če so na voljo, ki jih lahko sprejme Skupni svet.

3. Mediatorja sporazumno imenujeta stranki v sporu. Stranki v sporu lahko tudi skupaj zahtevata, da mediatorja imenuje predsednik sodišča.
4. Stranki v sporu si prizadevata doseči rešitev spora v 60 dneh od imenovanja mediatorja.
5. Če se stranki v sporu dogovorita, da bosta uporabili mediacijo, se roki iz členov 10.22.7, 10.22.8, 10.48.7 in 10.49.3 začasno prekinejo od datuma, ko sta se stranki v sporu dogovorili, da bosta uporabili mediacijo, do datuma, ko se ena od strank v sporu odloči prekiniti mediacijo. Odločitev stranke v sporu, da bo prekinila mediacijo, se mediatorju in drugi stranki v sporu sporoči z dopisom.

ČLEN 10.24

Določitev tožene stranke v sporih z Evropsko unijo ali državo članico Evropske unije

1. Če spora ni mogoče rešiti v 90 dneh od predložitve zahtevka za posvetovanja in se zahtevek nanaša na domnevno kršitev določb iz člena 10.21.1 s strani Evropske unije ali države članice Evropske unije, tožeča stranka pa namerava vložiti zahtevek v skladu s členom 10.26, tožeča stranka Evropski uniji predloži obvestilo, v katerem zahteva določitev tožene stranke.

2. V obvestilu iz odstavka 1 se opredeli ukrep ali ukrepi, v zvezi s katerimi namerava tožeča stranka vložiti zahtevek. Če se opredeli ukrep države članice Evropske unije, se obvestilo pošlje tudi zadevni državi članici.
3. Evropska unija po sprejetju odločitve tožečo stranko v 60 dneh od prejema obvestila iz odstavka 1 obvesti, ali je tožena stranka Evropska unija ali država članica Evropske unije.
4. Če tožeča stranka o odločitvi ni bila obveščena v 60 dneh od predložitve obvestila iz odstavka 1, je tožena stranka:
 - (a) država članica, če so ukrep ali ukrepi, opredeljeni v obvestilu, izključno ukrepi države članice Evropske unije, ali
 - (b) Evropska unija, če ukrep ali ukrepi, opredeljeni v obvestilu, vključujejo ukrepe Evropske unije.
5. Tožeča stranka lahko vloži zahtevek v skladu s členom 10.26 na podlagi odločitve v skladu z odstavkom 3 in, če tožeča stranka o taki odločitvi ni bila obveščena v 60 dneh, v skladu z odstavkom 4.

6. Če je v skladu z odstavkom 3 ali 4 tožena stranka Evropska unija ali država članica Evropske unije, niti Evropska unija niti država članica Evropske unije ne moreta uveljavljati nedopustnosti zahtevka ali nepristojnosti sodišča ali kako drugače ugovarjati zahtevku ali odločbi na podlagi utemeljitve, da tožena stranka ni bila pravilno določena v skladu z odstavkom 3 ali opredeljena v skladu z odstavkom 4.

7. Sodišče in pritožbeno sodišče zavezuje odločitev, sprejeta v skladu z odstavkom 3, in, če tožeča stranka v 60 dneh ni bila obveščena o taki odločitvi, opredelitev v skladu z odstavkom 4.

8. Nobena določba tega sporazuma ali veljavnih pravil za reševanje sporov iz člena 10.26.2 ne preprečuje izmenjave vseh informacij v zvezi s sporom med Evropsko unijo in zadevno državo članico.

ČLEN 10.25

Postopkovne in druge zahteve za predložitev zahtevka sodišču

1. Tožeča stranka lahko vloži zahtevek v skladu s členom 10.26 le, če:
 - (a) z vložitvijo zahtevka toženi stranki predloži soglasje za reševanje spora pred sodiščem v skladu s postopki iz tega oddelka;

- (b) omogoči, da preteče vsaj 180 dni od vložitve zahtevka za posvetovanja in, če je ustrezno, vsaj 90 dni od pošiljanja uradnega obvestila, v katerem zahteva določitev tožene stranke;
- (c) je poslala uradno obvestilo, v katerem zahteva določitev tožene stranke v skladu s členom 10.24, če je ustrezno;
- (d) izpolnjuje zahteve v zvezi z zahtevkom za posvetovanja;
- (e) v svojem zahtevku opredeli le ukrep ali ukrepe, ki domnevno pomenijo kršitev določb iz člena 10.21.1 in so bili opredeljeni v njenem zahtevku za posvetovanja;
- (f) ustavi ali ustavi vse obstoječe postopke pred sodiščem v skladu z notranjim ali mednarodnim pravom v zvezi z ukrepom ali ukrepi, ki domnevno pomenijo kršitev, navedeno v njenem zahtevku;
- (g) se pisno odpove pravici, da začne kakršen koli postopek pred sodiščem v skladu z notranjim ali mednarodnim pravom v zvezi z ukrepom ali ukrepi, ki domnevno pomenijo kršitev, na katero se nanaša njen zahtevek, ter

- (h) izjavlja, da ne bo izvršila nobene odločbe, izdane v skladu s tem oddelkom, preden ta odločba ne postane končna v skladu s členom 10.48.8, 10.48.9 ali 10.49.2, in se v zvezi z odločbo v skladu s tem oddelkom ne bo pritožila zoper kateri koli drug podoben postopek ter ne bo zahtevala pregleda, razveljavitve, razglasitve ničnosti, revizije ali začetka katerega koli drugega podobnega postopka pred mednarodnim ali nacionalnim sodiščem.

2. Če se zahtevek, predložen v skladu s členom 10.26, nanaša na izgubo ali škodo lokalno ustanovljenega podjetja ali deleža v lokalno ustanovljenem podjetju, ki ga ima tožeča stranka neposredno ali posredno v lasti ali pod nadzorom, se zahteve iz pododstavkov 1(f) in (g) tega člena uporabljajo za tožečo stranko in lokalno ustanovljeno podjetje. Zahteva po umiku ali ustavitvi obstoječega postopka v skladu s pododstavkom 1(f) tega člena velja tudi:

- (a) če zahtevek vloži tožeča stranka, ki deluje v svojem imenu, vsem osebam, ki imajo neposredno ali posredno lastniški delež v tožeči stranki ali so pod njenim nadzorom in trdijo, da so utrpeli enako izgubo ali škodo⁴⁶ kot tožeča stranka; ali
- (b) če zahtevek vloži tožeča stranka, ki deluje v imenu lokalno ustanovljenega podjetja, vsem osebam, ki imajo neposredno ali posredno lastniški delež v lokalno ustanovljenem podjetju ali so pod njegovim nadzorom in trdijo, da so utrpeli enako izgubo ali škodo kot lokalno ustanovljeno podjetje.

⁴⁶ Pojasniti je treba, da ista izguba ali škoda iz tega pododstavka in pododstavka (b) pomeni izgubo ali škodo, ki izhaja iz istega ukrepa ali ukrepov, za katere si oseba prizadeva pridobiti povračilo v enaki vlogi kot tožeča stranka. Če na primer tožeča stranka toži kot delničar, bi ta določba zajemala povezano osebo, ki si prav tako prizadeva za povračilo kot delničar.

3. Zahteve iz pododstavka 1, točki (f) in (g), ter odstavka 2 se ne uporabljajo za lokalno ustanovljeno podjetje, če je tožena stranka ali država gostiteljica tožeče stranke tožeči stranki odvzela nadzor nad lokalno ustanovljenim podjetjem ali kako drugače preprečila, da bi lokalno ustanovljeno podjetje izpolnjevalo te zahteve.
4. Na zahtevo tožene stranke se sodišče izreče za nepristojno, če tožeča stranka ali lokalno ustanovljeno podjetje, kakor je ustrezno, ne izpolnjuje katere od zahtev iz odstavkov 1 in 2.
5. Odpoved iz pododstavka 1, točka (g), preneha veljati, če se zahtevek zavrne na podlagi neizpolnjevanja zahtev glede državljanstva za vložitev zahtevka v skladu s tem oddelkom.
6. Če je tožena stranka Evropska unija ali država članica Evropske unije, pododstavek 1, točki (f) in (g), tožeči stranki ne preprečuje, da pred sodišči tožene stranke zahtevačasne varstvene ukrepe. Če je tožena stranka Mehika, pododstavek 1, točki (f) in (g), tožeči stranki ne preprečuje, da zahtevačasne varstvene ukrepe ali da začne ali nadaljuje postopek za sodno odredbo, ugotovitveno odločbo ali drugo izredno pomoč, ki ne vključujejo plačila odškodnine, pred upravnim sodiščem ali sodiščem po pravu tožene stranke.

7. Pojasniti je treba, da vlagatelj ne vloži zahtevka na podlagi tega oddelka, če je bila naložba izvedena z goljufivim napačnim prikazovanjem, prikrivanjem, korupcijo ali ravnanjem, ki pomeni zlorabo postopka.

8. Pogodbenica ne vloži zahtevka v skladu s tem oddelkom.

ČLEN 10.26

Predložitev zahtevka sodišču

1. Če spor ni bil rešen s posvetovanji, lahko zahtevek predloži:

- (a) tožeča stranka v svojem imenu ali
- (b) tožeča stranka v imenu lokalno ustanovljenega podjetja, ki je v njeni lasti ali pod njenim neposrednim ali posrednim nadzorom.

Pojasniti je treba, da lokalno ustanovljeno podjetje ne more predložiti zahtevka proti pogodbenici, v kateri ima sedež.

2. Tožeča stranka predloži zahtevek v skladu s katerim koli od naslednjih pravil za reševanje sporov:

- (a) konvencijo ICSID in poslovnikom ICSID za arbitražne postopke;
- (b) pravili o dodatnem instrumentu ICSID, če se ne uporabljajo pogoji za predložitev zahtevka v skladu s pododstavkom (a);
- (c) arbitražnimi pravili UNCITRAL ali
- (d) katerimi koli drugimi pravili na podlagi dogovora strank v sporu.

3. Če tožeča stranka predlaga pravila v skladu s pododstavkom 2, točka (d), tožena stranka na predlog tožeče stranke odgovori v 20 dneh od prejema predloga. Če se stranki v sporu o takih pravilih ne dogovorita v 30 dneh od prejema predloga, lahko vlagatelj predloži zahtevek v skladu s pravili iz pododstavka 2, točke (a) do (c).

4. Če se zahtevek predloži v skladu s pododstavkom 2, točke (b) do (d), se lahko stranki v sporu dogovorita o kraju postopka. Če stranki v sporu ne dosežeta dogovora, senat sodišča, ki obravnava zahtevek, določi kraj v skladu z veljavnimi pravili za reševanje sporov, če je kraj na ozemlju države, ki je država pogodbenica Newyorške konvencije.

5. Pravila za reševanje sporov, ki se uporabljajo v skladu z odstavkom 2, so tista, ki veljajo na datum predložitve zahtevkov sodišču v skladu s tem oddelkom, ob upoštevanju posebnih pravil iz tega oddelka. Skupni svet lahko sprejme pravila, ki dopolnjujejo veljavna pravila za reševanje sporov, vsa taka pravila pa so zavezujoča za sodišče in pritožbeno sodišče.

6. Šteje se, da je zahtevek predložen za reševanje sporov v skladu s tem oddelkom, ko sta zahtevek ali obvestilo o začetku postopka prejeto v skladu z veljavnimi pravili za reševanje sporov.

7. Vsaka pogodbenica uradno obvesti drugo pogodbenico o kraju, kjer tožeča stranka vroči obvestila in druge dokumente v skladu s tem oddelkom. Vsaka pogodbenica zagotovi objavo teh informacij.

ČLEN 10.27

Sočasni postopki

Če se zahtevek predloži v skladu s tem oddelkom in poglavjem 31 (Reševanje sporov) ali drugim mednarodnim sporazumom in obstaja možnost prekrivanja odškodnin ali bi lahko drug mednarodni zahtevek pomembno vplival na rešitev zahtevka, predloženega v skladu s tem oddelkom, sodišče čim prej po zaslišanju strank v sporu ustavi svoj postopek ali kako drugače zagotovi, da v svojem sklepu, odredbi ali odločbi upošteva postopek v skladu s poglavjem 31 (Reševanje sporov) ali drugim mednarodnim sporazumom.

ČLEN 10.28

Soglasje za reševanje sporov pred sodiščem

1. Tožena stranka soglaša z reševanjem sporov pred sodiščem v skladu s postopki iz tega oddelka.

2. Šteje se, da soglasje iz odstavka 1 in predložitev zahtevka sodišču v skladu s tem oddelkom izpolnjujeta zahteve iz:

- (a) člena 25 konvencije ICSID in poglavja II seznama C pravil o dodatnem instrumentu ICSID v zvezi s pisnim soglasjem strank v sporu ter
- (b) člena II Newyorške konvencije v zvezi s pisnim soglasjem.

ČLEN 10.29

Financiranje s strani tretje osebe

1. Stranka v sporu, ki prejema finančna sredstva tretje osebe, drugo stranko v sporu in senat sodišča, ki obravnava zahtevek, ali, če ta senat ni sestavljen, predsednika sodišča uradno obvesti o imenu in naslovu tretje osebe, ki zagotavlja financiranje.
2. Tako obvestilo se pošlje ob predložitvi zahtevka ali takoj po sklenitvi sporazuma o financiranju ali dodelitvi donacije ali nepovratnih sredstev, če je sporazum o financiranju sklenjen ali donacija ali nepovratna sredstva dodeljena po predložitvi zahtevka.

ČLEN 10.30

Sodišče

1. Ustanovi se sodišče, ki obravnava zahteve, predložene v skladu s členom 10.26.
2. Skupni svet ob začetku veljavnosti tega sporazuma imenuje devet članov sodišča. Trije člani so državljani države članice Evropske unije, trije državljani Mehike in trije državljani tretjih držav⁴⁷.
3. Skupni svet se lahko odloči, da bo povečal ali zmanjšal število članov za večkratnike števila tri. Dodatna imenovanja se izvedejo na enaki podlagi, kot je določeno v odstavku 2.
4. Člani imajo kvalifikacije, potrebne za imenovanje za sodnika Meddržavnega sodišča ali so priznani pravniki. Imeti morajo dokazano strokovno znanje in izkušnje na področju mednarodnega javnega prava. Zaželeno je, da imajo strokovno znanje, zlasti na področju mednarodnega naložbenega prava, mednarodnega trgovinskega prava in reševanja sporov, ki izhajajo iz mednarodnih naložbenih ali mednarodnih trgovinskih sporazumov ali trgovinskih pogajanj.

⁴⁷ Pogodbenici si prizadevata imenovati člane, ki so predstavniki različnih socialno-ekonomskih razmer in pravnih tradicij.

5. Člani sodišča so imenovani za petletni mandat. Vendar se mandat štirih od devetih oseb, imenovanih takoj po začetku veljavnosti tega sporazuma, ki se določijo z žrebom, podaljša na sedem let. Izpraznjena mesta se zapolnjujejo sproti. Oseba, imenovana, da nadomesti drugo osebo, ki ji trajanje imenovanja ni poteklo, opravlja delo v preostalem mandatu predhodnika. Oseba, ki dela v senatu sodišča, ko se izteče njen mandat, lahko z dovoljenjem predsednika sodišča in po posvetovanju z drugimi člani senata še naprej dela v senatu do končanja postopkov tega senata in se samo v ta namen šteje za člana sodišča.
6. Sodišče obravnava zadeve v senatih, ki jih sestavljajo trije člani, in sicer državljani države članice Evropske unije, državljani Mehike in državljani tretje države. Senatu predseduje član sodišča, ki je državljani tretje države.
7. Ne glede na odstavek 6 in če se stranki v sporu s tem strinjata, zadevo obravnava senat, ki ga sestavlja en sam član, tj. državljani tretje države, ki ga izbere predsednik sodišča.
8. Predsednik sodišča v 90 dneh od vložitve zahtevka v skladu s členom 10.26 po delovnih postopkih, sprejetih na podlagi odstavka 10, imenuje člane ali člana, ki sestavljajo senat sodišča za obravnavanje zadeve po načelu rotacije, pri čemer zagotovi, da je sestava senata naključna in nepredvidljiva, hkrati pa vsem članom zagotovi enake možnosti, da so izbrani.

9. Predsednik sodišča je odgovoren za organizacijska vprašanja, je imenovan za dvoletni mandat in je z žrebom izbran med člani, ki so državljani tretjih držav. Predsedniki delujejo po načelu rotacije, pri čemer jih z žrebom izbere predsednik Skupnega sveta. Delovni postopki, sprejeti v skladu z odstavkom 10, predvidevajo potrebna pravila za obravnavanje začasne nerazpoložljivosti predsednika.
10. Sodišče po posvetovanju s pogodbenicama sprejme svoje delovne postopke.
11. Člani so vedno in v kratkem času na voljo in spremljajo dejavnosti reševanja sporov v skladu s tem sporazumom.
12. Da se zagotovi njihova razpoložljivost, se članom plača redni mesečni honorar, ki se določi s sklepom Skupnega sveta. Za vsak dan opravljanja nalog predsednika sodišča predsednik prejme honorar, enak honorarju, ki je v skladu s členom 10.31.11 določen za predsednika pritožbenega razsodišča.
13. Redni honorar in dnevni honorar iz odstavka 12 plačata obe pogodbenici, glede na njuno stopnjo razvoja, na račun, ki ga upravlja sekretariat ICSID. Če ena pogodbenica ne plača teh honorarjev, jih lahko na podlagi svoje odločitve plača druga pogodbenica. Vsa taka zaostala plačila ostanejo zapadla skupaj z ustreznimi obrestmi. Pododbor za storitve in naložbe redno pregleduje znesek in porazdelitev zgoraj navedenih honorarjev ter lahko priporoči ustrezne prilagoditve, o katerih odloča Skupni svet.

14. Če Skupni svet ne sprejme sklepa v skladu z odstavkom 15, se znesek drugih honorarjev in stroškov članov v senatu sodišča določi v skladu s pravilom 14(1) upravnih in finančnih predpisov konvencije ICSID, ki velja na datum predložitve zahtevka, sodišče pa ga porazdeli med stranki v sporu v skladu s členom 10.48.5.

15. Skupni svet lahko odloči, da se lahko redni honorar ter drugi honorarji in stroški trajno preoblikujejo v redno plačo. V tem primeru člani delajo s polnim delovnim časom, Skupni svet pa določi njihovo plačo in s tem povezane organizacijske zadeve. Poleg tega člani ne smejo opravljati nobene druge poklicne dejavnosti, bodisi pridobitne ali nepridobitne, razen če predsednik sodišča izjemoma odobri izjemo.

16. Sekretariat ICSID deluje kot sekretariat sodišča in mu zagotavlja ustrezno podporo. Stroške take podpore sodišče porazdeli med stranki v sporu v skladu s členom 10.48.5.

ČLEN 10.31

Pritožbeno sodišče

1. Ustanovi se stalno pritožbeno sodišče, ki obravnava pritožbe zoper odločbe, ki jih izda sodišče.

2. Skupni svet ob začetku veljavnosti tega sporazuma imenuje šest članov pritožbenega sodišča. Dva člana sta državljana države članice Evropske unije, dva državljana Mehike in dva državljana tretjih držav. V ta namen vsaka pogodbenica predlaga tri kandidate, od katerih sta lahko dva državljana te pogodbenice in en nedržavljan.
3. Skupni svet se lahko odloči za povečanje števila članov za večkratnike števila tri. Dodatna imenovanja se izvedejo na enaki podlagi, kot je določeno v odstavku 2.
4. Člani imajo kvalifikacije, potrebne za imenovanje za sodnika Meddržavnega sodišča ali so priznani pravniki. Imajo dokazano strokovno znanje na področju mednarodnega javnega prava in vsebine, ki jo zajema to poglavje. Zaželeno je, da imajo strokovno znanje na področju mednarodnega trgovinskega prava in reševanja sporov, ki izhajajo iz mednarodnih naložb ali mednarodnih trgovinskih sporazumov.
5. Člani so imenovani za petletni mandat. Vendar se mandat treh od šestih oseb, imenovanih takoj po začetku veljavnosti tega sporazuma, ki se določijo z žrebom, podaljša na sedem let. Izpraznjena mesta se zapolnjujejo sproti. Oseba, imenovana, da nadomesti drugo osebo, ki ji trajanje imenovanja ni poteklo, opravlja delo v preostalem mandatu predhodnika. Oseba, ki po izteku mandata dela v senatu pritožbenega sodišča, lahko z dovoljenjem predsednika pritožbenega sodišča in po posvetovanju z drugimi člani senata še naprej dela v senatu do končanja postopkov tega senata in se samo v ta namen šteje za člana pritožbenega sodišča.

6. Pritožbeno sodišče obravnava pritožbe v senatih, ki jih sestavljajo trije člani, in sicer državljani države članice Evropske unije, državljani Mehike in državljani tretje države. Senatu predseduje član sodišča, ki je državljani tretje države.
7. Predsednik pritožbenega sodišča v skladu z delovnimi postopki, sprejetimi na podlagi odstavka 9, imenuje člane, ki sestavljajo senat pritožbenega sodišča, ki obravnava vsako zadevo po načelu rotacije, pri čemer zagotovi, da je sestava vsakega senata naključna in nepredvidljiva, hkrati pa vsem članom zagotovi enake možnosti, da so izbrani.
8. Predsednik pritožbenega sodišča je odgovoren za organizacijska vprašanja, imenovan je za dvoletni mandat in je z žrebom izbran med člani, ki so državljani tretjih držav. Predsedniki delujejo po načelu rotacije, predsednik Skupnega sveta pa jih izbere z žrebom. Delovni postopki, sprejeti v skladu z odstavkom 9, predvidevajo potrebna pravila za obravnavanje začasne nerazpoložljivosti predsednika.
9. Pritožbeno sodišče po posvetovanju s pogodbenicama oblikuje svoje delovne postopke.
10. Člani so vedno in v kratkem času na voljo ter spremljajo druge dejavnosti reševanja sporov v skladu s tem sporazumom.

11. Članom pritožbenega sodišča se plača redni mesečni honorar, da se zagotovi njihova razpoložljivost, in honorar za vsak dan dela kot član, ki se določi s sklepom Skupnega sveta. Predsednik pritožbenega sodišča prejme honorar za vsak dan opravljanja nalog predsednika pritožbenega sodišča.

12. Redni honorar in dnevna honorarja iz odstavka 11 plačata obe pogodbenici, glede na njuno stopnjo razvoja, na račun, ki ga upravlja sekretariat ICSID. Če ena pogodbenica ne plača teh honorarjev, jih lahko na podlagi svoje odločitve plača druga pogodbenica. Vsa taka zaostala plačila ostanejo zapadla skupaj z ustreznimi obrestmi. Pododbor za storitve in naložbe redno pregleduje znesek in porazdelitev navedenih honorarjev ter lahko priporoči ustrezne prilagoditve, o katerih odloča Skupni svet.

13. Skupni svet lahko odloči, da se redni honorar in dnevna honorarja lahko trajno preoblikujejo v redno plačo. V tem primeru člani pritožbenega sodišča delajo s polnim delovnim časom, skupni svet pa odloča o njihovih plačah in s tem povezanih organizacijskih zadevah. Poleg tega člani ne smejo opravljati nobene druge poklicne dejavnosti, niti pridobitne niti nepridobitne, razen če izjemo izjemoma odobri predsednik pritožbenega razsodišča.

14. Sekretariat ICSID deluje kot sekretariat pritožbenega sodišča in mu zagotavlja ustrezno podporo. Pritožbeno sodišče stroške za tako podporo razdeli med stranki v sporu v skladu s členom 10.48.5.

ČLEN 10.32

Etika

1. Člani sodišča in člani pritožbenega sodišča so izbrani med osebami, katerih neodvisnost je nedvomna. Povezani niso z nobeno vlado⁴⁸. V zvezi z zadevami, povezanimi s katerim koli sporom v skladu s tem oddelka, ne sprejemajo navodil od nobene vlade ali organizacije. Ne sodelujejo pri obravnavanju nobenih sporov, ki bi ustvarili neposredno ali posredno navzkrižje interesov. Pri tem ravna v skladu s Prilogo 10-D (Kodeks ravnanja za člane sodišča, pritožbenega sodišča in mediatorje). Poleg tega po imenovanju ne delujejo kot svetovalec, izvedenec ali priča, ki jih imenuje stranka, v katerem koli nerešenem sporu ali novem sporu o zaščiti naložb v skladu s tem sporazumom, katerim koli drugim sporazumom ali nacionalnim pravom.

⁴⁸ Pojasniti je treba, da zgolj dejstvo, da je oseba zaposlena na javni univerzi ali da nekdanji vladni uslužbenec prejema pokojnino od vlade ali je v sorodstvenem razmerju z vladnim uradnikom, samo po sebi ni razlog za to, da bi se za tako osebo štelo, da je povezana z vlado.

2. Če stranka v sporu meni, da član, imenovan v senat, ne izpolnjuje zahtev iz odstavka 1, pošlje predsedniku sodišča ali predsedniku pritožbenega sodišča, kot je ustrezno, obvestilo o zavrnitvi imenovanja tega člana. Obvestilo o zavrnitvi se pošlje v 15 dneh od datuma, ko je bila sestava senata sodišča ali pritožbenega sodišča sporočena stranki v sporu, ali v 15 dneh od datuma, ko je bila ta stranka seznanjena z zadevnimi dejstvi, če ta upravičeno niso bila znana ob sestavi senata. V obvestilu o zavrnitvi se navedejo razlogi za zavrnitev.
3. Če se zavrnjeni član v 15 dneh od datuma obvestila o zavrnitvi odloči, da ne bo odstopil iz senata, predsednik sodišča ali predsednik pritožbenega sodišča, kot je ustrezno, po zaslišanju strank v sporu in po tem, ko je članu dal možnost, da predloži kakršne koli pripombe, v 45 dneh od prejema obvestila o zavrnitvi izda sklep ter nemudoma obvesti stranki v sporu in druge člane senata.
4. O zavrnitvah imenovanja predsednika sodišča v senat odloča predsednik pritožbenega sodišča in obratno.

5. Na obrazloženo priporočilo predsednika pritožbenega sodišča ali na njuno skupno pobudo se lahko pogodbenici na podlagi sklepa Skupnega sveta odločita razrešiti člana sodišča ali pritožbenega sodišča, če njegovo ravnanje ni v skladu z obveznostmi iz odstavka 1 in ni združljivo z njegovim nadaljnjim članstvom pri sodišču ali pritožbenem sodišču. Če se zadevno domnevno ravnanje nanaša na predsednika pritožbenega sodišča, predsednik sodišča predloži obrazloženo priporočilo. Člena 10.30.2 in 10.31.2 se smiselno uporabljata za zapolnitev prostih delovnih mest, ki se lahko pojavijo v skladu s tem odstavkom.

ČLEN 10.33

Večstranski mehanizem reševanja sporov

1. Pogodbenici bi morali sodelovati pri vzpostavitvi večstranskega mehanizma reševanja naložbenih sporov.
2. Ko med pogodbenicama začne veljati mednarodni sporazum, ki določa tak večstranski mehanizem, ki se uporablja za spore na podlagi tega sporazuma, se uporaba ustreznih delov tega oddelka začasno prekine, Skupni svet pa lahko sprejme sklep, v katerem določi morebitne prehodne ureditve.

ČLEN 10.34

Pravo, ki se uporablja

1. Sodišče odloči, ali ukrep ali ukrepi, ki so predmet zahtevka, kršijo katero koli določbo iz člena 10.21.1, kot zatrjuje tožeča stranka.
2. Sodišče pri odločanju uporablja določbe tega sporazuma in po potrebi druga pravila in načela mednarodnega prava, ki se uporabljajo med pogodbenicama. Ta sporazum razlaga v skladu z običajnimi pravili razlage mednarodnega javnega prava, kakor so kodificirana v Dunajski konvenciji o pravu mednarodnih pogodb.
3. Pojasniti je treba, da sodišče pri odločanju o skladnosti ukrepa z določbami iz člena 10.21.1 po potrebi kot dejstvo upošteva notranje pravo pogodbenice. Pri tem sodišče upošteva prevladujočo razlago notranjega prava, kot jo določijo sodišča ali organi zadevne pogodbenice, kakršen koli pomen, ki ga notranjemu pravu pripiše sodišče, pa ni zavezujoč za sodišča ali organe zadevne pogodbenice.
4. Pojasniti je treba, da sodišče ni pristojno za odločanje o zakonitosti ukrepa, ki domnevno pomeni kršitev določb iz člena 10.21.1 po notranjem pravu stranke v sporu.

5. Če ima pogodbenica pomisleke glede razlage v zvezi s tem poglavjem, lahko od Skupnega sveta zahteva, naj prouči to vprašanje. Skupni svet lahko sprejme sklepe o razlagi katere koli zadevne določbe. Vsaka taka razlaga je zavezujoča za sodišče in pritožbeno sodišče. Skupni svet lahko odloči, da je razlaga zavezujoča od določenega datuma.
6. Če tožena stranka v odgovoru na tožbo trdi, da ukrep, ki naj bi kršil katero od določb iz člena 10.21.1, spada na področje uporabe neskladnega ukrepa iz Priloge I (Pridržki za obstoječe ukrepe) ali Priloge II (Pridržki za prihodnje ukrepe), sodišče na zahtevo tožene stranke od Skupnega sveta zahteva razlago v zvezi s tem. Skupni svet vsak sklep o svoji razlagi v skladu s členom 1.7 (Posebne naloge Skupnega sveta) predloži sodišču v 90 dneh od prejema zahtevka.
7. Sklep, ki ga Skupni svet predloži v skladu z odstavkom 6, je za sodišče zavezujoč, vsak sklep ali odločba, ki jo izda sodišče, pa je v skladu s to odločitvijo. Če Skupni svet odločitve ne izda v 90 dneh, o zadevi odloči sodišče.

ČLEN 10.35

Preprečevanje izogibanja

Pojasniti je treba, da se sodišče izreče za nepristojno, če je spor nastal ali je bil njegov nastanek zelo verjeten, ko je tožeča stranka pridobila lastništvo ali nadzor nad naložbo, ki je predmet spora, in sodišče na podlagi dejstev zadeve ugotovi, da je tožeča stranka pridobila lastništvo ali nadzor nad naložbo z glavnim namenom predložitve zahtevka v skladu s tem oddelkom. Možnost, da se sodišče v takih okoliščinah izreče za nepristojno, ne posega v druge morebitne ugovore sodišča glede pristojnosti.

ČLEN 10.36

Zahtevki, ki očitno niso pravno utemeljeni

1. Tožena stranka lahko najpozneje 30 dni od sestave senata sodišča in vsekakor pred prvim zasedanjem ali 30 dni po tem, ko se je tožena stranka seznanila z dejstvi, na katerih temelji ugovor, vloži ugovor, da zahtevki očitno ni pravno utemeljeni.

2. Ugovor se ne vloži v skladu z odstavkom 1, če je tožena stranka vložila ugovor v skladu s členom 10.37.
3. Tožena stranka čim natančneje navede podlago za ugovor.
4. Sodišče po prejemu ugovora v skladu s tem členom začasno ustavi vse postopke o odločanju glede vsebine zadeve in oblikuje načrt za proučitev takega ugovora, ki je skladen z njegovim načrtom za obravnavo vseh drugih predhodnih vprašanj.
5. Sodišče po tem, ko strankama v sporu omogoči, da predložita svoje pripombe, na svojem prvem zasedanju ali čim prej po njem izda obrazložen sklep ali odločbo. Sodišče pri tem domneva, da so zatrjevana dejstva resnična.
6. Ta člen ne posega v pristojnost sodišča, da druge ugovore obravnava kot predhodno vprašanje, ali v pravico tožene stranke, da med postopkom ugovarja, da zahtevki ni pravno utemeljeni.

ČLEN 10.37

Zahtevki brez pravne podlage

1. Brez poseganja v pristojnost Sodišča, da druge ugovore obravnava kot predhodno vprašanje, ali v pravico tožene stranke, da predloži morebitne take ugovore, kadar je to ustrezno, sodišče kot predhodno vprašanje obravnava in presoja vsak ugovor tožene stranke, da je zahtevk ali kateri koli njegov del, predložen v skladu s členom 10.26, pravno tak, da tožeči stranki v skladu s tem oddelkom v zvezi z njim ni mogoče ugoditi, tudi če se domneva, da so zatrjevana dejstva resnična.
2. Ugovor v skladu z odstavkom 1 se sodišču predloži najpozneje na datum, ko sodišče določi, da mora tožena stranka predložiti svoj nasprotni prikaz dejstev ali odgovor na tožbo.
3. Če je ugovor vložen v skladu s členom 10.36, lahko sodišče ob upoštevanju okoliščin ugovora v skladu s postopki iz tega člena zavrne obravnavanje ugovora, vloženega v skladu z odstavkom 1.
4. Po prejemu ugovora v skladu z odstavkom 1 in po potrebi po izdaji odločbe, da se ugovor v skladu z odstavkom 3 ne zavrne, sodišče, razen če meni, da je ugovor očitno neutemeljen, prekine vse postopke v zvezi z vsebino, določi načrt za obravnavo ugovora v skladu katerim koli načrtom, ki ga je določilo za obravnavo katerega koli drugega predhodnega vprašanja, in izda sklep ali odločbo o ugovoru, v kateri navede razloge zanj.

ČLEN 10.38

Preglednost postopka

1. Sodišče nemudoma da na voljo javnosti vsa pisna stališča, ki sta mu jih predložili stranki v sporu, ter vse odredbe, sklepe in odločbe, ki jih izda sodišče ali, kjer je primerno, predsednik sodišča, razen varovanih informacij, ki vključujejo:

- (a) zaupne poslovne informacije⁴⁹;
- (b) privilegirane informacije, ki so zakonsko zaščitene pred dajanjem na voljo javnosti, in
- (c) informacije, katerih razkritje bi oviralo kazenski pregon.

⁴⁹ Pojasniti je treba, da zaupne poslovne informacije vključujejo informacije, ki niso javno dostopne in ki opisujejo, vsebujejo ali kako drugače razkrivajo poslovne skrivnosti ali finančne, poslovne, znanstvene ali tehnične informacije, ki jih je stranka v sporu, s katero so povezane, dosledno obravnavala kot zaupne, med drugim vključno z informacijami o cenah, stroških, strateških načrtih in načrtih trženja, podatkih o tržnem deležu ter računovodskih ali finančnih evidencah.

2. Sodišče zagotovi, da so zaslišanja odprta za javnost, in po posvetovanju s strankama v sporu določi ustrezne logistične ukrepe. Če namerava stranka v sporu na zaslišanju uporabiti informacije, ki so varovane informacije, o tem obvesti sodišče. Sodišče sprejme ustrezne ukrepe za zaščito takih informacij pred razkritjem, kar lahko pomeni, da zaslišanje zapre za javnost, dokler traja razprava o teh informacijah.
3. Pisna stališča iz odstavka 1 vključujejo prikaz dejstev, nasprotni prikaz dejstev, repliko, dupliko in vsa druga stališča, ki jih je stranka v sporu predložila med postopkom, kot je obvestilo o zavrnitvi v skladu s členom 10.32.2 ali zahteva za združitev zahtevkov v skladu s členom 10.47.
4. Zapisniki ali dobesedni zapisi zaslišanj, če so na voljo, se dajo na voljo javnosti, če so varovane informacije iz odstavka 1 redigirane.
5. Vsaka pogodbenica pravočasno in pred sestavo senata sodišča objavi zahtevo za posvetovanja iz člena 10.22, obvestilo, s katerim se zahteva določitev tožene stranke, in določitev tožene stranke iz člena 10.24, ob upoštevanju redigiranja varovanih informacij. V ta namen tožeča stranka predloži javno različico svoje zahteve za posvetovanja in obvestilo, s katerim zahteva določitev tožene stranke, ki ne vsebuje varovanih informacij, po možnosti hkrati z različico, ki ni javna, vendar najpozneje 15 dni po njeni predložitvi. Če tožeča stranka ne zagotovi take javne različice, se šteje, da je privolila, da se predloženi dokumenti dajo na voljo javnosti.

6. Sodišče lahko na zahtevo da vse dokaze na voljo javnosti, pri čemer se najprej posvetuje z zadevno stranko v sporu, da se prepreči dajanje varovanih informacij na voljo javnosti, in tej stranki omogoči razumen rok, da po potrebi redigira ustrezne dele dokazov.

7. Za namene odstavka 1 je vsaka stranka v sporu odgovorna, da sodišču zagotovi redigirane različice svojih pisnih stališč v 30 dneh po njihovi predložitvi ali v katerem koli drugem roku, ki ga določi sodišče. Sodišče lahko pregleda redigirane različice strank v sporu in oceni, ali je treba redigirane informacije zaščititi. Sodišče po posvetovanju s strankama v sporu odloči o kakršnih koli ugovorih v zvezi z opredelitvijo ali redigiranjem informacij, za katere se trdi, da so varovane. Če sodišče odloči, da se informacije ne izbrišejo iz stališča ali da se ne sme preprečiti objava stališča, se vsaki stranki v sporu, ki je prostovoljno predložila stališče, dovoli, da v celoti ali delno umakne predložitev iz evidence postopka.

8. Sodišče se posvetuje s strankama v sporu, ali odredba, sklep ali odločba, ki jo je izdalo sodišče, pred njihovo objavo vsebuje varovane informacije v skladu s pododstavkom 1, točke (a) do (c).

9. Če stranka v sporu v 30 dneh od predložitve ali posvetovanja s stranko v sporu v skladu z odstavkoma 6 in 8 ali v katerem koli drugem roku, ki ga določi sodišče, od sodišča ne zahteva, naj ohrani zaupnost varovanih informacij v določeni vlogi, odredbi, sklepu ali odločbi, se šteje, da je ta stranka privolila, da se taka vloga, odredba, sklep ali odločba da na voljo javnosti.
10. Sodišče lahko stališča iz tega člena objavi s sporočilom v repozitoriju v skladu s pravili UNCITRAL o preglednosti pri arbitražnem reševanju sporov med vlagatelji in državo na pogodbeni podlagi.
11. Nobena določba tega oddelka od tožene stranke ne zahteva, da javnosti prikrije informacije, ki jih mora v skladu s svojo zakonodajo razkriti.

ČLEN 10.39

Začasni zaščitni ukrepi

1. Sodišče lahko odredi začasen zaščitni ukrep, da se ohranijo pravice stranke v sporu ali da se v celoti izvaja pristojnost sodišča, vključno z odredbo za zavarovanje dokazov, s katerimi razpolaga ali ki jih nadzira stranka v sporu.

2. Sodišče ne odredi zasega premoženja niti ne prepreči uporabe ukrepa, ki domnevno pomeni kršitev iz člena 10.26. Za namene tega odstavka je v odredbo vključeno priporočilo.

ČLEN 10.40

Prekinitev

Če tožeča stranka po predložitvi zahtevka v skladu s tem oddelkom v 180 zaporednih dneh ali v katerem koli drugem roku, o katerem se dogovorita stranki v sporu, postopka ne nadaljuje, se šteje, da je umaknila svoj zahtevek in prekinila postopek. Sodišče na zahtevo tožene stranke in po obvestilu strankama v sporu, v odredbi zabeleži prekinitev in izda odločbo o stroških. Po izdaji take odredbe preneha veljati pooblastilo sodišča. Tožeča stranka ne more pozneje vložiti zahtevka v zvezi z isto zadevo, ki izhaja iz istega ukrepa ali ukrepov.

ČLEN 10.41

Varščina za stroške

1. Pojasniti je treba, da lahko sodišče na zahtevo tožeči stranki odredi, da položi varščino za vse ali del stroškov, če obstajajo utemeljeni razlogi za domnevo, da tožeča stranka morda ne more izpolniti odločbe o stroških, izdane zoper njo.
2. Če varščina za stroške ni v celoti položena v 30 dneh po izdaji odredbe v skladu z odstavkom 1 ali v katerem koli drugem roku, ki ga določi sodišče, sodišče o tem obvesti stranki v sporu. Sodišče lahko odredi začasno prekinitvev ali ustavitev postopka.

ČLEN 10.42

Pogodbenica, ki ni stranka v sporu

1. Tožena stranka v 30 dneh od prejema ali takoj po rešitvi kakršnega koli spora v zvezi z varovanimi informacijami⁵⁰ pogodbenici, ki ni stranka v sporu, predloži:
 - (a) zahtevo za posvetovanja iz člena 10.22, obvestilo, s katerim se zahteva določitev tožene stranke iz člena 10.24, in zahtevke iz člena 10.26;

⁵⁰ Pojasniti je treba, da se pojem „varovane informacije“ razume, kot je opredeljen v členu 10.38 in določen v skladu z njim.

(b) na zahtevo:

(i) vloge, prikaze dejstev, predstavitve, zahteve in druge dokumente, ki jih je stranka v sporu, predložila sodišču;

(ii) pisna stališča, ki so jih sodišču predložile tretje osebe v skladu s členom 10.43;

(iii) zapisnike ali dobesedne zapise zaslišanj na sodišču, če so na voljo, in

(iv) odredbe, odločbe in sklepe sodišča ter

(c) na zahtevo in na stroške pogodbenice, ki ni stranka v sporu, vse dokaze ali del dokazov, ki so bili predloženi sodišču, vključno z dokazili, priloženimi dokumentom iz pododstavkov (a) in (b).

2. Pogodbenica, ki ni stranka v sporu, ima pravico, da se udeleži zaslišanja, ki poteka v skladu s tem oddelkom, ter da sodišču predloži ustna in pisna stališča v zvezi z razlago tega sporazuma. Sodišče zagotovi, da imata stranki v sporu razumno možnost, da predložita svoje pripombe o kakršnem koli stališču pogodbenice, ki ni stranka v sporu.

ČLEN 10.43

Posredovanje tretjih oseb

1. Sodišče lahko po posvetovanju s strankama v sporu sprejme in obravnava pisna stališča *amicus curiae* v zvezi z dejanskim ali pravnim vprašanjem v okviru spora.
2. Vsako stališče *amicus curiae* je predloženo v pisni obliki in v jeziku postopka, razen če se stranki v sporu ne dogovorita drugače. V vsakem stališču se navede avtor, razkrije kakršna koli neposredna ali posredna povezava s katero koli stranko v sporu ter navedejo katera koli oseba, vlada ali drug subjekt, ki je ali bodo zagotovili kakršno koli finančno ali drugo pomoč pri pripravi stališča. Poleg tega avtor stališča predloži dokaze o kakršni koli neposredni ali posredni povezavi s katero koli stranko v sporu in navede naravo interesa v sporu.
3. Če sodišče sprejme stališča v skladu z odstavkoma 1 in 2, strankama v sporu omogoči, da nanje odgovorita.

ČLEN 10.44

Strokovna poročila

Brez poseganja v imenovanje drugih vrst strokovnjakov, kadar je to dovoljeno v skladu z veljavnimi pravili iz člena 10.26.2, lahko sodišče na zahtevo stranke v sporu ali na lastno pobudo po posvetovanju s strankama v sporu imenuje enega ali več strokovnjakov, da mu pisno poročajo o katerem koli dejanskem znanstvenem vprašanju, kot so okoljske, zdravstvene ali varnostne zadeve, ali o drugih zadevah, na katere stranka v sporu opozori med postopkom, pod pogoji, o katerih se lahko dogovorita stranki v sporu.

ČLEN 10.45

Odškodnina ali drugo nadomestilo

Tožena stranka ne uveljavlja dejstva, da je tožeča stranka ali lokalno ustanovljeno podjetje, v imenu katerega je zahtevek predložen, prejelo ali bo prejelo odškodnino ali drugo nadomestilo za vso domnevno škodo ali njen del v skladu z zavarovalno pogodbo ali pogodbo o jamstvu, in sodišče tega dejstva ne sprejme kot obrambo, nasprotno tožbo, pravico do pobota ali za kateri koli drug namen.

ČLEN 10.46

Vloga pogodbenic

1. Pogodbenica ne vloži mednarodnega zahtevka v zvezi z zahtevkom, predloženim v skladu s členom 10.26, razen če druga pogodbenica ni upoštevala in izpolnila odločbe, izdane v zadevnem sporu.
2. Odstavek 1 ne izključuje možnosti reševanja sporov v skladu s poglavjem 31 (Reševanje sporov) v zvezi z ukrepom, ki se splošno uporablja, tudi če se domneva, da je ta ukrep kršil ta sporazum glede določene naložbe, v zvezi s katero je bil vložen zahtevek v skladu s členom 10.26, in ne posega v člen 10.42.
3. Odstavek 1 ne preprečuje neformalnih izmenjav z izključnim namenom olajševanja reševanja spora.

ČLEN 10.47

Združitev zahtevkov

1. Če imata dva ali več zahtevkov, ki so bili predloženi ločeno v skladu s členom 10.26, skupno pravno ali dejansko vprašanje in izhajajo iz istih dogodkov ali okoliščin, lahko stranka v sporu ali stranki v sporu skupaj zahtevata ustanovitev ločenega senata sodišča v skladu s tem členom in zahtevata, da tak senat izda odredbo o združitvi zahtevkov (v nadaljnjem besedilu: zahteva za združitev zahtevkov).
2. Stranka v sporu, ki si prizadeva za odredbo o združitvi zahtevkov, najprej pošlje uradno obvestilo strankam v sporu, za katere predlaga, da jih ta odredba zajema.
3. Če sta stranki v sporu iz odstavka 2 dosegli dogovor o odredbi o združitvi zahtevkov, ki jo je treba zahtevati, lahko predložita skupno zahtevo za združitev zahtevkov. Če navedeni stranki v sporu v 30 dneh od obvestila nista dosegli dogovora o zahtevi za združitev zahtevkov, lahko stranka v sporu predloži to zahtevo.
4. Zahteva za združitev zahtevkov se v pisni obliki predloži predsedniku sodišča in vsem strankam v sporu, za katere se zahteva, da jih odredba zajema, v njej pa so navedeni:
 - (a) imena in naslovi strank v sporu, za katere se zahteva, da jih odredba zajema;

(b) obseg zahtevane združitve zahtevkov in

(c) razlogi za odredbo.

5. Za zahtevo za združitev zahtevkov, ki vključuje več kot eno toženo stranko, je potrebno soglasje vseh toženih strank.

6. Pravila, ki se uporabljajo za postopke v skladu s tem členom, so določena na naslednji način:

(a) če so bili vsi zahtevki, za katere se zahteva odredba o združitvi zahtevkov, predloženi v okviru reševanja sporov na podlagi istih pravil iz člena 10.26.2, se uporabljajo ta pravila;

(b) če zahtevki, za katere se zahteva odredba o združitvi zahtevkov, niso bili predloženi v okviru reševanja sporov na podlagi istih pravil iz člena 10.26.2:

(i) se tožeče stranke lahko dogovorijo o veljavnih pravilih iz člena 10.26.2 ali

(ii) če se tožeče stranke o veljavnih pravilih ne morejo dogovoriti v 30 dneh po tem, ko je predsednik sodišča prejel zahtevo za združitev zahtevkov, se uporabljajo arbitražna pravila UNCITRAL v skladu s posebnimi pravili iz tega oddelka.

7. Predsednik sodišča po prejemu zahteve za združitev zahtevkov in v skladu s členom 10.30.8 ustanovi nov senat sodišča (v nadaljnjem besedilu: senat za združitev zahtevkov), ki je v celoti ali delno pristojen za nekatere ali vse zahtevke, na katere se nanaša zahteva za združitev zahtevkov.
8. Če se po zaslišanju strank v sporu senat za združitev zahtevkov prepriča, da se zahtevki, predloženi v skladu s členom 10.26, nanašajo na skupno pravno ali dejansko vprašanje in izhajajo iz istih dogodkov ali okoliščin, združitev zahtevkov pa bi najboljše koristila poštenu in učinkoviti rešitvi zahtevkov, vključno z interesom doslednosti odločb, lahko senat za združitev zahtevkov z odredbo v celoti ali delno prevzame pristojnost za nekatere ali vse zahtevke.
9. Če je senat za združitev zahtevkov prevzel pristojnost v skladu z odstavkom 8, lahko tožeča stranka, ki je predložila zahtevek v skladu s členom 10.26 in katere zahtevek ni bil vključen v združitev zahtevkov, pri sodišču vloži pisno zahtevo, da se vključi v odredbo o združitvi zahtevkov, če zahteva izpolnjuje zahteve iz odstavka 4. Senat za združitev zahtevkov odobri navedeno odredbo, če se prepriča, da so pogoji iz odstavka 8 izpolnjeni in da odobritev odredbe ne bi neupravičeno obremenila strank v sporu ali jima škodovala ali neupravičeno prekinila postopka.
10. Na zahtevo stranke v sporu lahko senat za združitev zahtevkov do odločitve v skladu z odstavkom 8 odredi prekinitev postopkov senata razsodišča, imenovanega v skladu s členom 10.30, razen če je zadnjenavedeno razsodišče že prekinilo svoj postopek.

11. Senat sodišča, imenovan v skladu s členom 10.30, odstopi pristojnost v zvezi z zahtevki ali njihovimi deli, za katere je prevzel pristojnost senat za združitev zahtevkov.

12. Odločba senata za združitev zahtevkov v zvezi z zahtevki ali njihovimi deli, za katere je prevzel pristojnost, je zavezujoča za senat sodišča, imenovan v skladu s členom 10.30, kar zadeva navedene zahtevke ali njihove dele.

13. Tožeča stranka lahko umakne zahtevek, ki je predložen v skladu s členom 10.26 in je združen z drugim zahtevkom, pri čemer se zadevni zahtevek ne more ponovno vložiti v skladu z navedenim členom.

14. Senat za združitev zahtevkov lahko na zahtevo tožeče stranke sprejme ukrepe za ohranitev zaupnosti vseh varovanih informacij navedene tožeče stranke iz člena 10.38.1 v razmerju do drugih tožečih strank. Ti ukrepi lahko vključujejo predložitev redigiranih različic dokumentov, ki vsebujejo varovane informacije, drugim tožečim strankam ali dogovore, da se deli zaslišanj ne razkrijejo javnosti.

ČLEN 10.48

Odločba

1. Če sodišče ugotovi, da je tožena stranka kršila katero koli določbo iz člena 10.21.1, kot zatrjuje tožeča stranka, lahko sodišče na zahtevo tožeče stranke in po zaslišanju strank v sporu ter ločeno ali v kombinaciji prisodi le:

- (a) denarno odškodnino in morebitne pripadajoče obresti ter
- (b) vračilo premoženja; v tem primeru lahko tožena stranka v skladu z odločbo namesto vračila plača denarno odškodnino in morebitne pripadajoče obresti, določene v skladu s členom 10.18.

2. Če se v skladu z odstavkom 1 zahtevk predloži v imenu lokalno ustanovljenega podjetja in se odločba izda v korist lokalno ustanovljenega podjetja, je v odločbi navedeno, da:

- (a) se kakršno koli vračilo premoženja izvede lokalnemu podjetju;

- (b) se morebitna denarna odškodnina in pripadajoče obresti plačajo lokalno ustanovljenemu podjetju ter
- (c) se odločba sprejme brez poseganja v kakršno koli pravico, ki jo lahko ima katera koli oseba v skladu z zakonodajo pogodbenice, do olajšave, določene v odločbi.

3. Pojasniti je treba, da sodišče ne sme dodeliti drugih pravnih sredstev, razen tistih iz odstavka 1, niti ne sme odrediti razveljavitve, prenehanja ali spremembe zadevnega ukrepa ali ukrepov.

4. Denarna odškodnina ne sme biti večja od izgube, ki jo je tožeča stranka ali, kot je ustrezno, lokalno ustanovljeno podjetje utrpelo zaradi kršitve določb iz člena 10.21.1, zmanjšana za kakršno koli predhodno odškodnino ali nadomestilo, ki ju je zadevna pogodbenica že plačala. Sodišče ne prisoja kaznovalne odškodnine. Pojasniti je treba, da če vlagatelj predloži zahtevek v skladu s členom 10.26.1, točka (a), lahko povrne le izgubo ali škodo, ki jo je utrpel kot vlagatelj pogodbenice.

5. Sodišče odredi, da stroške postopka krije neuspešna stranka v sporu. V izjemnih okoliščinah lahko sodišče take stroške porazdeli med stranki v sporu, če ugotovi, da je razdelitev primerna glede na okoliščine zadeve. Druge razumne stroške, vključno z razumnimi stroški pravnega zastopanja in pomoči, krije neuspešna stranka v sporu, razen če sodišče ugotovi, da je takšna porazdelitev nerazumna glede na okoliščine zadeve. Pri presoji razumnosti stroškov ali njihove porazdelitve lahko sodišče upošteva tudi, ali bi stroški, ki jih je treba povrniti prevladujoči stranki v sporu, čezmerno presegali stroške, ki jih je imela neuspešna stranka v sporu. Če so bili uspešni le nekateri deli zahtevkov, se stroški postopka in drugi razumni stroški sorazmerno prilagodijo številu ali obsegu uspešnih delov zahtevkov. Pritožbeno sodišče obravnava stroške v skladu s tem členom.

6. Skupni svet najpozneje eno leto od začetka veljavnosti tega sporazuma sprejme dopolnilna pravila o honorarjih, da se določi najvišji znesek stroškov pravnega zastopanja in pomoči, ki ga lahko krijejo specifične kategorije neuspešnih strank v sporu, pri čemer upošteva njihova finančna sredstva.

7. Sodišče in stranki v sporu si po najboljših močeh prizadevajo zagotoviti, da se postopek reševanja sporov izvede pravočasno. Sodišče bi moralo odločbo izdati v 30 mesecih od datuma predložitve zahtevka v skladu s členom 10.26. Če sodišče za izdajo odločbe potrebuje dodaten čas, strankama v sporu sporoči razloge za zamudo.
8. Odločba postane končna, če je od njene izdaje preteklo 90 dni in nobena od strank v sporu ni vložila pritožbe zoper odločbo pri pritožbenem sodišču.
9. Katera koli stranka v sporu se lahko pritoži zoper odločbo v skladu s členom 10.49. Če pritožbeno sodišče v tem primeru spremeni ali razveljavi odločbo sodišča in mu zadevo vrne v odločanje, sodišče zavezujejo ugotovitve pritožbenega sodišča in po zaslišanju strank v sporu, če je to primerno, svojo odločbo spremeni tako, da izraža ugotovitve in sklepe pritožbenega sodišča. Sodišče si prizadeva izdati spremenjeno odločbo v 90 dneh od dne, na katerega mu je pritožbeno sodišče vrnilo zadevo v odločanje. Spremenjena odločba postane končna 90 dni po njeni izdaji.

ČLEN 10.49

Pritožbeni postopek

1. Stranka v sporu se lahko pri pritožbenem sodišču pritoži zoper odločbo v 90 dneh po njeni izdaji. Razlogi za pritožbo so:

- (a) da je sodišče napačno razlagalo ali uporabilo pravo, ki se uporablja;
- (b) da je sodišče očitno napačno presodilo dejstva, vključno s presojo ustreznega notranjega prava, ali
- (c) razlogi iz člena 52 konvencije ICSID, če niso zajeti v pododstavkih (a) in (b) tega odstavka.

2. Če pritožbeno sodišče zavrne pritožbo, odločba postane končna. Pritožbeno sodišče lahko pritožbo zavrne tudi po hitrem postopku, če je jasno, da je pritožba očitno neutemeljena, in v tem primeru odločba postane končna. Če je pritožba utemeljena, pritožbeno sodišče v celoti ali delno spremeni ali razveljavi pravne ugotovitve in sklepe iz odločbe. V sklepu natančno navede, kako je spremenilo ali razveljavilo zadevne ugotovitve in sklepe sodišča.

3. Pritožbeni postopek praviloma ne traja dlje od 180 dni od datuma, ko stranka v sporu vloži pritožbo, do datuma, ko pritožbeno sodišče izda sklep. Če pritožbeno sodišče meni, da svojega sklepa ne more izdati v 180 dneh, stranki v sporu pisno obvesti o razlogih za zamudo in oceni rok, v katerem bo izdalo sklep. Postopki nikakor ne bi smeli trajati več kot 270 dni.
4. Pritožbeno sodišče lahko stranki v sporu, ki vloži pritožbo, naloži, da položi varščino za vse ali del stroškov pritožbenega postopka.
5. Določbe členov 10.23, 10.27, 10.29, 10.34, 10.38, 10.39, 10.40, 10.42 in 10.43 se smiselno uporabljajo za pritožbeni postopek.
6. Skupni svet lahko sprejme pravila, ki pritožbenemu sodišču zagotavljajo smernice o tem, kako voditi pritožbeni postopek v primeru bifurkacije postopka pred sodiščem.

ČLEN 10.50

Izvrševanje odločb

1. Odločba, izdana v skladu s tem oddelkom, je izvršljiva šele, ko postane končna v skladu s členi 10.48.8, 10.48.9 ali 10.49. Končna odločba, ki jo v skladu s tem oddelkom izda sodišče ali pritožbeno sodišče, je za stranki v sporu zavezujoča in ni predmet pritožbe, pregleda, razveljavitve, razglasitve ničnosti ali katerega koli drugega pravnega sredstva⁵¹.
2. Pogodbenica odločbo, izdano v skladu s tem oddelkom, prizna kot zavezujočo in izvršuje denarno obveznost na svojem ozemlju enako kot v primeru končne sodbe sodišča v tej pogodbenici.
3. Izvršitev odločbe urejajo zakoni in mednarodne obveznosti v zvezi z izvršitvijo sodb ali odločb, ki veljajo, kadar se zahteva taka izvršitev.
4. Pojasniti je treba, da člen 2.11 dela IV tega sporazuma ne preprečuje priznavanja, izvrševanja in izvajanja odločb, izdanih v skladu s tem oddelkom.

⁵¹ Pojasniti je treba, da to stranki v sporu ne preprečuje, da od sodišča zahteva revizijo ali razlago odločbe v skladu z veljavnimi pravili za reševanje sporov, kadar je ta možnost na voljo v skladu z navedenimi pravili.

5. Za namene člena 1 Newyorške konvencije so končne odločbe, izdane v skladu s tem oddelkom, arbitražne odločbe v zvezi s terjatvami, za katere se šteje, da izhajajo iz poslovnega odnosa ali posla.

6. V pojasnilo in ob upoštevanju odstavka 1, če je bil zahtevek predložen v reševanje sporov v skladu s členom 10.26.2, točka (a), se končna odločba, izdana v skladu s tem oddelkom, šteje za odločbo v skladu z oddelkom 6 poglavja IV konvencije ICSID.

ČLEN 10.51

Vročitev listin

Zahtevki za posvetovanja, obvestila in drugi dokumenti se pogodbenici dostavijo na kraje, ki so za to pogodbenico navedeni v Prilogi 10-E ali njenih zadevnih naslednikih. Pogodbenica nemudoma objavi in drugo pogodbenico uradno obvesti o vsaki spremembi kraja iz navedene priloge.

ODDELEK E

KONČNE DOLOČBE

ČLEN 10.52

Odrekanje ugodnosti

Pogodbenica lahko vlagatelju druge pogodbenice, ki je podjetje te pogodbenice, in naložbam zadevnega vlagatelja odreče ugodnosti iz tega poglavja, če:

- (a) je podjetje v lasti vlagatelja tretje države ali pod njegovim nadzorom in
- (b) pogodbenica, ki odreka, sprejme ali ohrani ukrep v zvezi s to tretjo državo ali v zvezi s fizičnimi osebami ali podjetji iz te tretje države, ki prepoveduje transakcije s podjetjem ali ki bi se kršil ali bi se mu izognili, če bi bile ugodnosti iz tega poglavja priznane zadevnemu vlagatelju ali njegovim naložbam.

ČLEN 10.53

Odpoved sporazuma

1. Če se ta sporazum odpove v skladu s členom 2.13 dela IV tega sporazuma, se členi 10.7.2, 10.8.2 in 10.12 in oddelki C do E tega poglavja ter vse druge ustrezne določbe tega sporazuma še naprej uporabljajo za nadaljnje obdobje petih let od datuma odpovedi v zvezi z zajetimi naložbami, izvedenimi pred datumom odpovedi tega sporazuma.
2. Obdobje iz odstavka 1 se podaljša za enkratno dodatno obdobje petih let, če med pogodbenicama ne velja noben drug sporazum o zaščiti naložb.
3. Ta člen se ne uporablja, če se začasna uporaba tega sporazuma odpove in ta sporazum ne začne veljati.

ČLEN 10.54

Povezava z drugimi sporazumi

1. Z dnem začetka veljavnosti tega sporazuma prenehajo veljati sporazumi med državami članicami Evropske unije in Mehiko iz Priloge 10-C, vključno s pravicami in obveznostmi, ki izhajajo iz njih⁵², ter se nadomestijo s tem sporazumom.
2. Če začasna uporaba tega sporazuma v skladu s členom 2.5(4) dela IV tega sporazuma zajema ta oddelek ter oddelka C in D tega poglavja, se uporaba sporazumov iz Priloge 10-C ter iz njih izhajajoče pravice in obveznosti začasno prekinijo z dnem začetka začasne uporabe. Če se začasna uporaba tega sporazuma odpove in ta sporazum ne začne veljati, začasna prekinitev preneha, sporazumi iz Priloge 10-C pa začnejo veljati z dnem prenehanja začasne uporabe.

⁵² Pojasniti je treba, da določbe o odpovedi iz člena 10.53 nadomestijo ustrezne določbe o odpovedi sporazumov iz Priloge 10-C (Sporazumi med državami članicami Evropske unije in Mehiko) na dan začetka veljavnosti tega sporazuma.

3. Ne glede na odstavka 1 in 2 se zahtevek lahko predloži v skladu s sporazumom iz Priloge 10-C v skladu s pravili in postopki iz navedenega sporazuma, če:

- (a) zahtevek izhaja iz domnevne kršitve navedenega sporazuma, ki se je zgodila pred datumom začasne prekinitve navedenega sporazuma v skladu z odstavkom 2 ali, če navedeni sporazum preneha veljati v skladu z odstavkom 1, pred datumom začetka veljavnosti tega sporazuma, in
- (b) od datuma začasne prekinitve navedenega sporazuma v skladu z odstavkom 2 ali, če navedeni sporazum preneha veljati v skladu z odstavkom 1, od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma do datuma predložitve zahtevka niso pretekla več kot tri leta.

4. Če se začasna uporaba tega sporazuma, vključno z določbami tega poglavja, kakor je določeno v odstavku 2, odpove in ta sporazum ne začne veljati, se lahko zahtevek, ne glede na odstavek 2, predloži v skladu s tem poglavjem na podlagi pravil in postopkov iz tega poglavja, če:

- (a) zahtevek izhaja iz domnevne kršitve tega poglavja, ki se je zgodila v obdobju začasne uporabe tega sporazuma, in
- (b) od datuma prekinitve začasne uporabe tega sporazuma do datuma predložitve zahtevka niso minila več kot tri leta.

5. Za namene tega člena se opredelitev „začetka veljavnosti tega sporazuma“ iz člena 2.5(7) dela IV ne uporablja.

ČLEN 10.55

Pododbor za storitve in naložbe

Pododbor za storitve in naložbe, ustanovljen v skladu s členom 1.10:

- (a) zagotavlja forum, v katerem se pogodbenici posvetujeta o vprašanjih v zvezi s tem poglavjem, vključno s:
 - (i) težavami, ki se lahko pojavijo pri izvajanju tega poglavja;
 - (ii) možnimi izboljšavami tega poglavja, zlasti glede na izkušnje in razvoj v drugih mednarodnih forumih in v okviru drugih sporazumov pogodbenic, ter
 - (iii) na zahtevo pogodbenice, izvajanjem kakršne koli sporazumne rešitve v zvezi s sporom iz oddelka D in
- (b) pripravlja sklepe ali ukrepe, ki jih Skupni svet sprejme v skladu s tem poglavjem.

POGLAVJE 11

ČEZMEJNA TRGOVINA S STORITVAMI

ČLEN 11.1

Opredelitev pojmov

1. V tem poglavju:
 - (a) „čezmejna trgovina s storitvami“ ali „čezmejno opravljanje storitev“ pomeni opravljanje storitve:
 - (i) z ozemlja ene pogodbenice na ozemlje druge pogodbenice ali
 - (ii) na ozemlju ene pogodbenice za uporabnika storitve iz druge pogodbenice;
 - (b) „podjetje“ pomeni podjetje, kot je opredeljeno v členu 1.3, ali podružnico ali predstavništvo podjetja;

- (c) „podjetje Evropske unije“ ali „mehiško podjetje“ pomeni podjetje, ki je bilo ustanovljeno v skladu z zakonodajo Evropske unije ali njenih držav članic ali Mehike ter opravlja glavne poslovne dejavnosti⁵³ na ozemlju Evropske unije oziroma Mehike⁵⁴;

določbe tega poglavja se uporabljajo tudi za ladijske družbe s sedežem zunaj Evropske unije ali Mehike, ki so pod nadzorom državljanov države članice Evropske unije oziroma Mehike, če so njihova plovila registrirana v skladu z zakonodajo države članice Evropske unije oziroma Mehike, kot je ustrezno, in plujejo pod zastavo te države članice Evropske unije ali Mehike;

- (d) „storitev, ki se opravlja pri izvajanju vladnih pooblastil“ za vsako pogodbenico pomeni kakršno koli storitev, ki se ne opravlja niti na tržni podlagi niti v konkurenci z enim ali več ponudniki storitev, in

⁵³ V skladu s svojim uradnim obvestilom glede Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Svetovni trgovinski organizaciji (WT/REG39/1) se Evropska unija zaveda, da je koncept „dejanske in trajne povezave“ z gospodarstvom države članice Evropske unije iz člena 54 PDEU enak konceptu „bistvenih poslovnih dejavnosti“.

⁵⁴ Pojasniti je treba, da se podružnica ali predstavništvo podjetja iz tretje države ne šteje za podjetje Evropske unije ali mehiško podjetje.

- (e) „ponudnik storitev pogodbenice“ pomeni fizično osebo ali podjetje pogodbenice, ki ni podružnica ali predstavništvo in ki želi opravljati ali opravlja storitev.

ČLEN 11.2

Področje uporabe

1. To poglavje se uporablja za ukrepe pogodbenice, ki vplivajo na čezmejno trgovino s storitvami, ki jo opravlja ponudnik storitev druge pogodbenice. Ti ukrepi vključujejo ukrepe, ki vplivajo na:
- (a) pripravo, distribucijo, trženje, prodajo ali izvedbo storitve;
 - (b) nakup, uporabo ali plačilo storitve;
 - (c) dostop do storitev ali uporabo storitev, ki so povezane z zagotavljanjem druge storitve in za katere pogodbenica zahteva, da so na splošno dostopne javnosti, vključno z distribucijskimi, prometnimi ali telekomunikacijskimi omrežji, in
 - (d) zagotavljanje kakršne koli oblike finančnega jamstva, vključno z obveznico, kot pogoja za opravljanje storitve.

2. To poglavje se ne uporablja za:
- (a) avdiovizualne storitve;
 - (b) nacionalno pomorsko kabotažo⁵⁵;
 - (c) ukrepe pogodbenice, če so zajeti v poglavju 18;
 - (d) storitve, opravljene pri izvajanju javnih pooblastil;

⁵⁵ Za Evropsko unijo nacionalna pomorska kabotaža iz tega poglavja brez poseganja v področje uporabe dejavnosti, ki se lahko štejejo za kabotažo v skladu z ustrezno nacionalno zakonodajo, zajema prevoz potnikov ali blaga med pristaniščem ali točko v državi članici Evropske unije in drugim pristaniščem ali točko v isti državi članici Evropske unije, vključno z njenim epikontinentalnim pasom, kot je določeno v Konvenciji Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu, ter promet, ki se začne in konča v istem pristanišču ali točki v državi članici Evropske unije.

Za Mehiko nacionalna pomorska kabotaža v skladu s tem poglavjem zajema plovbo katerega koli plovila po morju, med pristanišči ali kraji znotraj mehiških morskih območij in mehiških obal.

- (e) javna naročila blaga ali storitve, kupljenih za vladne namene, in ne za nadaljnjo komercialno prodajo ali uporabo v proizvodnji blaga ali storitev dobave za komercialno prodajo, ne glede na to, ali to naročilo pomeni zajeto javno naročilo v smislu člena 21.1;
- (f) subvencije⁵⁶ ali nepovratna sredstva, ki jih zagotovi pogodbenica, vključno z vladnimi posojili, jamstvi in zavarovanjem, ter
- (g) zračni prevoz ali povezane storitve v podporo zračnemu prevozu⁵⁷, razen:
 - (i) storitev popravil in vzdrževanja zrakoplovov, med katerimi je zrakoplov umaknjen iz prometa;
 - (ii) prodaje in trženja storitev zračnega prevoza;

⁵⁶ Pojasniti je treba, da so subvencije zajete v poglavju 24 (Subvencije).

⁵⁷ Pojasniti je treba, da „zračni prevoz ali povezane storitve v podporo zračnemu prevozu“ vključujejo tudi naslednje storitve: dajanje v najem zrakoplovov s posadko, storitve upravljanja letališč in storitve, ki se zagotavljajo z uporabo zrakoplova, katerega glavni namen ni prevoz blaga ali potnikov, kot so usposabljanje za letenje za gašenje požarov iz zraka, ogled znamenitosti, škropljenje, geodetske meritve, kartiranje, fotografiranje, skoki s padalom, vleka jadralnih letal, helikoptersko spravilo lesa in helikopterske gradbene storitve ter druge letalske kmetijske, industrijske in inšpekcijske storitve.

(iii) storitev računalniškega sistema rezervacij ter

(iv) storitev zemeljske oskrbe.

3. Členi 11.4 do 11.7 se ne uporabljajo za nove storitve iz Priloge VII.

ČLEN 11.3

Pravica do zakonskega urejanja

Pogodbenici potrujeta pravico do zakonskega urejanja na svojem ozemlju za doseganje legitimnih ciljev politike, kot so javno zdravje, socialne storitve, javno izobraževanje, varnost, okolje, javna morala, socialno varstvo ali varstvo potrošnikov, zasebnost in varstvo podatkov, spodbujanje in varstvo kulturne raznolikosti ali konkurenca.

ČLEN 11.4

Dostop do trga

V sektorjih ali podsektorjih, v katerih se sprejmejo obveznosti glede dostopa do trga, pogodbenica na podlagi svojega celotnega ozemlja ali ozemeljske razdelitve ne sprejme ali ohrani ukrepov, ki uvajajo omejitve glede:

- (a) števila ponudnikov storitev v obliki številčnih kvot, monopolov, izključnih ponudnikov storitev ali zahteve po oceni gospodarskih potreb;
- (b) skupne vrednosti storitvenih transakcij ali premoženja v obliki številčnih kvot ali zahteve po oceni gospodarskih potreb ali
- (c) skupnega števila storitvenih operacij ali celotne količine opravljenih storitev, izraženih v določenih številčnih enotah v obliki kvot ali zahteve po oceni gospodarskih potreb.

ČLEN 11.5

Lokalna prisotnost

Pogodbenica od ponudnika storitev druge pogodbenice ne zahteva, da kot pogoj za čezmejno opravljanje storitve ustanovi ali ohrani predstavništvo ali kakršno koli obliko podjetja ali da ima prebivališče na njenem ozemlju.

ČLEN 11.6

Nacionalna obravnava

1. Vsaka pogodbenica storitvam in ponudnikom storitev druge pogodbenice zagotovi obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo v podobnih okoliščinah zagotavlja svojim storitvam in ponudnikom storitev.
2. Obravnava, ki jo Mehika zagotovi v skladu z odstavkom 1, na regionalni ravni upravljanja v Mehiki ni manj ugodna od najugodnejše obravnave, ki jo v podobnih okoliščinah ta regionalna raven upravljanja zagotavlja svojim storitvam in ponudnikom storitev.

3. Obravnava, ki jo Evropska unija zagotovi v skladu z odstavkom 1, v zvezi z vlado države članice Evropske unije ali v njej ni manj ugodna od najugodnejše obravnave, ki jo ta vlada v podobnih okoliščinah zagotavlja svojim storitvam in ponudnikom storitev.

ČLEN 11.7

Obravnava po načelu največjih ugodnosti

1. Vsaka pogodbenica storitvam in ponudnikom storitev druge pogodbenice zagotovi obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo v podobnih okoliščinah zagotavlja storitvam in ponudnikom storitev iz tretje države.
2. Odstavek 1 se ne razlaga tako, da pogodbenico zavezuje, da na storitve in ponudnike storitev druge pogodbenice razširi kakršno koli obravnavo, ki izhaja iz ukrepov za priznavanje, vključno s standardi ali merili za izdajo dovoljenj, licenciranje ali certificiranje fizične osebe ali podjetja za opravljanje gospodarske dejavnosti ali bonitetnimi ukrepi.

ČLEN 11.8

Neskladni ukrepi in izjeme

1. Členi 11.5 do 11.7 se ne uporabljajo za:
 - (a) kateri koli obstoječ neskladen ukrep pogodbenice, ki ga ohranja:
 - (i) Evropska unija, kot je določeno na njenem seznamu v Prilogi I;
 - (ii) nacionalna raven upravljanja, kot navedena pogodbenica določi na svojem seznamu v Prilogi I;
 - (iii) regionalne ravni upravljanja, kot navedena pogodbenica določi na svojem seznamu v Prilogi I, ali
 - (iv) lokalne ravni upravljanja;
 - (b) nadaljevanje ali takojšnje podaljšanje neskladnega ukrepa iz pododstavka (a) ali

(c) kakršno koli spremembo neskladnega ukrepa iz pododstavka (a), če sprememba ne zmanjša skladnosti ukrepa, kakršen je bil tik pred spremembo, s členi 11.5 do 11.7.

2. Členi 11.5 do 11.7 se ne uporabljajo za ukrep, ki ga pogodbenica sprejme ali ohrani v zvezi s sektorji, podsektorji ali dejavnostmi s svojega seznama v Prilogi II.

3. Člen 11.4 se ne uporablja za noben ukrep pogodbenice v zvezi s sektorji ali podsektorji, za katere so bile sprejete zaveze, kot je določeno v Prilogi III.

4. Mehika lahko v petih letih od začetka veljavnosti tega sporazuma Evropsko unijo uradno obvesti o osnutku sklepa Skupnega sveta o spremembi Dodatka I-B-2 k Prilogi I in Dodatka III-B-2 k Prilogi III z vsemi obstoječimi neskladnimi ukrepi, ki se ohranijo na podzvezni ravni države.

Evropska unija v treh mesecih pregleda ta osnutek in se z Mehiko posvetuje o vseh povezanih vprašanjih. Skupni svet po posvetovanju sprejme spremembe prilog iz tega odstavka. Spremenjene priloge se uporabljajo od datuma sprejetja sprememb.

ČLEN 11.9

Odrekanje ugodnosti

Pogodbenica lahko ponudniku storitev druge pogodbenice, ki je podjetje navedene pogodbenice, in storitvam navedenega ponudnika storitev odreče ugodnosti iz tega poglavja, če:

- (a) je podjetje v lasti osebe iz tretje države ali ga ta oseba nadzoruje in
- (b) pogodbenica, ki odreka, sprejme ali ohrani ukrep v zvezi s to tretjo državo ali podjetji ali fizičnimi osebami iz te tretje države, ki prepoveduje transakcije s podjetjem ali ki bi se kršil ali zaobšel, če bi se podjetju priznale ugodnosti iz tega poglavja.

POGLAVJE 12

ZAČASNA PRISOTNOST FIZIČNIH OSEB IZ POSLOVNIH RAZLOGOV

ČLEN 12.1

Opredelitev pojmov

V tem poglavju:

- (a) „poslovna oseba“ v primeru Mehike pomeni državljana Evropske unije, ki vstopi na ozemlje Mehike, ne da bi določil začasno ali stalno prebivališče, da bi:
 - (i) komercialno trgoval z blagom ali opravljal storitve;
 - (ii) vzpostavil, razvil ali upravljal naložbo tujega kapitala;
 - (iii) vodil poslovne stike in pogajanja za prodajo blaga in storitev ali podobne dejavnosti;

- (iv) opravljal specializirane storitve za namestitve, popravilo, vzdrževanje, nadzor ali usposabljanje delavcev, ki so bile predhodno dogovorjene ali obravnavane v pogodbi o prenosu tehnologije, patentih in znamkah, za prodajo komercialne ali industrijske opreme ali strojev ali katerem koli drugem proizvodnem postopku podjetja s sedežem na ozemlju pogodbenice, med trajanjem pogodbe o jamstvu, prodaje ali storitve;
 - (v) se udeležil skupščin ali sej upravnega odbora zakonito ustanovljenega podjetja v Mehiki ali
 - (vi) promoviral blago ali storitve, svetoval strankam, prejemal naročila, se pogajal o pogodbah in razstavah, sodeloval pri kongresih, sejnih, konvencijah ali podobnih dejavnostih ali se jih udeleževal;
- (b) „poslovni obiskovalci za namene naložb“ pomenijo fizične osebe na vodilnih položajih, ki so odgovorne za ustanovitev podjetja in ki ne ponujajo ali zagotavljajo storitev ali opravljajo kakršne koli gospodarske dejavnosti, razen tistih, ki so potrebne za namene naložb, ter ne prejemajo plačila od vira, ki se nahaja v pogodbenici gostiteljici;

- (c) „ponudniki pogodbenih storitev“ pomenijo fizične osebe, zaposlene v podjetju pogodbenice, ki ni agencija za zaposlovanje in zagotavljanje dela ter ne posluje v imenu take agencije, ki nima sedeža na ozemlju druge pogodbenice in ki je s končnim potrošnikom v drugi pogodbenici v dobri veri sklenila pogodbo o opravljanju storitev, za izpolnitev katere je potrebna začasna prisotnost njenih zaposlenih v zadevni pogodbenici⁵⁸;
- (d) „neodvisni strokovnjaki“ v primeru Evropske unije pomenijo fizične osebe, ki se ukvarjajo z opravljanjem storitve in so registrirane kot samozaposlene osebe na ozemlju pogodbenice, ki nimajo sedeža na ozemlju druge pogodbenice in ki so s končnim potrošnikom v drugi pogodbenici v dobri veri sklenile pogodbo za opravljanje storitev, in sicer ne prek agencije za zaposlovanje in zagotavljanje dela, pri čemer je za izpolnitev pogodbe o opravljanju storitev potrebna njihova začasna prisotnost v zadevni pogodbenici⁵⁹;

⁵⁸ Pogodba o opravljanju storitev iz pododstavka (c) je skladna z zahtevami zakonov in drugih predpisov pogodbenice, v kateri se pogodba izvaja.

⁵⁹ Pogodba o opravljanju storitev iz pododstavka (d) je skladna z zahtevami zakonov in drugih predpisov pogodbenice, v kateri se pogodba izvaja.

- (e) „osebe, premeščene znotraj podjetja“ pomenijo fizične osebe, ki so zaposlene v podjetju pogodbenice ali so partnerji v podjetju pogodbenice, ki so začasno premeščene v podjetje pogodbenice, vključno z odvisnim podjetjem, podružnico ali matično družbo tega podjetja na ozemlju druge pogodbenice⁶⁰, in ki so:
- (i) „vodstveni delavci“ ali „izvršni direktorji“ pomenijo osebe na vodilnih položajih v podjetju, ki predvsem vodijo upravljanje podjetja⁶¹ v drugi pogodbenici in jih na splošno nadzorujejo ali usmerjajo predvsem upravni odbor ali delničarji podjetja ali drug enakovreden organ ter ki vsaj:
- (A) usmerjajo podjetje ali njegov oddelek ali pododdelek;
- (B) spremljajo in nadzirajo delo drugega nadzornega, strokovnega ali vodstvenega osebja in
- (C) imajo osebno pooblastilo, da zaposlijo in odpustijo ali priporočijo zaposlitev, odpuščanje ali druge kadrovske ukrepe;

⁶⁰ Pojasniti je treba, da se od vodstvenih delavcev in strokovnjakov lahko zahteva, da dokažejo svoje poklicne kvalifikacije in izkušnje, potrebne v podjetju, v katero so premeščeni.

⁶¹ Pojasniti je treba, da vodstveni delavci ali izvršni direktorji sicer ne izvajajo neposredno nalog v zvezi z dejanskim opravljanjem storitev, vendar lahko pri izvajanju svojih nalog predvsem za usmerjanje upravljanja podjetja opravljajo naloge, ki so lahko potrebne za zagotavljanje storitev.

- (ii) „strokovnjaki“, to so osebe, zaposlene v podjetju, ki imajo strokovno znanje, bistveno za področja dejavnosti, tehnike ali upravljanje podjetja, ocenjeno glede na znanje, specifično za podjetje, in glede na dejstvo, ali je oseba visoko usposobljena, ali
 - (iii) „zaposleni na usposabljanju“, kar v primeru Evropske unije pomeni osebe, ki jih je podjetje, ki ni predstavništvo, zaposlilo vsaj za eno leto, imajo univerzitetno diplomo in so začasno premeščene zaradi poklicnega razvoja ali usposabljanja na področju poslovnih tehnik ali metod⁶²;
- (f) „vlagatelji“ v primeru Mehike pomenijo fizične osebe Evropske unije, ki želijo vstopiti v Mehiko za začasno bivanje ali so že v Mehiki in nameravajo:
- (i) proučiti različne naložbene možnosti;
 - (ii) izvesti ali nadzirati neposredno naložbo;

⁶² Od podjetja prejemnika se lahko zaradi predhodne odobritve zahteva, da predloži program usposabljanja, ki obsega čas bivanja, s čimer dokaže, da je namen bivanja usposabljanje. Za Češko, Nemčijo, Španijo, Francijo, Madžarsko, Litvo in Avstrijo mora biti usposabljanje povezano s pridobljeno univerzitetno diplomo.

- (iii) zastopati tuje podjetje ali izvesti poslovne transakcije ali
- (iv) razviti, ponujati ali zagotavljati svetovanje ali ključne tehnične storitve za izvedbo naložbe, za katero je poslovna oseba ali podjetje poslovne osebe v funkciji, ki je nadzorna, izvršilna ali vključuje bistvene spretnosti, odobrilo znaten znesek kapitala ali je v postopku take odobritve, in
- (g) „kratkoročni poslovni obiskovalci“ pomenijo fizične osebe, ki prosijo za vstop na ozemlje druge pogodbenice in začasno bivanje na njem, ki se ne ukvarjajo z neposredno prodajo širši javnosti, ki ne prejemajo plačila od vira v pogodbenici gostiteljici in ki so:
 - (i) „prodajalci poslovnih storitev“, kar pomeni kratkotrajni poslovni obiskovalci, ki so predstavniki ponudnika storitev ali blaga pogodbenice za namene pogajanj o prodaji storitev ali blaga ali sklenitve sporazumov o prodaji storitev ali blaga za tega ponudnika, ne opravljajo storitve v okviru pogodbe, sklenjene med podjetjem, ki ni tržno prisotno na ozemlju druge pogodbenice, in potrošnikom na tem ozemlju, ter niso komisionarji;

- (ii) „monterji in vzdrževalci“, kar v zvezi z vstopom in začasnim bivanjem v Evropski uniji pomeni kratkotrajne poslovne obiskovalce s specializiranim znanjem, bistvenim za pogodbene obveznosti prodajalca ali najemodajalca, ki opravljajo storitve ali usposablajo osebe za opravljanje storitev v skladu z garancijsko pogodbo ali drugo pogodbo o opravljanju storitev, povezano s prodajo ali najemom komercialne ali industrijske opreme ali strojev, vključno z računalniškimi in povezanimi storitvami, ki jih kupi ali najame podjetje zunaj ozemlja Evropske unije, ves čas trajanja garancijske pogodbe ali pogodbe o opravljanju storitev, v zvezi z vstopom in začasnim bivanjem v Mehiki pa kratkotrajne poslovne obiskovalce, ki zagotavljajo specializirane storitve, vključno s poprodajnimi storitvami ali storitvami po najemu, ki so bile predhodno dogovorjene ali navedene v pogodbi o prenosu tehnologije, patentov in znamk, za prodajo strojev in opreme, tehnično usposabljanje osebja ali kateri koli drug proizvodni postopek za podjetje s sedežem v Mehiki, ali
- (iii) „drugi kratkotrajni poslovni obiskovalci“, kar v zvezi z Mehiko pomeni kratkotrajne obiskovalce, ki se udeležujejo sestankov za upravljanje podjetja, konferenc ali sejmov in opravljajo vodstvene ali izvršilne naloge v podjetju ali njegovih podružnicah ali povezanih podjetjih s sedežem v Mehiki.

ČLEN 12.2

Cilji, področje uporabe in splošne določbe

1. To poglavje izraža željo pogodbenic, da fizičnim osebam pogodbenice olajšata vstop in začasno bivanje na ozemlju druge pogodbenice iz poslovnih razlogov, ter potrebo po določitvi preglednih meril v ta namen.
2. To poglavje se uporablja za ukrepe, neposredno povezane z vstopom in začasnim bivanjem fizičnih oseb iz ene pogodbenice na ozemlju druge pogodbenice iz poslovnih razlogov, ki so poslovni obiskovalci za namene naložb, osebe, premeščene znotraj podjetja, vlagatelji, prodajalci poslovnih storitev, ponudniki pogodbenih storitev in neodvisni strokovnjaki.
3. To poglavje se ne uporablja za ukrepe, ki vplivajo na fizične osebe, ki želijo dostop do trga dela pogodbenice, niti za ukrepe v zvezi z državljanstvom ali narodnostno pripadnostjo, prebivališčem ali zaposlitvijo za nedoločen čas.
4. Nobena določba tega sporazuma pogodbenici ne preprečuje uporabe ukrepov za zakonsko urejanje vstopa fizičnih oseb na njeno ozemlje ali njihovega začasnega bivanja na njenem ozemlju, vključno z ukrepi, potrebnimi za zaščito celovitosti njenih meja in zagotovitev urejenega prehajanja fizičnih oseb prek njenih meja, če se taki ukrepi ne uporabljajo tako, da bi izničili ali omejili ugodnosti, ki jih ima druga pogodbenica na podlagi tega poglavja. Dejstvo, da se za fizične osebe nekaterih držav zahteva vizum, za fizične osebe drugih držav pa ne, ne pomeni, da se ugodnosti na podlagi tega poglavja izničujejo ali omejujejo.

5. Vsaka pogodbenica hitro uporabi ukrepe iz tega poglavja, da bi preprečila zamude ali neupravičeno škodo v trgovini z blagom ali storitvami ali pri naložbenih dejavnostih na podlagi tega sporazuma.
6. Pogodbenici si prizadevata razviti in sprejeti skupna merila in skupne razlage za izvajanje tega poglavja.
7. Vsaka pogodbenica dovoli vstop in začasno bivanje iz poslovnih razlogov fizičnim osebam druge pogodbenice, ki ravnajo v skladu z zakoni in drugimi predpisi o priseljevanju prve pogodbenice, ki se uporabljajo za vstop in začasno bivanje, v skladu s tem poglavjem, vključno z določbami prilog I, II, III, IV, V in VI.

8. Pogodbenica lahko v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi ter na nediskriminatorni podlagi odstopa od svojih zavez glede vstopa in začasnega bivanja iz prilog IV in V, kadar bi vstop in začasno bivanje fizične osebe druge pogodbenice lahko negativno vplivala na:

- (a) reševanje kolektivnega delovnega spora, ki poteka v kraju ali predvidenem kraju zaposlitve, ali
- (b) zaposlitev katere koli osebe, vpletene v ta spor.

ČLEN 12.3

Obveznosti iz drugih poglavij

- 1. To poglavje pogodbenici ne nalaga nobenih obveznosti v zvezi z njenimi ukrepi na področju priseljevanja, razen če je to v tem poglavju izrecno določeno.

2. Brez poseganja v kakršno koli odločitev, da se fizični osebi druge pogodbenice dovolita vstop in začasno bivanje v skladu s tem poglavjem, vključno z dovoljenim trajanjem bivanja na podlagi take odločitve:

- (a) obveznosti iz členov 10.6, 10.7, 10.9 in 10.10, ob upoštevanju členov 10.5, 10.12, 18.2 in 18.12, kolikor ukrep vpliva na obravnavo fizičnih oseb iz poslovnih razlogov, ki so na ozemlju druge pogodbenice, so vključene v to poglavje in so njegov sestavni del ter se uporabljajo za ukrepe, ki vplivajo na obravnavo fizičnih oseb iz poslovnih razlogov, ki so na ozemlju druge pogodbenice, v okviru kategorij poslovnih obiskovalcev za namene naložb, oseb, premeščenih znotraj podjetja, in, v primeru Mehike, vlagateljev, kot so opredeljeni v členu 12.1 tega poglavja, in

- (b) obveznosti iz členov 11.4, 11.5 in 11.6, ob upoštevanju členov 11.2.2, 11.8, 18.2 in 18.12, kolikor ukrep vpliva na obravnavo fizičnih oseb iz poslovnih razlogov, ki so na ozemlju druge pogodbenice, so vključene v to poglavje in so njegov sestavni del ter se uporabljajo za ukrepe, ki vplivajo na obravnavo fizičnih oseb iz poslovnih razlogov, ki so na ozemlju druge pogodbenice, v okviru kategorij ponudnikov pogodbenih storitev in, v primeru Evropske unije, neodvisnih strokovnjakov za vse sektorje iz Priloge V ter kratkoročnih poslovnih obiskovalcev, v skladu s Prilogo IV.

3. Pojasniti je treba, da se odstavek 2 uporablja za ukrepe, ki vplivajo na obravnavo fizičnih oseb, ki so na ozemlju druge pogodbenice iz poslovnih razlogov in spadajo v ustrezne kategorije ter opravljajo finančne storitve, kot so opredeljene v členu 18.1. Odstavek 2 se ne uporablja za ukrepe v zvezi z izdajo dovoljenja za začasni vstop fizičnim osebam pogodbenice ali tretje države.

ČLEN 12.4

Poslovni obiskovalci za namene naložb, osebe, premeščene znotraj podjetja, in vlagatelji

1. Ob upoštevanju člena 10.5 vsaka pogodbenica dovoli poslovnim obiskovalcem druge pogodbenice za namene naložb in osebam, premeščenim znotraj podjetja, vstop in začasno bivanje na svojem ozemlju v skladu s Prilogo IV.
2. V skladu s členom 10.5 Mehika dovoli vlagateljem vstop in začasno bivanje na svojem ozemlju v skladu s Prilogo IV.
3. Pogodbenica ne sprejme ali ohrani omejitev skupnega števila fizičnih oseb, ki jim je dovoljen vstop in začasno bivanje v skladu z odstavkoma 1 in 2 v določenem sektorju ali podsektorju, v obliki številčnih kvot ali zahteve po oceni gospodarskih potreb na podlagi regionalne razdelitve ali celotnega ozemlja.

4. Dovoljeno trajanje bivanja je⁶³:

- (a) v primeru Evropske unije do tri leta za vodstvene delavce ali izvršne direktorje in strokovnjake, do enega leta za zaposlene na usposabljanju in do 90 dni v katerem koli šestmesečnem obdobju za poslovne obiskovalce za namene naložb ter
- (b) v primeru Mehike eno leto, ki se lahko podaljša trikrat, vsakokrat za eno leto, za osebe, premeščene znotraj podjetja, in vlagatelje ter do 180 dni za poslovne obiskovalce za namene naložb.

5. Pogodbenici družinskim članom oseb, premeščenih znotraj podjetja, zagotovita obravnavo v skladu s Prilogo 12-A.

⁶³ Trajanje bivanja poslovnih obiskovalcev za namene naložb ne posega v pravice, ki jih pogodbenica prizna državljanom ali prebivalcem druge pogodbenice v okviru dvostranske odprave vizumske obveznosti.

ČLEN 12.5

Kratkoročni poslovni obiskovalci

Ob upoštevanju člena 11.2 in Priloge IV pogodbenica:

- (a) dovoli kratkoročnim poslovnim obiskovalcem vstop in začasno bivanje;
- (b) ne sprejme ali ohrani omejitev skupnega števila kratkoročnih poslovnih obiskovalcev v določenem sektorju v obliki številčnih kvot na podlagi regionalne razdelitve ali na podlagi celotnega ozemlja in
- (c) ne sprejme ali ohrani ocene gospodarskih potreb za kratkoročne poslovne obiskovalce.

ČLEN 12.6

Ponudniki pogodbenih storitev

1. Vsaka pogodbenica dovoli ponudnikom pogodbenih storitev druge pogodbenice vstop in začasno bivanje na svojem ozemlju v skladu s Prilogo V.

2. Če v Prilogi V ni določeno drugače, pogodbenica ne sprejme ali ohrani omejitev skupnega števila ponudnikov pogodbenih storitev druge pogodbenice, ki sta jim dovoljena vstop in začasno bivanje, v obliki številčnih kvot ali zahteve po oceni gospodarskih potreb.

ČLEN 12.7

Neodvisni strokovnjaki

1. Evropska unija dovoli neodvisnim strokovnjakom Mehike vstop in začasno bivanje na svojem ozemlju v skladu s Prilogo V.

2. Če v Prilogi V ni določeno drugače, Evropska unija ne sprejme ali ohrani omejitev skupnega števila neodvisnih strokovnjakov Mehike, ki sta jim dovoljena vstop in začasno bivanje, v obliki številčnih kvot ali zahteve po oceni gospodarskih potreb.

ČLEN 12.8

Preglednost

1. Vsaka pogodbenica javno objavi informacije o zahtevah in postopkih za vstop in začasno bivanje, vključno z ustreznimi obrazci in dokumenti ter obrazložitvenim gradivom, ki zainteresiranim osebam druge pogodbenice omogoča, da se seznani z veljavnimi zahtevami in postopki.
2. Informacije iz odstavka 1 po potrebi vključujejo informacije o:
 - (a) kategorijah vizumov, dovoljenjih za prebivanje ali podobnih vrstah dovoljenj v zvezi z vstopom in začasnim bivanjem;
 - (b) zahtevani dokumentaciji in pogojih, ki jih je treba izpolniti;
 - (c) načinih vlaganja vlog in možnostih glede tega, kje je vloge mogoče vložiti, kot so konzularna predstavništva ali spletišča;
 - (d) pristojbinah za vlogo in okvirnem času obravnave;

- (e) najdaljšem obdobju bivanja v okviru vsake vrste dovoljenja, opisane v pododstavku (a);
- (f) pogojih za morebitno podaljšanje ali obnovitev, ki je na voljo;
- (g) pravilih glede spremljajočih vzdrževanih oseb;
- (h) postopkih pregleda ali pritožbe, ki so na voljo, in
- (i) zadevnih zakonih splošne uporabe, ki se nanašajo na vstop in začasno bivanje fizičnih oseb.

ČLEN 12.9

Reševanje sporov

Pogodbenica ne uporablja reševanja sporov v skladu s poglavjem 31 v zvezi z zavrnitvijo vstopa in začasnega bivanja v skladu s tem poglavjem, razen če zadeva vključuje vzorec prakse.

POGLAVJE 13

DOMAČA ZAKONODAJA

ČLEN 13.1

Področje uporabe

1. To poglavje se uporablja za ukrepe, ki jih pogodbenica sprejme ali ohrani v zvezi z zahtevami in postopki glede izdajanja dovoljenj in kvalifikacij ter tehničnimi standardi⁶⁴, ki vplivajo na trgovino s storitvami ali opravljanje katere koli druge gospodarske dejavnosti, v zvezi s katero je pogodbenica sprejela zavezo v skladu s členi 10.6, 10.7, 11.4, 11.6, ob upoštevanju vseh pogojev, omejitev ali kvalifikacij, določenih na njenem seznamu v skladu s členoma 10.12 in 11.8.
2. Ne glede na odstavek 1 se člen 13.6 uporablja za ukrepe, ki jih pogodbenica sprejme ali ohrani v zvezi z zahtevami in postopki glede izdajanja dovoljenj in kvalifikacij ter tehničnimi standardi, ki vplivajo na trgovino s storitvami ali opravljanje katere koli druge gospodarske dejavnosti.

⁶⁴ Pojasniti je treba, da se to poglavje, kar zadeva ukrepe v zvezi s tehničnimi standardi, uporablja le za take ukrepe, ki vplivajo na trgovino s storitvami.

3. To poglavje se ne uporablja za ukrepe, ki jih pogodbenica sprejme ali ohrani in so zajeti v poglavju 18.

ČLEN 13.2

Oblikovanje ukrepov

Pogodbenica, ki sprejme ali ohrani ukrepe v zvezi z zahtevami in postopki glede izdajanja dovoljenj in kvalifikacij:

- (a) zagotovi, da ti ukrepi temeljijo na objektivnih in preglednih merilih⁶⁵;
- (b) zagotovi, da pristojni organ neodvisno sprejema in izvaja svoje odločitve;
- (c) zagotoviti, da postopki sami po sebi neupravičeno ne preprečujejo izpolnjevanja kakršnih koli zahtev;

⁶⁵ Pojasniti je treba, da lahko pristojni organi ocenijo pomen, ki ga je treba pripisati merilom, ki lahko vključujejo pristojnost, zmožnost opravljanja storitve ali katere koli druge gospodarske dejavnosti ter morebitne vplive odločitve o odobritvi na zdravje ali okolje.

- (d) zagotovijo nepristranskost in primernost postopkov, da lahko vložniki dokažejo, ali izpolnjujejo morebitne zahteve, ter
- (e) od vložnika ne zahteva, kolikor je to izvedljivo, da posamezno vlogo za izdajo dovoljenja predloži pri več kot enem pristojnem organu⁶⁶.

ČLEN 13.3

Upravljanje ukrepov

Če je za opravljanje storitve ali katere koli druge gospodarske dejavnosti potrebno dovoljenje, pristojni organi pogodbenice:

- (a) vložniku dovolijo, kolikor je to izvedljivo, da kadar koli predloži vlogo;
- (b) v primeru specifičnih rokov za predložitev vloge določijo razumen rok;
- (c) načrtujejo preglede v razumno pogostih časovnih presledkih, če so pregledi potrebni, in omogočijo razumen rok, v katerem lahko vložnik zaprosi za pregled;

⁶⁶ Pojasniti je treba, da lahko pogodbenica zahteva več vlog za izdajo dovoljenja, če je storitev ali druga gospodarska dejavnost v pristojnosti več pristojnih organov.

- (d) si prizadevajo sprejeti vloge v elektronski obliki ob upoštevanju njihovih konkurenčnih prednostnih nalog in omejenih virov;
- (e) namesto izvirnih dokumentov sprejemajo kopije dokumentov, overjenih v skladu z notranjim pravom pogodbenice, razen če zahtevajo originalne dokumente za zaščito celovitosti postopka izdaje dovoljenja;
- (f) zagotovijo, da so pristojbine za izdajo dovoljenj⁶⁷, ki jih zaračunavajo pristojni organi, razumne in pregledne ter same po sebi ne omejujejo opravljanja zadevne storitve ali katere koli druge gospodarske dejavnosti;
- (g) določijo, kolikor je to izvedljivo, okvirno časovno obdobje za obravnavo vloge;
- (h) brez nepotrebnega odlašanja, kolikor je to izvedljivo, preverijo popolnost vloge za obdelavo v skladu s pravom pogodbenice;

⁶⁷ Pristojbine za izdajo dovoljenja vključujejo pristojbine za izdajo dovoljenja in pristojbine v zvezi s kvalifikacijskimi postopki. Ne vključujejo pristojbin za uporabo naravnih virov, plačil za dražbo, razpisov ali drugih nediskriminatornih sredstev za dodelitev koncesij ali obveznih prispevkov za opravljanje univerzalnih storitev.

- (i) če se šteje, da je vloga popolna za obravnavo v skladu s pravom pogodbenice, zagotovijo, da je obravnava vloge zaključena in da je vložnik obveščen o odločitvi v razumnem roku po predložitvi vloge, po možnosti pisno⁶⁸;
- (j) na zahtevo vložnika brez nepotrebnega odlašanja zagotovijo informacije v zvezi s statusom vloge;
- (k) če se šteje, da je vloga nepopolna za obravnavo v skladu s pravom pogodbenice, v razumnem roku in v izvedljivem obsegu:
 - (i) obvestijo vložnika, da je vloga nepopolna;
 - (ii) na zahtevo vložnika zagotovijo smernice o tem, zakaj se vloga šteje za nepopolno;

⁶⁸ Pristojni organi lahko to zahtevo izpolnijo tako, da vložnika vnaprej pisno obvestijo, tudi z objavo ukrepa, da nepošiljanje odgovora po določenem obdobju od datuma predložitve vloge pomeni, da je bila vloga sprejeta oziroma zavrnjena. Pojasniti je treba, da lahko pisno obveščanje vključuje informacije v elektronski obliki.

- (iii) vložniku dajo možnost⁶⁹, da predloži dodatne informacije, ki so potrebne za dopolnitev vloge, ter
- (iv) če nič od navedenega ni izvedljivo in je vloga zavrnjena zaradi nepopolnosti, zagotovijo, da je vložnik obveščen v razumnem roku;
- (l) če je vloga zavrnjena, vložnika, kolikor je to izvedljivo, na lastno pobudo ali na njegovo zahtevo obvestijo o razlogih za zavrnitev in po potrebi o postopkih za ponovno predložitev vloge ter
- (m) zagotovijo, da začne dovoljenje po odobritvi veljati brez nepotrebnega odlašanja v skladu z veljavnimi pogoji.

⁶⁹ Pojasniti je treba, da taka možnost ne pomeni, da mora pristojni organ zagotoviti podaljšanje rokov.

ČLEN 13.4

Omejeno število dovoljenj

1. Če je število razpoložljivih dovoljenj za določeno dejavnost omejeno zaradi pomanjkanja razpoložljivih naravnih virov ali tehničnih zmogljivosti, pogodbenica za potencialne kandidate uporabi izbirni postopek, ki zagotavlja popolno jamstvo nepristranskosti in preglednosti, vključno zlasti z ustreznim obveščanjem o začetku, izvedbi in končanju postopka.
2. Pri določitvi pravil za izbirni postopek lahko pogodbenica upošteva legitimne cilje politike, vključno z vidiki zdravja, varnosti, varstva potrošnikov, konkurence, varstva okolja in ohranjanja kulturne dediščine.

ČLEN 13.5

Tehnični standardi

Vsaka pogodbenica pri sprejemanju tehničnih standardov spodbuja svoje pristojne organe, naj sprejmejo tehnične standarde, ki so bili oblikovani v okviru odprtega in preglednega postopka, in spodbuja vse organe, ki so bili imenovani za oblikovanje tehničnih standardov, naj uporabijo odprt in pregleden postopek.

ČLEN 13.6

Preglednost

Pogodbenica, ki za opravljanje storitve ali katere koli druge gospodarske dejavnosti potrebuje dovoljenje, zagotovi informacije, ki jih ponudniki storitev ali osebe, ki želijo opravljati storitev, in osebe, ki opravljajo ali želijo opravljati katero koli drugo gospodarsko dejavnost, potrebujejo za izpolnitev zahtev in postopkov za pridobitev, ohranitev, spremembo in podaljšanje navedenega dovoljenja. Te informacije, če obstajajo, vključujejo:

- (a) pristojbine za dovoljenja;
- (b) kontaktne podatke ustreznih pristojnih organov;
- (c) postopke za pritožbo ali pregled odločitev v zvezi z vlogami;
- (d) postopke za spremljanje ali zagotavljanje skladnosti s pogoji dovoljenj;
- (e) možnosti za sodelovanje javnosti, na primer na zaslišanjih ali s predložitvijo pripomb,
- (f) okvirna časovna obdobja za obravnavo vloge;

- (g) zahteve in postopke ter
- (h) veljavne tehnične standarde.

ČLEN 13.7

Pregled

Po začetku veljavnosti dodatnih pravil, oblikovanih v skladu z odstavkom 4 člena VI GATS, pogodbenici pregledata ta pravila. Če se pri pregledu ugotovi, da bi ta pravila izboljšala ta sporazum, pogodbenici odločita, ali jih je treba vključiti v ta sporazum.

POGLAVJE 14

VZAJEMNO PRIZNAVANJE POKLICNIH KVALIFIKACIJ

ČLEN 14.1

Splošne določbe

1. Nobena določba tega poglavja pogodbenici ne preprečuje, da od fizičnih oseb zahteva, da imajo potrebne kvalifikacije ali poklicne izkušnje, ki so na ozemlju, na katerem se storitev opravlja, določene za zadevni sektor dejavnosti.
2. Vsaka pogodbenica spodbuja ustrezne strokovne organe na svojih ozemljih, da pripravijo skupna priporočila o vzajemnem priznavanju poklicnih kvalifikacij ter jih predložijo Pododboru za storitve in naložbe, ustanovljenemu v skladu s členom 1.10.
3. Skupna priporočila iz odstavka 2 se podprejo z dokazi o:
 - (a) ekonomski vrednosti predvidenega sporazuma o vzajemnem priznavanju poklicnih kvalifikacij (v nadaljnjem besedilu: sporazum o vzajemnem priznavanju) in

- (b) združljivosti zadevnih ureditev, tj. v kolikšni meri so združljiva merila, ki jih vsaka pogodbenica uporablja za izdajo dovoljenj in licenc.
4. Pododbor vsako skupno priporočilo pregleda v razumnem roku po njegovem prejemu.
5. Če je skupno priporočilo skladno s tem sporazumom, pogodbenici sprejmeta potrebne ukrepe za pogajanja o sporazumu o vzajemnem priznavanju, po potrebi prek svojih pristojnih organov ali pooblaščenih predstavnikov pogodbenice. Skupni svet lahko s sklepom sprejme ureditve za vzajemno priznavanje poklicnih kvalifikacij, če je ustrezno.
6. Pogodbenici oziroma ustrezni strokovni organi se spodbujajo, naj pri pogajanjih o sporazumih o vzajemnem priznavanju ali pri oblikovanju skupnih priporočil upoštevajo smernice za pogajanja o sporazumu o vzajemnem priznavanju iz Priloge 14-A.

POGLAVJE 15

STORITVE DOSTAVE

ČLEN 15.1

Opredelitev pojmov

V tem poglavju:

- (a) „storitve dostave“ pomeni poštna in kurirske ali hitre storitve, ki vključujejo sprejem, razvrščanje, prevoz in dostavo poštnih pošilk;
- (b) „storitve hitre dostave“ pomeni sprejem, razvrščanje, prevoz in dostavo poštnih pošilk z večjo hitrostjo in zanesljivostjo ter lahko vključujejo tudi elemente dodane vrednosti, kot je sprejem pošiljke na kraju izvora, osebna dostava naslovniku, sledenje, možnost spremembe namembnega kraja in naslovnika med prevozom ali potrditev prejema;
- (c) „storitve hitre pošte“ pomeni storitve mednarodne hitre dostave, ki jih zagotavlja prostovoljno združenje pooblaščenih izvajalcev poštnih storitev v okviru Svetovne poštne zveze (UPU), kot je zadruga EMS;

- (d) „licenca“ pomeni dovoljenje, ki ga regulativni organ izda posameznemu dobavitelju ter v katerem so določeni postopki, obveznosti in zahteve, specifični za sektor storitev dostave;
- (e) „poštna pošiljka“ pomeni pošiljko, ki tehta do 31,5 kg in je naslovljena v končni obliki, v kateri jo prevaža katera koli vrsta izvajalca javnih ali zasebnih dostavnih storitev, ter lahko vključuje pošiljke, kot so pismo, paket, časopis in katalog;
- (f) „poštni monopol“ pomeni izključno pravico do opravljanja določenih storitev dostave na ozemlju pogodbenice v skladu s pravom te pogodbenice in
- (g) „univerzalna storitev“ pomeni stalno zagotavljanje storitve dostave določene kakovosti v skladu s pravom pogodbenice na vseh točkah na ozemlju te pogodbenice po dostopnih cenah za vse uporabnike.

ČLEN 15.2

Cilj

To poglavje določa načela regulativnega okvira, specifičnega za vse storitve dostave.

ČLEN 15.3

Univerzalna storitev

1. Vsaka pogodbenica ima pravico opredeliti vrsto obveznosti zagotavljanja univerzalne storitve, ki jo želi sprejeti ali ohraniti, pri čemer to obveznost uveljavlja na pregleden, nediskriminatoren in nevtralen način za vse ponudnike, za katere ta obveznost velja.
2. Če pogodbenica zahteva, da se dohodne storitve hitre pošte opravljajo na podlagi univerzalne storitve, te storitve ne obravnava prednostno pred drugimi mednarodnimi storitvami hitre dostave.

ČLEN 15.4

Financiranje univerzalne storitve

1. Pogodbenica ne naloži pristojbin ali drugih dajatev za opravljanje neuniverzalne storitve dostave za namene financiranja zagotavljanja univerzalne storitve.
2. Odstavek 1 se ne uporablja za splošno veljavne davčne ukrepe ali upravne pristojbine.

ČLEN 15.5

Preprečevanje praks, ki izkrivljajo trg

Vsaka pogodbenica zagotovi, da ponudnik storitev dostave, za katere velja obveznost zagotavljanja univerzalne storitve ali poštni monopol, ne izvaja praks, ki izkrivljajo trg, kot so:

- (a) uporaba prihodkov iz opravljanja teh storitev za navzkrižno subvencioniranje opravljanja storitve hitre dostave ali kakršne koli neuniverzalne storitve dostave in
- (b) neupravičeno razlikovanje med strankami, kot so podjetja, pošiljatelji masovnih poštnih pošiljk ali združevalci pošiljk, glede tarif ali drugih pogojev za opravljanje storitve dostave, za katero velja obveznost zagotavljanja univerzalne storitve ali poštni monopol.

ČLEN 15.6

Dovoljenja

1. Pogodbenica, ki zahteva dovoljenje za opravljanje storitev dostave, objavi:
 - (a) vse zahteve za izdajo dovoljenja in obdobje, potrebno za sprejetje odločitve v zvezi z vlogo za dovoljenje, ter
 - (b) pogoje licenc.
2. Postopek za pridobitev licence ter z njo povezane obveznosti in zahteve so pregledni, nediskriminatorni in temeljijo na objektivnih merilih.
3. Pogodbenica zagotovi, da je vložnik pisno obveščen o razlogih za zavrnitev dovoljenja.

ČLEN 15.7

Neodvisnost regulativnega organa

1. Vsaka pogodbenica ustanovi ali ohrani regulativne organe, ki so pravno ločeni in funkcionalno neodvisni od vseh ponudnikov storitev dostave. Pogodbenica, ki ohrani lastništvo ali nadzor nad podjetji, ki opravljajo storitve dostave, zagotovi učinkovito strukturno ločitev regulativne funkcije od dejavnosti, povezanih z lastništvom ali nadzorom.
2. Vsaka pogodbenica zagotovi, da regulativni organi iz odstavka 1 opravljajo svoje naloge pregledno in pravočasno ter da imajo ustrezne finančne in človeške vire za izvajanje dodeljenih nalog.
3. Sklepi in postopki regulativnega organa so nepristranski za vse udeležence na trgu.